

Havs- och vattenmyndighetens Program för internationellt utvecklingssamarbete

2019-2022

*Långsiktig hållbar havsförvaltning för
minskad fattigdom*

Foto: Karin Bjerner

Innehållsförteckning

1	Bakgrund.....	7
1.1	Havs- och vattenmyndigheten.....	7
1.2	Inriktning, resultat och lärdomar av HaVs Globala program 2014-2018.....	8
1.3	Programmets utgångspunkter.....	11
2	Problemanalys och möjligheter till utveckling.....	15
2.1	Marina ekosystemtjänster för människors möjligheter till utveckling.....	15
2.2	Globala utmaningar och möjligheter för förbättrad kust- och havsmiljö.....	17
3	Programmets förändringsteori och mål.....	28
3.1	Programmets förändringsteori.....	28
3.2	Integrering av tvärssektoriella perspektiv.....	32
4	Aktörsanalys och målgrupper.....	38
4.1	Aktörsanalys.....	38
4.2	HaVs unika kompetens, mervärde och möjligheter.....	46
4.3	Målgrupper.....	49
5	Programmets förväntade resultat.....	52
5.1	Programmets målsättningar.....	52
5.2	Resultatmatris med mål och aktiviteter.....	55
6	Genomförandestrategi.....	69
6.1	Genomförandeansatser.....	69
6.2	Samarbetspartners.....	72
7	Organisation och styrning.....	75
8	Uppföljning och utvärdering.....	76
8.1	HaVs utvärderingsmodell – lärande utvärdering.....	76
9	Risker, riskhantering och programmets hållbarhet.....	91
9.1	Risker och riskhantering.....	91
9.2	Riskhanteringsmatris.....	92
9.3	Programmets hållbarhet.....	95
10	Budget.....	97
10.1	Budgetmodell.....	97
11	Akronymlista.....	100

Executive Summary

The Swedish Agency for Marine and Water Management, SwAM, is a governmental agency with a broad and comprehensive policy mandate in marine and freshwater management as well as fisheries management. We are responsible for long-term sustainable use and conservation of Sweden's marine and freshwater resources. SwAM also has an important role to assist the government in the international work within the agency's areas of responsibility and in contributing to implementing Sweden's Policy for Global Development (PGD).

The proposed Global Program (2019-2022) departs from key Swedish and international policies and frameworks, most importantly the Sustainable Development Goals (SDGs)/Agenda 2030 the PGD and Sida's vision "Every person's right and possibility to live a life in dignity". The program seeks to address the challenges pertained to poverty alleviation through the sustainable use of marine ecosystem services with a focus on coastal areas in Least Developed Countries (LDCs) and Small Islands Developing States (SIDS).

In the Program's Theory of Change (ToC) (chapter 3) we argue for the importance of long term planning as a key measure that enables a sustainable management that can balance access to, and conservation of, marine resources in a way that both strengthen coastal and marine environments and communities and contribute to poverty reduction and local economic growth. Essential prerequisites for achieving sustainable management are identified as increased levels of capacities, transparency and participation as well as cross-sectoral cooperation.

At impact level the program seeks to contribute to SDG 14 with a special focus on target 14.7 "by 2030 increase the economic benefits to SIDS and LDCs from the sustainable use of marine resources, including through sustainable management of fisheries, aquaculture and tourism". Three cross-cutting goals on outcome level has been identified: 1) Strengthened capacity in marine management contributes to the sustainable use of marine resources and increased local economic growth, 2) Increased transparency and participation in marine and fisheries management processes enable enhanced influence for resource-poor stakeholders and rights holders in coastal areas, and 3) Enhanced cooperation between administrative areas, sectors and stakeholders promote more efficient and harmonized marine management for the benefit of poor communities in coastal areas.

In implementing the program SwAM we will work through capacity development activities, advocacy, policy development and expert input. Our primary beneficiaries are national governmental stakeholders involved in ocean governance and fisheries management but the program, will also work through selected global and regional marine environmental and fisheries management processes. A rights based approach is applied and gender equality is addressed both as a specific goal in the program and through activity mainstreaming. . Long-term partnerships with well-established global stakeholders is an important strategy for reaching our goals. As a part of an effective results based management model an interactive learning evaluation methodology forms the basis of the program's monitoring and evaluation plan and enables the program to develop and adjust over time to ensure effective and relevant implementation.

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten, HaV, är en statlig myndighet med ett brett och omfattande uppdrag inom havs- och vattenförvaltning samt fiskeriförvaltning. Vi ansvarar för långsiktigt hållbart nyttjande och bevarande av Sveriges sötvattens- och marina resurser. HaV har också en viktig roll att bistå regeringen i det internationella arbetet inom myndighetens ansvars- och verksamhetsområden och bidra till genomförandet av Sveriges Politik för Global Utveckling (PGU).

Det föreslagna programmet för internationellt utvecklings-samarbete (2019-2022) tar sitt avstamp i flera viktiga och centrala såväl svenska som internationella strategier och policy-dokument. Dessa är framför allt Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, PGU:n och Sidas vision om Varje människans rätt och möjlighet att leva ett värdigt liv. Programmet syftar till att bidra till fattigdomsbekämpning genom ett hållbart nyttjande av marina ekosystemtjänster med fokus på kustområden i de minst utvecklade länderna (LDCs) och små önationer under utveckling (SIDS).

I programmets förändringsteori (kapitel 3) argumenterar vi för vikten av långsiktig planering som en nyckelåtgärd som möjliggör en hållbar förvaltning som balanserar nyttjande och bevarande av marina resurser på ett sätt som både stärker kustnära och marina miljöer och samhällen och bidrar till fattigdomsminskning och lokal ekonomisk tillväxt. Avgörande förutsättningar för en hållbar förvaltning har identifierats som ökad kapacitet, transparens och deltagande samt sektorsövergripande samverkan och samarbeten.

På impact-nivå syftar programmet till att bidra till SDG 14 med ett särskilt fokus på 14.7 "Till 2030 öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.". Tre övergripande mål har identifierats på outcome-nivå: 1) Stärkt havsförvaltningskapacitet i LDC och SIDS bidrar till att marina resurser nyttjas på ett mer hållbart sätt och omsätts i lokal ekonomisk tillväxt, 2) Ökad transparens och deltagandemöjligheter i havs- och fiskeriförvaltningsprocesser möjliggör stärkt inflytande för resurssvaga aktörer och rättighetsbärare i kustzonen i utvalda LDC och SIDS, samt 3) Ökad samverkan mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer främjar ett mer effektivt och harmoniserat havsmiljöarbete från källa till hav till gagn för fattiga samhällen i kustzonen i utvalda LDC och SIDS.

Vid genomförandet av programmet kommer vi att arbeta genom kapacitetshöjande insatser, främjandeaktiviteter, policyutveckling och expertstöd. Vår främsta målgrupp är statliga förvaltande aktörer inom havsmiljö- och fiskeriförvaltning, men programmet arbetar även genom globala och regionala havs- och fiskeriförvaltningsprocesser och/eller program. Ett rättighetsbaserat arbetssätt tillämpas och jämställdhet utgör både ett programmål och en mainstreamed komponent i genomförandet. Långsiktiga partnerskap med väletablerade globala organisationer är en viktig strategi för att nå våra mål. Som en del av effektiv resultatbaserad styrning har HaV valt en interaktiv utvärderingsmodell som utgör basen för programmets löpande utvärdering och uppföljning, vilket möjliggör att programmet utvecklas och anpassas över tiden för att säkerställa effektiv och relevant implementering.

Läsanvisning

1 Bakgrund (s. 7)

I kapitlet redogörs för Havs- och vattenmyndighetens breda uppdrag att, som central förvaltnings- och expertmyndighet, tillförsäkra god havs- och vattenmiljö i Sverige samt stödja regeringen i dess internationella åtaganden kopplat till myndighetens verksamhetsområde. Myndighetens uppdrag och kompetens skapar förutsättningar och möjligheter att bidra till svensk utvecklingspolitik och gör myndigheten till en relevant aktör i sammanhanget.

Vidare beskrivs de lärdomar HaV dragit av det nuvarande Globala programmet och som vi tagit fast på för att minimera risker och skapa ett så robust program för 2019-2022 som möjligt. Andra viktiga utgångspunkter för utformningen av programmet är de styrdokument som är av betydelse för programmet, vilka vi belyser i kapitlets avslutande del.

2 Problemanalys och möjligheter till utveckling (s. 15)

Havs- och kustområden utgör områden med hög befolkningstäthet och många samhällen nyttjar resurser i ett smalt band av grunda kustvatten. I utvecklingsländer, inte minst landsbygdsområden i LDC och SIDS, är befolkningens beroende av kustzonens ekosystemtjänster särskilt hög och därmed också sårbarheten när miljön förändras. För att minska fattigdomen i dessa områden krävs både ett långsiktigt hållbart nyttjande av ekosystemen och en möjlighet att omsätta resurserna i lokal ekonomisk tillväxt. I det här kapitlet ges en övergripande beskrivning över de problem och utmaningar som påverkar detta och möjligheter till utveckling.

3 Programmets förändringsteori och mål (s. 28)

I kapitel 3 beskrivs programmets förändringsteori ('Theory of Change') vilket utgör den teoretiska grunden för hur programmets avsedda *impact* (SDG 14.7) ska nås genom *aktiviteter* som kopplar mellan kontextanalysen i kapitel 2 och programmets definierade målsättningar, *outcomes*. Slutligen beskrivs hur programmet integrerar de tvärsektoriella perspektiven mänskliga rättigheter, konflikt, gender och klimat.

4 Aktörsanalys och målgrupper (s. 38)

Antalet organisationer som på olika sätt är engagerade i kust- och havsförvaltningen på global och regional nivå är omfattande. Det här kapitlet innehåller beskrivningar av några av de inom ramen för programmets avgränsning och inriktning mest relevanta aktörer, såväl programgemensamma som mer specifika i förhållande till programmets tematiska områden, med avseende på deras roll och möjligheter.

5 Programmets förväntade resultat (s. 52)

I kapitlet beskrivs och motiveras programmets målsättningar på fyra målnivåer (*impact*, *outcome*, *intermediate outcome* och *output*) och det resultatramverk som programmet

bygger på presenteras också i en resultatmatris inklusive aggregerade aktiviteter för genomförande.

6 Genomförandestrategi (s. 69)

I kapitlet beskrivs de olika metoder och ansatser som HaV ämnar använda för att uppnå ett så effektivt och relevant genomförande som möjligt. I kapitlet redovisas också de samarbeten med andra organisationer som vi har för avsikt att etablera eller bygga vidare på.

7 Organisation och styrning (s. 75)

I kapitlet redogörs för hur programmets organisation och styrning är riggad.

8 Uppföljning och utvärdering (s. 76)

Kapitlet redogör för hur HaV avser följa upp och utvärdera programmet över tid.

Programmet utgår ifrån resultatbaserad styrning med en uppföljningsplan som relaterar till alla målnivåerna. Inom programmet kommer vi att använda oss av följeforskning, även kallat lärande utvärdering, vilket innebär löpande utvärdering som syftar till en adaptiv ansats för kontinuerlig förbättring av programmets genomförande.

9 Risker, riskhantering och programmets hållbarhet (s. 91)

I kapitel 9 presenteras HaVs modell för riskbedömning samt identifierade och värderade risker. Vi beskriver även hur vi avser hantera identifierade risker för att minska eller undvika att dessa inträffar.

I kapitlet redogörs också för hur HaV tänker arbeta för att säkerställa programmets långsiktiga hållbarhet.

10 Budget (s. 97)

En rambudget för hela programperioden redovisas i kapitel 10.

11 Akronymlista (s.100)

1 Bakgrund

I kapitlet beskrivs Havs- och vattenmyndighetens breda uppdrag att, som central förvaltnings- och expertmyndighet, tillförsäkra god havs- och vattenmiljö i Sverige samt stödja regeringen i dess internationella åtaganden kopplat till myndighetens verksamhetsområde. Myndighetens uppdrag och kompetens skapar förutsättningar och möjligheter att bidra till svensk utvecklingspolitik och gör myndigheten till en relevant aktör i sammanhanget.

Vid utarbetandet av förslaget till Globalt program för 2019-2022 har HaV dragit lärdomar av det nuvarande programmet för att minimera risker och skapa ett så robust program som möjligt, vilket också beskrivs i kapitlet. Andra viktiga utgångspunkter för utformningen av programmet är de styrdokument som är av betydelse för programmet, vilka beskrivs i kapitlets avslutande del.

1.1 Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är en förvaltningsmyndighet med bred och samlad policykompetens inom fisk-, havs- och vattenmiljöfrågor. Enligt myndighetens instruktion ska HaV inom sitt ansvarsområde vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljö- och fiskeripolitiken. Myndigheten ansvarar för att hållbart förvalta samt föreslå och finansiera åtgärder för bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av dessa miljöer och resurser.

I strävan efter hållbart nyttjande är det avgörande att ha ett helhetsperspektiv och ett integrerat synsätt på vattnets betydelse för såväl samhället som de biologiska systemen. I detta sammanhang har HaV en unik ställning, såväl nationellt som globalt, med ansvar för hela vattenförvaltningsprocessen – från källa till hav – vilket ger en möjlighet att bidra med ett helhetsperspektiv på frågor om hållbart och rättvist nyttjande av akvatiska resurser.

En viktig uppgift för HaV är att bistå regeringen i det internationella arbetet för en hållbar förvaltning och ett långsiktigt hållbart nyttjande av havs- och vattenresurserna. HaV deltar i och påverkar bl.a. processer kring policyutveckling såväl inom EU som globalt. I sitt arbete ska myndigheten inom ramen för den egna verksamheten, och i samarbete med andra aktörer, även bidra till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling (PGU). PGU-arbetet är i många fall direkt kopplade till internationella processer och arbetet inom ramen för internationella konventioner, där HaV medverkar och på olika sätt bidrar till de svenska insatserna. Genom aktiv medverkan i dessa processer har HaV därför möjlighet att främja globala utvecklingsaspekter och fattigdomsbekämpning.

HaV verkar vidare kontinuerligt inom ramen för globalt och regionalt institutionellt samarbete såväl vad avser miljökonventioner som den gemensamma fiskeripolitiken. Arbetet omfattar förhandlingar liksom samarbete med enskilda länder som regionala organisationer. Sammantaget ger detta myndigheten en stark och unik institutionell kompetens i Sverige samtidigt som HaV kan tillse att globala utvecklingsaspekter vägs in i de processer där HaV medverkar.

Myndighetens kontinuerliga deltagande som rådgivare och nationell expertmyndighet inom EU:s s.k. rådsarbetsgrupper för miljöfrågor och externa fiskeripolitiska frågor innebär också

att personalen följer och deltar i EU:s globala och regionala förhandlingsarbete inom FN-systemet. Det gäller bland annat frågor om bevarandet av den marina miljön, biologisk mångfald, vattenförvaltning och en ekosystembaserad fiskeriförvaltning där HaVs personal skriver underlag till svenska ståndpunkter inom ramen för Miljö- och energidepartementets, Utrikesdepartementets och Näringsdepartementets deltagande i FN- och EU-arbetet. HaV och dess personal har därför goda insikter i de flesta globala och regionala organisationer inom ämnesområdena som behandlar akvatisk miljö- och fiskeriförvaltning.

Myndighetens medverkan i utarbetande av svenska positioner samt deltagande i internationella processer inom HaVs verksamhetsområde ger vidare en överblick, och därmed en god utgångspunkt, för att också bidra till en ökad samstämmighet mellan insatser och politikområden. HaVs kärnkompetens och erfarenheter, såväl från svenska förhållanden som från det internationella arbetet, är därför värdefulla att nyttja i utvecklingssamarbetet.

1.2 Inriktning, resultat och lärdomar av HaVs Globala program 2014-2018

Inriktning

Sida beviljade i juni 2014 medel till HaV för genomförande av ett Globalt program för perioden 2014-2017¹. HaV ansökte och beviljades i mars 2017 en s.k. no-cost extension av programmet för hela 2018. Programmets ursprungliga programbudget låg på 20 mkr. Programbudgeten utökades dock till 21,7 mkr efter en avtalsändring i december 2017.

Syftet med programmet vid programmets start var att ”tillvarata HaVs myndighetsspecifika kunskaper i det svenska utvecklingssamarbetet [...] och därigenom få ett bredare genomslag i nationella, regionala och globala processer för den svenska synen på utvecklingsfrågor inom fiske och akvatisk miljö.” Programmet inriktades mot fyra fokusområden:

1. Förvaltning och tillgång till fiskeresursen,
2. Fiskeriavtal med utvecklingsländer,
3. Akvatiska ekosystem, biologisk mångfald och klimatförändringar samt
4. Biologisk mångfald i marina ekosystem på internationellt vatten

För fokusområde 1 och 2, som rörde fiskförvaltning, fanns inom HaV vid programmets start en stark kompetens och lång erfarenhet av utvecklingssamarbete inom sakområdet, vilket innebar såväl förförståelse som utarbetade nätverk av relevans för insatserna.

Fokusområde 3 och 4, med inriktning mot havs- och vattenmiljö, var däremot delvis nya för HaV såsom de utformades och det saknades initialt tillräckliga resurser och kompetens för genomförande. Detta innebar att startsträckan för fokusområde 3 respektive 4 var betydligt längre och svårare.

Under programmets första två år skedde såväl interna som externa förändringar. Externt påverkades programmet av politiskt engagemang och prioritering av havs- och vattenfrågor såväl nationellt som internationellt. Detta resulterade i att resultatramverket reviderades

¹ <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/internationellt-arbete/internationellt-samarbete/globalt-program.html>

under våren 2016 och fem insatsområden för programmets fortsatta genomförande identifierades:

1. Kapacitetsuppbyggnad
2. Tillträde till fiskresursen
3. Fiskeriavtal
4. Integrerad och gränsöverskridande vattenförvaltning
5. Områdesbaserad förvaltning för skydd och bevarande av marin biologisk mångfald

Problemanalysen som legat till grund för Globala programmets insatser har grundat sig i att klimatförändringar, överfiske och annan miljöförstöring har betydande inverkan på vattenekosystemen och deras förmåga att producera livsmedel och andra ekosystemtjänster som människor som lever i fattigdom är särskilt beroende av. Detta försämrar försörjningsmöjligheterna, livsmedelssäkerheten och tillgång till andra ekosystemtjänster som t.ex. vatten, för dessa människor, vilket bidrar till oförändrad eller ökad fattigdom.

Resultat

I den slututvärdering² som genomförts av de följeforskare som följt och utvärderat programmet löpande bedöms programmet ha bidragit till flera kvalitativa resultat, vad gäller ökade påverkansmöjligheter och ökad samverkan med relevanta aktörer, samt myndighetsinternt lärande kring programstyrning och intern samverkan. Det tydligaste kvalitativa resultatet framkommer när det gäller programmets additionalitet. Programmet har bidragit till kompetenshöjning och utveckling inom HaV och ökat förutsättningarna för myndigheten att bistå regeringen inom globala fiske- samt havs- och vattenmiljöfrågor. Programmet har också gett en möjlighet för regeringskansliet att få mer fördjupade underlag till stöd för framtagande av mötesinstruktioner, samt möjliggjort för svenskt deltagande i internationella processer där Sverige annars inte skulle deltagit.

Lärdomar

Utformningen av programmet

Globala programmet 2014-2018 utarbetades av ett fåtal medarbetare på Internationella enheten med svag förankring i resten av organisationen. Detta medförde såväl att resurssättningen av programmet inte var kompatibel med planerade insatser och att nödvändiga avgränsningar för att skapa relevans i målsättningarna inte gjordes pga. avsaknad av kompetens inom miljöområdet. Det fick i sin tur konsekvenser för uppstart av programmet och den låga genomförandegraden under de första åren. I samband med beslut på HaV i december 2017 om att utarbeta förslag till ett nytt Globalt program bestämdes därför att den tillsatta projektgruppen skulle ha en bred representation från hela myndigheten. Vidare tillsattes en styrgrupp på chefsnivå för att ytterligare säkerställa relevans och möjlighet att avsätta resurser såväl för projektet som för det tilltänkta programmets genomförande. Även Sida har i dialog med HaV poängterat vikten av att förankra programmet väl, såväl internt som externt. HaV har därför också under projektets gång med att utarbeta ett nytt programförslag haft avstämningar med bl.a. regeringskansliet,

² Globala programmet inom Havs- och vattenmyndigheten - Slutrapport lärande utvärdering (SWECO)

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. I samband med deltagande vid internationella möten har HaV skapat kontakt med flera internationella organisationer eller på annat sätt ökat vår förståelse för pågående processer och utmaningar inom HaVs verksamhetsområde med relevans för ett kommande program.

Organisation

Programmet har organisatoriskt legat på HaVs Internationella enhet och enhetschefen har haft ansvar för programmets budget och resursfördelning. Personalresurserna för programmet har främst hämtats från Ki, där utredare vikt halva eller mindre av sin arbetstid till programmet. Möjligheterna för ett mer effektivt genomförande och bättre resultat bedöms dock vara högre om man ges möjlighet att avsätta minst halvtid för arbetet med programmet. För enskilda insatser har även personal från andra delar av organisationen deltagit. Det har dock många gånger varit svårt att få tillgång till relevant kompetens då det saknats förankring om vad och i vilken utsträckning andra avdelningar och enheter förväntats delta i arbetet med det Globala programmet och då det inte varit prioriterat inom myndigheten. I det kommande programmet förslås därför en tydlig process kring resurssättning av programmet på kort och längre sikt samt en styrningsmodell med förtydligad ansvars- och rollfördelning mellan olika delar av organisationen. Modellen beskrivs längre fram i programdokumentet, kapitel 7.

Genomförandemetoder

Det föregående programmet har inneburit att HaVs engagemang och insatser i för programmet viktiga och relevanta pågående eller planerade internationella processer kunnat öka i förhållande till om finansieringen från Sida inte funnits. Samarbetet, i form av extra medel, har frigjort resurser inom HaV vilket möjliggjort ökad omfattning av medverkan i förhandlingar och uppföljning av globala och regionala processer, vilket syftat till att öka genomslag för svensk politik inom akvatisk miljö och fiske. Arbetet har därför i hög omfattning bedrivits efter samråd med regeringskansliet för att möjliggöra ett sådant aktivt deltagande från svensk sida. HaVs insatser har således i hög utsträckning varit beroende av ett stöd och godkännande ifrån regeringskansliet för den eller de frågor HaV önskat driva inom ramen för programmet. Denna genomförandemetod har, när så HaV getts möjlighet till detta, gett goda resultat då det innebär en påverkan och förändring på politisk nivå med ibland stort genomslag. Genomförandemetoden innebär dock också flera risker med avseende på möjligheten att nå resultat samt möjligheten att bedriva arbetet inom ramen för det Sida-finansierade programmet. Om regeringskansliet inte bedömer det relevant eller politiskt möjligt för Sverige att driva de frågor HaV vill göra inom ramen för programmet innebär det att HaV inte ges tillträde till de processer som är nödvändiga eller inte kan ta den roll som avses för att nå resultat inom programmet. Vidare innebär också arbetssättet en fin och ibland otydlig gränsdragning mellan vad som är särskilda insatser inom ramen för Globala programmet och som därmed kan finansieras av Sida respektive vad som ska anses vara HaVs ordinarie uppdrag inklusive PGU-uppdrag.

Genom de lärdomar myndigheten tagit med sig från genomförandet av det nuvarande programmet, har HaV utformat ett programförslag som inte i lika hög utsträckning bygger på genomförandemetoder kopplat till påverkansarbete i politiska processer. HaV planerar att ha en betydligt bredare ansats avseende detta. Insatserna och aktiviteterna kommer att ha en annan karaktär och flera olika metoder kommer att tillämpas i genomförandet av programmet (se vidare under kapitel 6).

Sektorsindelning

Globala programmets organisation och genomförande har präglats av en tydlig uppdelning mellan de insatsområden som rör fiske och de insatsområden som rör havs- och vattenmiljö. Detta beror bl.a. på att det vid programmets start fanns betydligt mer kompetens, erfarenhet och upparbetade nätverk inom fiske i förhållande till miljösidan, vilket försvårade möjligheterna att integrera och hitta synergier mellan insatsområdena. Till dels beror det också på de skillnader i genomförande och kompetensfördelningen mellan fiskeripolitiken och miljöpolitiken. På grund av den gemensamma fiskeripolitiken, som innebär s.k. exklusiv kompetens, utgör arbetet i EU:s rådsarbetsgrupp för den externa dimensionen en avgörande möjlighet att påverka då Sverige i internationella processer endast kan agera genom EU. Inom miljöpolitiken råder istället delad kompetens. Visserligen utgör rådsarbetsgrupperna på miljösidan också viktiga fora att lyfta fram svenska positioner inför internationella möten och förhandlingar, men Sverige är inte på samma sätt som inom fiskeripolitiken bundna till de inom EU gemensamberedda ståndpunkterna. Detta innebär att genomförandemetoderna kopplade till politiskt påverkansarbete ser och har sett olika ut mellan insatserna för fisk respektive miljö under det nuvarande programmet.

Vid utarbetandet av det här programförslaget har HaV ett annat utgångsläge avseende kompetens och nätverk på miljösidan än vid det nuvarande programmet. Det innebär att differensen mellan fisk- och miljösidan på genomförandekapacitet är betydligt mindre än vid den förra programstarten. Vidare har HaV, genom de lärdomar myndigheten tagit med sig från genomförandet av det nuvarande programmet, utformat ett programförslag som inte i lika hög utsträckning bygger på genomförandemetoder kopplat till påverkansarbete i politiska processer (se även stycket ovan). Det medför möjligheter att koppla ihop sakområdena på ett annat sätt och det föreslagna programmet och resultatramverket kommer därför att ta sin utgångspunkt i horisontella insatser istället för sektorsindelade. Det innebär också att synergier mellan de olika sakområdena kan öka och förtydligas och därmed öka effektiviteten i genomförandet och möjligheterna till resultat.

1.3 Programmets utgångspunkter

Utvecklingspolitiken skiljer sig på flera sätt ifrån de mer sektorsindelade politikområden som i hög utsträckning styr Havs- och vattenmyndighetens ordinarie uppdrag (miljö- respektive fiskeripolitiken). Det innebär att de insatser som HaV planerar för att genomföra inom ramen för samarbetet med Sida genom HaVs program för internationellt utvecklingssamarbete behöver ta sin utgångspunkt i ett bredare sammanhang och behöver ta hänsyn till andra målsättningar och styrdokument.

Det övergripande målet med svenskt utvecklingssamarbete är att "skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och under förtryck". Allt utvecklingssamarbete ska bidra till resultat som gynnar dessa människor. Att uppnå detta mål kräver att man förstår vem som lever i fattigdom och de bakomliggande orsakerna. Det svenska utvecklingssamarbetet tar sin utgångspunkt och kännetecknas av fattiga människors perspektiv på utveckling och rättighetsperspektivet. Utöver dessa två perspektiv är också tre tematiska perspektiv styrande: konflikt, jämställdhet mellan könen, miljö och klimat.

Nedan beskrivs översiktligt några av de styrdokument som är av hög relevans för HaVs globala program.

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s medlemsländer den globala hållbarhetsagendan – Agenda 2030³. Agendan omfattas av 17 globala utvecklingsmål och 169 delmål som ska främja de ekonomiska, miljömässiga och sociala dimensionerna av hållbar utveckling. De 17 målen visas i Figur 1.

Agenda 2030 skiljer sig ifrån de tidigare Milleniemaålen genom att vara universell, dvs målen riktas inte bara mot utvecklingsvärlden utan till alla världens länder. Agendan förutsätter också att alla samhällsaktörer är med och bidrar till uppfyllandet av agendan. Det är en ambitiös utvecklingsagenda som höjt ribban, inte minst med avseende på att minska fattigdomen i världen. Fattigdomsmålet (mål 1) ”End poverty in all its forms everywhere” är ett tydligt erkännande att fattigdom är ett mångsidigt begrepp. Fattigdom är mer än brist på pengar. Förutom brist på inkomst och materiella resurser innebär fattigdom också brist på trygghet, valmöjligheter, makt och inflytande. 2030-agendan har också en uttalad vision – ”Leave no one behind” samt att vi ska sträva efter att ”reach the furthest behind first.”

Figur 1: De 17 globala hållbarhetsmålen.

De 17 målen är tydligt integrerade med varandra vilket innebär att möjligheterna att uppnå vissa mål förutsätter att andra mål nås. Inte minst blir detta tydligt med avseende på de två mål som rör vatten (mål 6) och hav (mål 14). Hållbara och välmående akvatiska ekosystem är helt centralt för att kunna uppnå andra mål, som t.ex. mål 1, 2, 5, 8, 10 och 12. Samtidigt krävs åtgärder och ansatser med bäring på bl.a. exploatering/utveckling i vattenmiljöer och landbaserade aktiviteter som industri och jordbruk (bl.a. mål 2, 7, 9, 12) för att säkerställa att mål 6 och mål 14 nås. En stor andel mål och delmål i agendan är därför direkt eller indirekt relevanta för HaVs befintliga eller potentiella verksamhet där vi har mandat att verka.

³ <https://www.globalgoals.org/>

Politiken för Global Utveckling

Människors möjlighet att förändra sin livssituation påverkas av många olika faktorer. Huvudansvaret för att bekämpa fattigdom och utveckla samhällen vilar på enskilda utvecklingsländers regeringar, men Sverige och andra länder har också ett ansvar. Vår politik inom en rad områden som t.ex. internationell handel, säkerhet, jordbruk, klimat och miljö påverkar även fattiga länder och människors förutsättningar att ta sig ur fattigdom och utvecklas.

Utgångspunkten är Sveriges politik för global utveckling (PGU) som antogs av Sveriges riksdag 2003. Den svenska utvecklingspolitiken omfattar både en samstämmighetspolitik som inbegriper utvecklingshänsyn inom samtliga politikområden och ett effektivt bistånd. Kärnan i samstämmighetspolitiken är att de politiska beslut som fattas i Sverige också ska ta hänsyn till effekter på fattiga länder och människor.

Fattiga människors perspektiv samt rättighetsperspektivet är de två grundläggande perspektiv som vägleder hur Sveriges utvecklingspolitik utformas. Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att utgångspunkten för fattigdomsbekämpning och främjandet av en rättvis och hållbar global utveckling ska vara fattiga kvinnors, mäns och barns upplevda behov, förutsättningar, intressen och prioriteringar. Rättighetsperspektivet sätter de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män och barnets rättigheter i centrum. Grundläggande principer för rättighetsperspektivet är icke-diskriminering, deltagande, öppenhet och insyn liksom principen om ansvarstagande och ansvarsutkrävande.

Regeringen kom i december 2015, med anledning av den då nyligen antagna globala hållbarhetsagendan, med en PGU-skrivelse om hur Sverige skulle bidra till uppfyllandet av agendan. Skrivelsen kompletterades därefter av handlingsplaner inom respektive departement i vilka operationella resultatmål för verksamheten och hur myndigheter kan involveras i arbetet angavs. I mars i år kom en uppdaterad version av skrivelsen. Arbetet har inriktats på att säkerställa att PGU inte blir ett parallellt spår, utan ett effektivt verktyg i genomförandet av Agenda 2030. En nationell handlingsplan för Agenda 2030 håller också på att utarbetas. Handlingsplanen har fokus på det nationella genomförandet, men avser även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av Agenda 2030.

Den uppdaterade PGU-skrivelsen innehåller mer fördjupad redovisning av några områden där regeringen har uttalat en särskild ambition. Det innebar bl.a. att havsfrågorna lyftes fram mer tydligt än tidigare. I skrivelsen understryks betydelsen av havens resurser för den globala livsmedelsförsörjningen, inte minst i många fattiga länder och regioner. Skrivelsen belyser vikten av hållbart fiske, genom bl.a. minskade fiskesubventioner, ökad insatser mot IUU-fiske (olagligt, orapporterat och oreglerat fiske) och fleråriga förvaltningsplaner, men även hållbar blå ekonomi och alternativa försörjningskällor utifrån de ekosystemtjänster som haven kan generera, som t.ex. turism, lyfts också fram som centralt inom svenska utvecklingsinsatser. Regeringens prioriterade områden för havet är: 1) minska utsläpp av föroreningar och nedskräpning av haven, 2) hållbart nyttjande av resurser inom havsbaserade näringar samt 3) tydliggöra kopplingen mellan hav, kust och klimat.

Sidas vision - Varje människas rätt och möjlighet att leva ett värdigt liv

Sida antog under hösten 2018 en ny vision för att förtydliga myndighetens roll och uppdrag. Visionen ska bl.a. ligga till grund för bedömningen av relevansen hos de program vilka Sida finansierar för att bidra till genomförandet av svensk utvecklingspolitik.

I visionen framgår att det svenska biståndspolitiska målet är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Sidas uppdrag är således att skapa förutsättningar för de allra fattigaste och mest sårbara människorna att forma sin tillvaro och framtid genom att vara en katalysator för förändring, stimulera nytänkande och söka nya vägar till utveckling. Arbetet utgår från ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling.

Som en viktig del av detta måste lösningar alltid ägas och drivas av de aktörer som är lokalt förankrade i den aktuella utvecklingskontexten för att vara relevanta och hållbara. Detta bör ske genom att arbeta tillsammans med partners för att finansiera och möjliggöra utveckling för fattiga och sårbara människor och samhällen genom att söka tillitsfulla relationer med lokala och internationella partner som resulterar i konkreta och värdeskapande insatser.

Av visionen framgår också att Sida ska mobilisera engagemang och möjliggöra nya lösningar genom att få andra att mötas och samverka, bl.a. genom att initiera, facilitera och stärka nätverk av aktörer från alla samhällssektorer. Man ska verka på såväl lokal, regional och global nivå för att aktivt föra samman befintliga, nya och oväntade aktörer med målet att stimulera nya utvecklingsinitiativ och innovation med de allra fattigaste och mest sårbara i fokus.

En viktig del i Sidas uppdrag är att driva svenska prioriteringar och universella normer och rättigheter och stå upp för svenska prioriteringar, universella normer som mänskliga fri- och rättigheter och försvara de humanitära principerna. I frågor som jämställdhet och yttrandefrihet ska Sida vara beredda på att stå ensamma även i stark motvind.

HaVs verksamhetsstrategi

Havs- och vattenmyndighetens verksamhetsstrategi 2018-2020 anger de övergripande målen för myndighetens verksamhet och är baserad på vårt ansvar och uppdrag utifrån myndighetsinstruktionen, andra författningar och politiken. Verksamhetsstrategin utgör en viktig ram i vår planeringsprocess som tillsammans med en årlig inriktning omsätts i en verksamhetsplan. Strategin anger riktningen för vårt arbete inom kunskapsuppbyggnad, havs- och vattenförvaltning, havsplanering, fiskförvaltning, internationellt utvecklingssamarbete samt vårt interna arbete. Strategin anger att vårt internationella utvecklingssamarbete under strategiperioden ska bygga på PGU:n och att vårt fokus är en god förvaltning från källa till hav. Agenda 2030 utgör ramen för det internationella arbetet med ett särskilt fokus på mål 6, 14 och 15. Under strategiperioden har två teman identifierats vilka kommer genomsyra vårt arbete: 1) källa-till-hav samt 2) hållbar havsförvaltning. Till dessa teman finns 3 mål beskrivna vilka inkluderar effektiva arbetssätt, främjad samverkan och bidrag till hållbar förvaltning för minskad fattigdom.

2 Problemanalys och möjligheter till utveckling

Kustområden har ofta hög befolkningstäthet och många samhällen nyttjar resurser i ett smalt band av grunda kustvatten. Detta innebär stor belastning på ekosystemen med ofta negativa effekter som följd. I utvecklingsländer, inte minst landsbygdsområden i LDC och SIDS, är befolkningens beroende av kustzonens ekosystemtjänster särskilt hög och därmed också sårbarheten när miljön förändras. För att minska fattigdomen i dessa områden krävs både ett långsiktigt hållbart nyttjande av ekosystemen och en möjlighet att omsätta resurserna i lokal ekonomisk tillväxt. En hållbar förvaltning från källa till hav är således en förutsättning både för människors möjligheter till försörjning och för att säkra en god miljö. I det här kapitlet ges en övergripande beskrivning över de problem och utmaningar som påverkar detta och möjligheter till utveckling.

2.1 Marina ekosystemtjänster för människors möjligheter till utveckling

De ekosystemtjänster som produceras av de akvatiska systemen och som understöds av biologisk mångfald är väsentliga för människans välbefinnande. Hav, sjöar och vattendrag tillhandahåller ekosystemtjänster som skapar förutsättningar för livsmedel, transportvägar, dricksvatten, energi, god hälsa, lokala försörjningsmöjligheter etc. och är avgörande för hållbar utveckling. En mycket stor andel av världens befolkning är direkt beroende av de ekosystemtjänster som tillhandahålls av, och den biologiska mångfald som återfinns i, havs- och kustområden för sin försörjning.

Klimatförändringar, överfiske och annan miljöförstöring har dock betydande inverkan på ekosystemen och påskyndar förlusten av biologisk mångfald. Generellt sammanfaller ofta områden med hög förlust av biologisk mångfald, degraderade ekosystem och förlust av ekosystemtjänster med områden där det finns utbredd fattigdom och utgör således ett av de största hindren för hållbar utveckling i de fattigaste och mest utsatta delarna av världen.

Vid förlust av dessa funktioner, tjänster och varor har människor som lever i fattigdom minst möjligheter att påverka beslut och minska risken eller effekterna genom att söka alternativa platser att leva på, välja annan mat eller att hitta andra inkomstkällor. De fattigaste är således de mest utsatta och drabbas hårdast när naturkapital och biologisk mångfald bryts ner och minskar.

Havet som resursbas för ekonomisk utveckling, den så kallade blå ekonomin, prioriteras just nu av många länder runt om i världen. Utvecklingen och möjligheten till ett hållbart kustnära samhälle är intimt knutet till hållbart nyttjande av havet och dess resurser. Det globala hållbarhetsmålet nr 14 syftar till att långsiktigt hållbart nyttja havets resurser och i ett av delmålen, 14.7, pekas särskilt på att förutsättningar för hållbar blå ekonomi måste skapas för de mest utsatta och fattiga, Least Developed Countries (LDCs) och Small Island Developing States (SIDS). Dessa förutsättningar är kritiska för att möjliggöra fattiga länders ekonomiska nytta av marina resurser på sikt och skapa förutsättningar för utveckling. En hållbar blå ekonomi kräver framförallt livskraftiga ekosystem, fungerande infrastruktur och möjliggörande institutioner. Detta förutsätter i sin tur sektorsövergripande samarbeten och

prioriteringar och beslut som baserar sig på bästa tillgängliga kunskap. SIDS och kustnära LDCS saknar emellertid ofta teknisk, institutionell, teknologisk och ekonomisk kapacitet för att landet ska kunna dra nytta av sina marina resurser på ett sätt som gynnar befolkningen. Denna brist på kapacitet och resurser måste minska för att möjliggöra att den blå ekonomin genererar ekonomisk diversifiering, skapar arbetstillfällen, bidrar till fattigdomsminskning och ekonomisk utveckling inom dessa länder. För att den blå ekonomin ska nå sin fulla potential krävs också inkludering av alla samhällsgrupper, särskilt kvinnor, unga, lokalsamhällen, ursprungsbefolkningar och marginaliserade eller underrepresenterade grupper.

Även om förvaltningsbeslut som påverkar de ekosystemtjänster som vattenmiljöerna genererar tas på en lokal nivå är de ofta beroende av nationella och internationella policys och/eller legala ramverk som fattas långt ifrån den lokala kontexten och kunskapen. Om vilja och engagemang finns på den internationella arenan kan dessa policys dock ge tydliga redskap och riktlinjer till förvaltningen även på en lokal nivå för att säkra välmående ekosystem och minska fattigdom i dess breda bemärkelse. En stor utmaning är därför att säkerställa ändamålsenliga och konsekventa policys mellan institutioner, politikområden, sektorer och geografiska skalor liksom fullständigt genomförande av FN: s havsrättskonvention (UNCLOS) och andra relevanta konventioner och instrument.

Att stötta kustnära regioner att upprätta förvaltningssystem som leder till uthållig produktion, livsmedelssäkerhet och rättvis fördelning av resurserna, för att skapa förutsättningar för livsuppehälle och försörjningsmöjligheter genom t.ex. fiske, turism och vattenbruk är av högsta betydelse. Det är också en förutsättning för att lyckas nå de globala hållbarhetsmålen. Flera av målen, som bl.a. handlar om en tryggad livsmedelsförsörjning, hållbar förvaltning av vatten, hållbar ekonomisk tillväxt och en hållbar användning av haven och landekosystem förutsätter också ett mer integrerat förhållningssätt och förstärker behovet av att implementera förvaltningsstrategier som tar hänsyn till kopplingarna mellan land och hav. Att effektivt hantera större systemkopplingar i förvaltningen och föregripa negativa konsekvenser på ekosystem nedströms vattendrag kan till exempel minska effekterna av klimatförändringar och andra störningar så att de ekosystemtjänster som möjliggör utveckling och upprätthållande av de olika näringar som fattiga människor i kustzonerna främst är beroende av, upprätthålls. Intensifiering av verksamheter både uppströms och nedströms, såsom energiproduktion, mineralutvinning och livsmedelsproduktion, resulterar ofta i degraderade ekosystem. Detta visar brist på systemförståelse av viktiga flöden som sammankopplar delsystem i olika rumsliga skalor från källan till havet. Nya former av samordnad planering och styrning för att uppnå en mer sammanlänkad förvaltning mellan land, sötvatten, kustzon och den marina miljön för att möjliggöra återhämtning av ekosystem och säkerställa nödvändiga ekosystemtjänster kan i många fall därför vara nödvändiga.

Även starkt sektorsindelad förvaltning, avsaknad av metoder för att hantera kumulativa effekter samt otillräckliga planeringsverktyg och tillgång till data orsakar svårigheter. Andra utmaningar består i att öka sysselsättningen och utveckla fördelar med att investera i innovativa hållbara blå ekonomi-sektorer och att säkerställa en adekvat värdering av de marina ekosystemtjänsterna vid exploatering av marina miljöer och resurser.

De betydande socioekonomiska fördelar som de akvatiska ekosystemen ger upphov till understryker behovet av att vidta adaptiva, integrerade, ekosystembaserade metoder för hantering av marina resurser genom effektivare styrning och förvaltning. Ökat inflytande över tillgång, fördelning och användning av resurser är nödvändigt för att skapa bättre

möjligheter att påverka de egna livsvillkoren. Det blir alltså allt viktigare att se till att kompetens och makt över naturresurserna flyttas närmre människor och förvaltare i utvecklingsländerna, så att de har större möjlighet att själva förvalta sina marina resurser genom planering som balanserar nyttjande och bevarande över tid.

2.2 Globala utmaningar och möjligheter för förbättrad kust- och havsmiljö

Det ökade trycket på havs- och vattenekosystem genom olika belastningar i form av föroreningar, resursutvinning och klimatpåverkan innebär en allt snabbare degradering av ekosystemens funktioner och leveranser som t.ex. förlust av biologisk mångfald, döda zoner och förlorade livsmiljöer. Behovet av att skydda och bevara den marina miljön hamnar ofta i konflikt med kortsiktiga behov av att nyttja de akvatiska ekosystemtjänsterna för ekonomisk nytta från källa till hav.

Stora utmaningar för dessa ekosystem är att minska tillförseln av skräp och andra landbaserade föroreningar som kemikalier, näringsämnen, metaller etc. som idag står för närmare 100 % av föroreningen av havs- och kustområden. För att skapa förutsättningar för det krävs en mer holistisk förvaltning där åtgärdsarbetet för att förbättra havsmiljön i allt högre utsträckning måste vidtas vid källan, dvs. på land. Det är därför nödvändigt med nya förvaltningsmodeller och ökad samverkan mellan olika aktörer, så som näringsliv, förvaltande organ, forskningsinstitut och olika intressentgrupper. Det behövs således både sektorsövergripande samarbeten som samarbeten och integrering över geografiska områden.

Nyttjandet av de marina resurserna sker idag sällan på ett hållbart sätt. En tredjedel av fiskbestånden i världen är överexploaterade och det bedrivs ett omfattande illegalt, orapporterat och oreglerat fiske (s.k. IUU-fiske). Många fiskeflottor har överkapacitet samtidigt som det betalas ut kapacitetsdrivande subventioner. Korruption och orättvis fördelning av tillträde till fiskeresurserna är vanligt i många delar av världen, inte minst i utvecklingsländerna. Stora fiskefartyg från fjärrfiskande nationer fiskar dessutom på avtal med dessa länder som sällan gynnar de lokala fiskesamhällena, vilka är mest beroende av fiskeresursen för sin inkomst och livsmedelsförsörjning. Istället riskerar dessa bestånd att ytterligare exploateras på en nivå långt över vad beståndet tål för sin långsiktiga reproduktion och överlevnad och därmed också riskeras hela försörjningsbasen för en stor andel av befolkningen. För att ge resurssvaga grupper möjlighet att nyttja och dra ekonomisk nytta av de marina resurser som finns tillgängliga i deras vatten måste bl.a. det olagliga fisket minska, beståndsuppskattningar förbättras och de avtal som tecknas bidra till en rättvis resursfördelning och/eller ersättning.

Rumslig planering av havets användande och skydd kan vara verkningsfulla metoder för att tillförsäkra hållbara uttag av resurser, ett brett nyttjande och samtidigt bidra till bevarande av biologisk mångfald. Marint områdesskydd är en viktig väg framåt och stadfästes genom Aichi-målen om biologisk mångfald. Skydd har inrättats över stora ytor i utsjön och i många mindre områden längs världens kuster. För att skyddet ska vara effektivt krävs dock både en effektiv implementering och att de skyddade områdena finns på rätt plats för att vara funktionsmässiga för ekosystem och populationer. I utvecklingsländer såväl som i övriga delar av världen råder dock stora brister vad gäller såväl implementerandet som urvalet. I arbetet med att utveckla ett ändamålsenligt nätverk av marina skyddade områden krävs stora

kapacitetshöjande insatser. I utvecklingsländer, där nyttjande av marina resurser kan vara avgörande för kustsamhällen, är det dessutom viktigt att skyddet inte omintetgör lokal försörjning utan istället ger en högre avkastning från de resurser som nyttjas.

Planering av havets användande i bredare bemärkelse är en ny process som sprids över världen och som inte bara implementeras inom EU och andra industriländer utan även påbörjats i en lång rad utvecklingsländer inklusive LDC och SIDS. Den huvudsakliga fördelen med havsplanering är att möjliggöra strategisk sektoröverskridande planering mot ett optimalt nyttjande och bevarande över tid. Havsplanering kan fastställa rättigheter och resurstillgång för olika aktörer på ett sätt som andra institutioner inte lyckats med, men en bristande process kan också få motsatt verkan. Detta är en särskild utmaning för resurssvaga aktörer. Flera globala organ, såsom IOC-UNESCO och Världsbanken, arbetar nu för att ta fram riktlinjer och utbildningspaket i frågan om rättvis, transparent och inkluderande havsplanering.

Det finns också ett ökat intresse av att exploatera och nyttja nya marina resurser långt ute till havs, i områden utanför nationell jurisdiktion. Till exempel mineraler, marin energi, storskaliga odlingar, okända djuphavspopulationer och genetiska resurser. Det är av yttersta vikt att säkerställa att den exploatering som nu håller på att utvecklas i det fria havet sker på ett hållbart och rättvist sätt. De förhandlingar om ett implementeringsavtal för biologisk mångfald bortom nationell jurisdiktion (BBNJ) har därför en fundamental betydelse både med avseende på att minimera negativa effekter på havsmiljön som att möjliggöra att utvecklingsländerna får del av dessa resurser på lika villkor och att de inte missgynnas på grund av otillräcklig kapacitet eller maktförhållanden.

Klimatförändringarna medför fysiska och kemiska förändringar som inverkar på olika sätt på villkoren för ekosystem och arter i havs- och vattenmiljöerna. Bl.a. har många arter redan idag försvagats, missgynnats eller förskjutit sina geografiska utbredningsområden. Säsongsbundna aktiviteter, migrationsmönster och samspel med andra arter har också ändrats som ett svar på dessa förändringar. När arter inte längre kan anpassa sig riskeras betydande ekosystemförändringar och förlust av biologisk mångfald att inträffa vilket bl.a. tydligt demonstreras av den omfattande globala förlusten av korallrev. Förhöjd temperatur i haven, stigande havsnivåer, förändrad salthalt i olika delar av världshaven, havsförsurning, ökad stormfrekvens, torka och översvämningar innebär alltså förändringar vars konsekvenser vi redan börjat se och vars fulla omfattning kan komma att bli dramatisk. De klimatdrivna effekterna tillsammans med andra miljöpåverkande faktorer, så som föroreningar och överfiske, riskerar dessutom att leda till kumulativa effekter som kan vara svåra att förutsäga men som kan få ödesdigra konsekvenser både för miljön och för människan. Globala analyser över klimatförändringarnas effekter på marina ekosystem visar med tydlighet på att tropiska områden i västra Indiska Oceanen, Sydostasien samt sydvästra Atlanten kommer att drabbas allra hårdast⁴. Samma regioner är också de mest sårbara och oförberedda att vidta åtgärder mot väntade förändringar⁵. Det är ingen underdrift att betrakta en snabb minskning av utsläppen av växthusgaser som en nödvändighet för fortlevnaden av dagens samhällen och civilisation, globalt såväl som regionalt. För utsatta samhällen i utvecklingsländer är det emellertid anpassning till kommande förändringar som är mest akut. Arbetet med s.k. klimatanpassning har påbörjats i flera länder, men såväl resurser som erfarenhetsutbyte måste till för att accelerera denna utveckling. En viktig del i

⁴ Halpern et al. (2015) Spatial and temporal changes in cumulative human impacts on the world's ocean. *Nature Communications* 6:7615

⁵ FAO (2018) Impacts of climate change on fisheries and aquaculture – synthesis of current knowledge, adaptation and mitigation options. FAO. Rome.

det arbetet innebär att stärka ekosystemen livskraft och resiliens genom bl.a. bevarade av ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

En viktig aspekt och förutsättning för att möjliggöra insatser som bidrar till en mer hållbar utveckling av havets resurser är tillgänglig finansiering. Flera fonder, så som GCF (Green Climate Fund), GEF (Global Environment Facility) har ett bredare uppdrag kring miljöförbättrande insatser medan andra fonder har en tydlig marin inriktning så som Blue Action Fund, som initierades av Tyskland i samband med FN:s havskonferens 2017 som ett frivilligt åtagande, samt Världsbankens fond för havsrelaterade frågor, ProBlue, vilken lanserades under hösten 2018.

Holistisk ekosystembaserad förvaltning

Med antagandet av Agenda 2030, som tydligt pekar på vikten av integrering mellan olika målområden, har behovet och nödvändigheten av samverkan blivit allt tydligare. För att nå bättre resultat och öka såväl miljönyttan som människors möjligheter att nyttja de marina resurserna och ekosystemen är partnerskap och samverkan avgörande mellan såväl havs- och vattenförvaltningen, som mellan fiskförvaltande och havsmiljöförvaltande organisationer och olika samhällsaktörer. Samverkan är dock på många sätt bristfällig idag samtidigt som det är en förutsättning för att harmonisera och effektivisera insatser för att skapa långsiktigt hållbar förvaltning och uppnå positiva resultat i kust- och havsmiljön till nytta för människor som lever i fattigdom. Inte minst krävs samverkan på olika geografiska skalor och mellan områden.

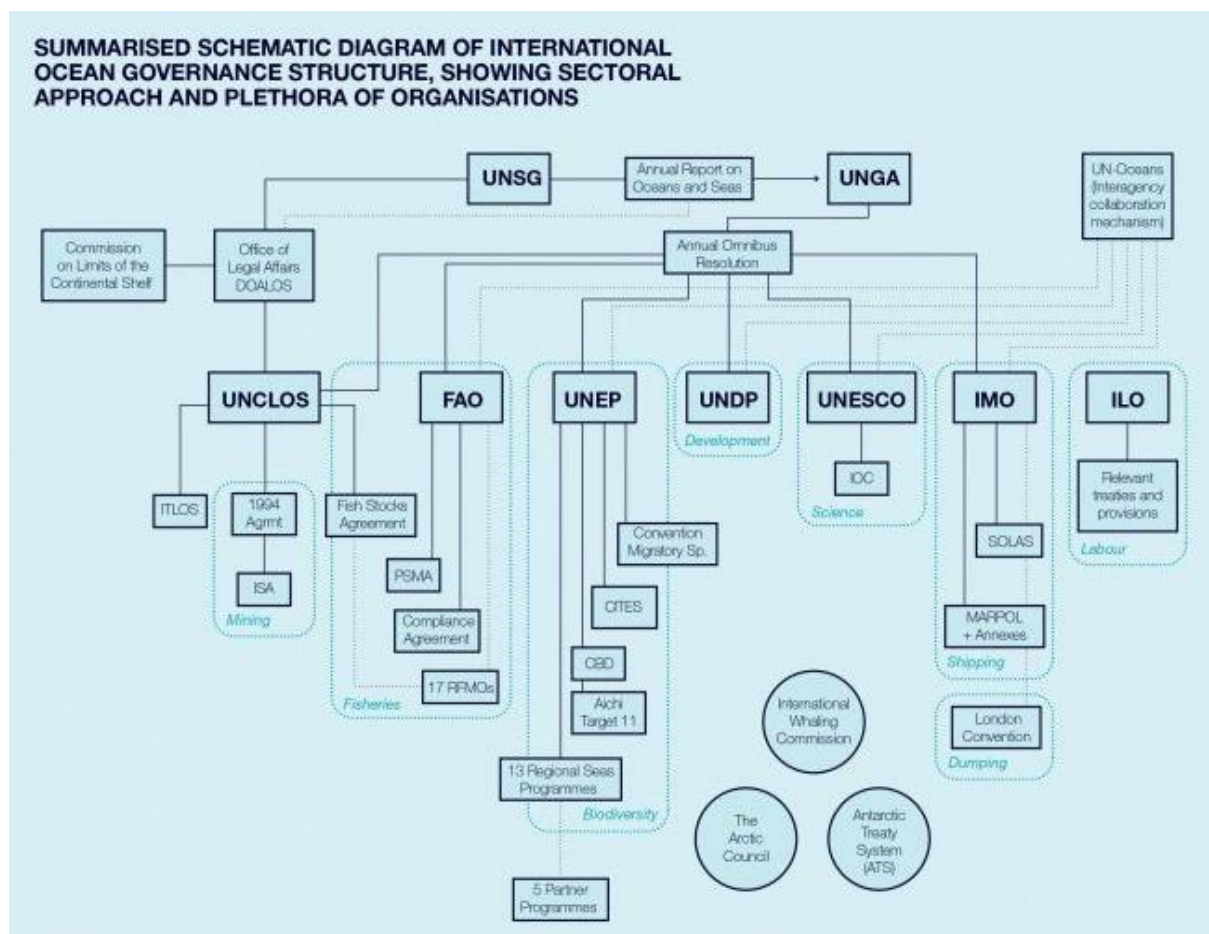
För att åstadkomma de förändringar som krävs för att minska de negativa effekterna på kust- och havsmiljön och dess ekosystem måste därför också förändringar i förvaltningen ske. Idag är den globala och regionala havsförvaltningen starkt fragmenterad, bristfälligt samordnade mellan sektors- och regionala institutioner och långt ifrån heltäckande i fråga om vad som skulle behöva regleras och skyddas.

Världshaven utgör en gemensam resurs som kräver reglering och skydd för att säkerställa att de många olika intressenter som nyttjar resursen gör det på ett långsiktigt hållbart sätt. Ett sätt att skapa förutsättningar för detta är genom internationella avtal, såsom FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) och FN:s fiskbeståndsavtal (UNFSA). Målet är att uppnå universellt deltagande i dessa avtal, men avgörande luckor och brister återfinns fortfarande avseende detta. Dåligt genomförande, brist på tillfredsställande verkställighet och det faktum att viktiga intressenter vägrar att ingå avtalen, minskar effektiviteten av den globala havsförvaltningen.

UN Ocean har till uppgift att stärka och främja samordning och samstämmighet mellan aktiviteter som relaterar till havs- och kustområden inom FN-systemet. Samordningen mellan dessa är dock inte tydlig och insatser mellan de olika organen och programmen uppfattas emellanåt som disparata samtidigt som det finns risk för dubbling av insatser kring t.ex. metodutveckling och kapacitetshöjande insatser eller att otydlig ansvarsfördelning innebär att vissa frågor tappas bort. The Global Ocean Commission⁶, ett internationellt initiativ som pågick mellan 2013 och 2016 för att uppmärksamma och främja åtgärder för att adressera havsmiljöproblemen, konstaterade bl.a. att det inom den globala havsförvaltningen råder otydlighet om och spridning av mandat mellan många organisationer, vilka ofta har konkurrerande och/eller överlappande uppdrag. Samtidigt saknar de flesta av dessa organisationer någon verklig juridisk eller verkställighetskraft. Konsekvensen av detta blir

⁶ www.globaloceancommission.org

mycket låg nivå på ansvarighet på global nivå som innebär att staterna är fria att välja bort åtgärder som de av olika anledningar inte vill implementera.

Figur 2: Bilden illustrerar komplexitet, omfattning och spridning av organ/organisationer/program etc. inom FN-systemet som är inblandade i styrning och genomförande av kust-och havsmiljöförvaltning⁷

På samma sätt är också samordningen mellan havsförvaltningen och vattenförvaltningen i hög utsträckning bristfällig och disparat trots att dessa ekosystem är sammanlänkade genom olika flöden som rör sig främst nedströms, men till viss del också uppströms, mellan sött och marint vatten. Det har blivit allt tydligare att det krävs fler och mer omfattande åtgärder uppströms för att få såväl god vattenkvalitet och välmående ekosystem i sötvattendragen som nedströms i deltan, kustzonen och i havet. I syfte att bättre koordinera vatten- och havsförvaltningen har källa-till-hav-ansatsen fått allt mer uppmärksamhet som en viktig förvaltningsansats för att minska de negativa effekterna i kust- och havsmiljön.

De globala och regionala rapporterna om tillståndet för den marina miljön visar att fiskerisektorn ofta har negativa effekter på den marina miljön, samtidigt som det inom sektorn råder hög enighet om att välmående och produktiva marina ekosystem är en förutsättning och bidrar till att upprätthålla fiskbestånd och hållbar fiskproduktion. Introducering och etablering av ekosystembaserad förvaltning ökar också miljöhänsynen

⁷ http://www.bluebird-electric.net/oceanography/Global_Ocean_Commission.htm

inom sektorn liksom de initiativ som börjat tas för att utveckla dialog och samarbeten mellan havsmiljöförvaltande och fiskeriförvaltande organisationer, särskilt på regional nivå. Utmaningarna ligger i att försöka etablera ett förtroende mellan parterna och inleda samarbetet kring mindre känsliga och t.ex. mer tekniska frågor och/eller vetenskapligt stöd som inte rör frågor om mandat eller beslutanderätt.

En holistisk sektoröverskridande och ekosystembaserad förvaltning förutsätter i praktiken en geografisk koppling. Integrerad kustzonsförvaltning (ICZM) har bidragit med utveckling i denna riktning. Rumslig planering av havets användning, havsplanering, är en ny framväxande process för sådan förvaltning, som sträcker sig längre ut i havet och innefattar ett större omfång av mänskliga verksamheter.

Planering

Klimatförändringar, naturkatastrofer, föroreningar etc. i kombination med överexploatering av marina resurser i stor skala påverkar de fattiga lokala samhällena i Least Developed Countries (LDCs) och Smalls Island Developing States (SIDS) negativt eftersom de i hög utsträckning livnär sig direkt på havet och dess resurser. Avsaknad av strategisk planering öppnar ofta för kortsiktiga lösningar, bristande investeringar och oreglerad exploatering. En viktig förutsättning för ett hållbart nyttjande av haven och en hållbar blå ekonomi är därför transparent och inkluderande planering som balanserar och prioriterar olika intressen mellan varandra. Med framsynt, välinformerad och inkluderande planering främjas den socioekonomiska nyttan av kust- och havsekosystemen samtidigt som de miljömässiga förutsättningarna bevaras.

Havsplanering är ofta inte detaljstyrande utan en strategisk eller vägledande plan över havets användning, som pekar ut den önskade riktningen för utveckling av olika sektorer och intressen i olika delar av havet. Med tiden bidrar planeringen dock till att stadfästa vilken användning eller skyddsintresse som ska ha företräde i respektive område. Detta skapar en förutsägbarhet som är nödvändig för investeringar och det kan skapa förutsättningar som bidrar till en rättvis fördelning av resurser. Havsplanering är sektoröverskridande i meningen att alla intressen lyfts upp på samma nivå inför de avvägningar som görs i planeringen. Detta innebär att traditionella näringar som industriellt fiske och sjöfart betraktas och jämförs med nya eller tillbakatryckta intressen, jämställt under planeringsprocessen. En stark dialog och bred deltagandeprocess är därför central. För kustsamhällen blir det särskilt viktigt att göra sina röster hörda under planeringsfasen och deltagande genom hela processen blir avgörande för att skapa rättvis fördelning och tillträde till resurserna. Havsplanering sker juridiskt sätt nationellt eller inom sub-nationella regioner, men regionala organ och multilaterala samarbeten är nödvändiga för att olika länders planer ska passa ihop. Det regionala samarbetet kan också vara av stor betydelse för att skapa möjligheter för att svagare stater också ges rättmätigt tillträde till resurser eller annan kompensation och inte missgynnas i förhållande till mer utvecklade länder med högre kapacitet i den aktuella regionen.

Nyligen publicerades rapporten "Realizing Integrated Regional Oceans Governance"⁸ i vilken man menar att den regionala nivån är mest lämplig för att upprätta ett samarbete och ett ramverk som omfattar hela ekosystemet, något som uppmärksammas och konstaterats också i andra sammanhang och andra aktörer. Sådana regionala ramar kan mer effektivt

⁸ UNEP, 2017.

https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/21692/realizing_integrated_reg_oceans_governance.pdf?sequence=1&isAllowed=y

bevara och skydda ekosystemen samtidigt som de möjliggör för ingående stater att hållbart nyttja de tjänster ekosystemen tillhandahåller.

Eftersom havsplanering är gränsöverskridande i flera dimensioner och inkluderar alla relevanta sektorer och stora geografiska ytor skapas goda förutsättningar för att integrera miljöpåverkan på ett holistiskt sätt, både genom strategiska miljöbedömningar och som en fullt ut integrerad komponent i planeringen. Genom att beräkna den kumulativa miljöpåverkan inom det planerade området visas vilka sektorer som påverkar miljön i olika delar av området och vilka lokaliseringar som är minst miljöskadliga för givna verksamheter. Sverige har utvecklat praktiska redskap⁹ för sådan ekosystembaserad havsplanering vilket vunnit stort genomslag internationellt, där även flera LDC och SIDS framfört intresse av samarbete. Dessa metoder för ekosystembaserad havsplanering med stöd av kumulativ miljöbedömning bygger på sammanläggning av stora datamängder av geografisk data vilket vid första anblick kan vara kostsamt eller ohanterligt för resurssvaga länder. Emellertid finns idag mycket geografisk data tillgänglig i globala och regionala öppna databaser. Dessa kan läggas samman med lokal data och även anekdotisk information, för att upprätta motsvarande bedömningsverktyg till stöd för havsplanering och holistisk förvaltning i alla länder, förutsatt att ansvarig institution har tillräcklig kapacitet inom hantering av geografisk data.

När havsplanering nu sprids globalt och har påbörjats i flera LDCs och SIDS är det viktigt att detta sker med hög ansats för transparens, delaktighet, rättviseperspektiv och utifrån en ekosystemansats. Sådan havsplanering påverkar utvecklingen mot ett genomtänkt framtida mål och kommer att bidra till fattigdomsbekämpning genom resursfördelning och ökad tillväxt inom kustnära och blå näringar.

Figur 3: Bilden visar en skiss över havsplaneringens många komponenter.¹⁰

⁹ HaV rapport 2018:1 <https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/publikationer/2018-04-10-symphony---integrerat-planeringsstod-for-statlig-havsplanering-utifrån-en-ekosystemansats.html>

¹⁰ IOC-UNESCO/DG-MARE

Endast nio länder hade antagit en havsplan år 2005, men år 2017 hade antalet stigit till ca 65 länder¹¹. Även om kunskapen om havsplanering har spridit sig långt, är implementering fortfarande en stor utmaning. Många länder, i synnerhet SIDS och LDCs, saknar information, kunskap, kapacitet och verktyg bland sina implementerande myndigheter för att utveckla en adaptiv ekosystembaserad havsplanering. Havsplanering har stora förutsättningar att bidra till en bättre förvaltning och fattigdomsminskande utveckling, men utan en god förståelse för processen och dess syfte så finns en risk att processen tar sin utgångspunkt i exploateringsmöjligheter snarare än med en ekosystembaserad ansats.

Styrkan och komplexiteten i havsplanering är att den är sektorsövergripande och innefattar tydliga mål för blå ekonomi och hållbar förvaltning inom områden som fiske, vattenbruk, energiutvinning, turism, sjöfart, kulturella värden och marina skyddade områden. En transparent och förankrad havsplan skapar stabilitet och förutsägbarhet som främjar en blå ekonomi och rättvis resursfördelning. Genom att länka havsplaneringen till kustzonsplanering, kan man även förstärka den lokala resiliensen mot olika förändringar, till exempel genom bibehållna mangroveområden och översvämningsskydd.

För att möjliggöra en sådan ekosystembaserad planering i de områden där behovet av flera anledningar, vilka beskrivits ovan, är som störst krävs dock teknisk kapacitetsbyggnad hos länderna, vilket redan påbörjats av flera globala organ. Insatser som bidrar till att stärka kapacitet hos myndigheter, organisationer, institutioner och andra relevanta aktörer är avgörande som ett första steg i den processen.

Nyttjande

De blå ekonomierna omfattar havsbaserade näringar så som sjöfart, fiske, vattenbruk, havsbaserad energiutvinning, turism, marin bioteknik och mineralutvinning, men även de marina naturtillgångarna och ekosystemtjänsterna som fisk, transportleder, koldioxidabsorption etc. räknas in. Havsekonomierna bedöms utgöra ca 2,5 procent av bruttovärdet av världens ekonomier och beräknas kunna dubbla sitt bidrag till den globala ekonomin till 2030 till ett värde om USD 3 biljoner¹². Särskilt stark tillväxt förväntas inom vattenbruk, havsbaserad vindkraft och förädlingsindustrin för fisk.

De blå näringarna erbjuder inkomster från många olika sektorer. I dagsläget utgör vattenbruk och fiske försörjningsbas för 10 % av världens befolkning. Detta tillsammans med turism innebär viktiga arbetstillfällen och inkomstmöjligheter för lokalbefolkningen i kustutvecklingsländer idag, men i framtiden kan utvinning av mineral och material och marin energiutvinning få större betydelse, inte minst i SIDS-länder där landets ekonomiska zon i havet vida överstiger landytorna¹³. Här finns stor potential att skapa arbetstillfällen och öka inkomstmöjligheterna för dessa länder. För att öka de långsiktiga utvecklingsmöjligheterna för nya havsbaserade näringar och deras bidrag till tillväxt och sysselsättning måste man samtidigt förvalta havet på ett ansvarsfullt och hållbart sätt för att inte riskera överexploatering och andra negativa effekter på den marina miljön.

Fiske är globalt sett en av de allra viktigaste sektorerna som genererar både mat och inkomster, genom försäljning av fångst och beredda fiskeriprodukter och ibland även genom

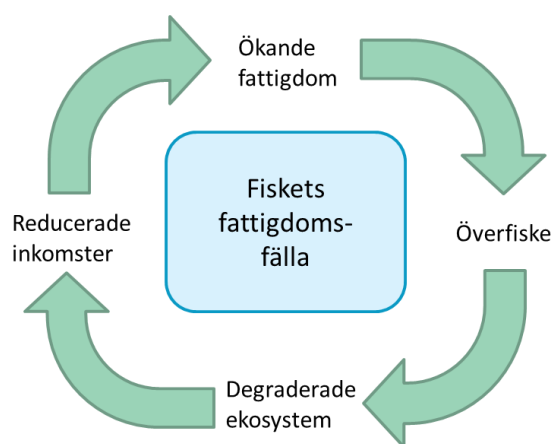
¹¹ <https://twitter.com/IocUnesco/status/999565502040236033>

¹² OECD, 2016. The Ocean Economy in 2030.

¹³ Hammar (2014) Power from the Brave new Ocean – marine Renewable Energy and Ecological Risks <http://publications.lib.chalmers.se/records/fulltext/196091/196091.pdf>

försäljning av tillträde till landets fiskevatten för fjärrfiskande fartyg. Fiske kan utgöra en väsentlig del av en hållbar blå ekonomi, där havsfisket idag bidrar med mer än 270 miljarder dollar årligen till den globala BNPn, helt försörjer 300 miljoner människor och utgör den viktigaste proteinkällan för 3 miljarder människor¹⁴.

Förvaltningen av dessa viktiga fiskeresurser är emellertid ofta svag. Världsbanken uppskattar att den bristfälliga förvaltningen av fisket resulterar i en årlig ekonomisk förlust på mer än 80 miljarder dollar och en fångstminskning med 13 procent.¹⁵ Den svaga förvaltningen leder till överutnyttjade bestånd, degraderade ekosystem, förlust av biologisk mångfald och betydande socioekonomiska förluster, vilket skapar en fattigdomsfälla.

Figur 4: Fiskets fattigdomsfälla

I arbetet med att minska fattigdom och förbättra hållbarheten i nyttjandet av de marina resurserna är frågan om vem eller vilka som har tillträde till dessa resurser central. Tillämpning av nyttjanderätter som en del av resursfördelningen är ett viktigt steg för att stärka förvaltningen av fiskeresurserna, men att komma överens om vilka kriterier som ska användas för att fördela nyttjanderätterna rättvist är inte alltid enkelt. Inte minst är det viktigt att ha i åtanke att om nyttjanderätten ges till en aktör så medför det sannolikt att andra aktörer antingen nekas eller fråntas sina nyttjandemöjligheter, vilket kan vara en källa till konflikt. Fördelningskriterier, uttryckt i termer av kvoter eller fiskeansträngning, tenderar hittills att grunda sig på historiskt fiske, vilket gynnar fjärrfiskerier och gör det mycket svårt för utvecklingskuststater att få tillgång till och/eller öka sin andel av fiskemöjligheter. Olika principer och kriterier bör därför användas för att fördela nyttjanderätter. Frågan om hur fiskeresurser fördelas är aktuellt ur såväl ett regionalt perspektiv som mellan kuststater och fjärrfiskande nationer, men även i ett mer nationellt perspektiv mellan storskaligt och småskaligt fiske, gentemot andra näringar och sektorer samt mellan nyttjande och bevarandeintressen genom t.ex. upprättande av marina skyddade områden.

¹⁴ World Bank, 2017. The Potential of the Blue Economy - Increasing Long-term Benefits of the Sustainable Use of Marine Resources for Small Island Developing States and Coastal Least Developed Countries. World Bank Group and United Nations Department of Economic and Social Affairs (DESA).

¹⁵ "World Bank. 2017. The Sunken Billions Revisited: Progress and Challenges in Global Marine Fisheries. Environment and Development. Washington, DC: World Bank. © World Bank.

Att göra välgrundade och orienterade avvägningar mellan intressen kräver tillgång till data och annan information. Arbetet inom ramen för de regionala fiskerierorganisationerna med att få fram en tillfredsställande informationsbas av sådan kvalitet att parterna kan vara överens tar lång tid. Fisket har olika karaktär, struktur och målarter i olika länderna, men gemensamt är att det är mycket resurskrävande att samla tillfredsställande information om bl.a. fångster och om fiskeflottans struktur. Detta har varit särskilt tydligt i Indiska Oceanen. I sådana situationer riskerar misstänksamhet att uppstå hos de parter som har begränsat inflytande över besluten. Arbetet med att utveckla metoder för att höja kvalitén i det vetenskapliga arbetet, och särskilt metoder för utvärdering av beståndsstatus i en situation med begränsad information, är viktiga steg framåt i detta arbete. Tillförlitliga och transparenta data är en första förutsättning för att skapa möjligheter för rättighetsbärare i svaga stater att kunna förstå hur olika beslut påverkar bl.a. deras möjligheter till tillträde och inkomstmöjligheter.

I många utvecklingsländer och för små önationer har det småskaliga fisket en extra viktig roll att spela för många kustnära samhällen, där möjligheterna till inkomster och tillgången till livsmedel är begränsad.¹⁶ Detta gäller inte minst för kvinnor som ofta arbetar med beredning av fiskeriprodukter och även med lokal försäljning.

Fiske bedrivs dock allt längre ut från kusten, som ett resultat av överfiske, och riktas i högre utsträckning mot oreglerade bestånd. Denna och annan exploatering sker utan att påverka på dessa ofta känsliga, starkt geografiskt begränsade och bristfälligt kartlagda ekosystem utreds. De indikatorer som finns tyder också på att de kommersiella förtjänster, som är ett resultat av exploateringen, i begränsad utsträckning kommer utvecklingsländer till del.

Utvecklingsländer saknar i regel kapacitet att bedriva fiske så långt från kusterna samtidigt som sådana aktiviteter kan ha negativ inverkan också på bestånd inom deras egna vatten. En oreglerad och ohållbar exploatering av biologiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion (ABNJ) kan också förmodas ha negativ inverkan på de havsområden där utvecklingsländer är starkt beroende av biologiska resurser, eftersom marina biologiska resurser ofta migrerar över stora avstånd. Det är därför ur ett utvecklingsperspektiv angeläget att åstadkomma en multilateral reglering av biologisk mångfald i marina ekosystem och hållbar förvaltning av marina biologiska resurser bortom nationell jurisdiktion. En del av detta är att regler utvecklas som säkerställer etableringen av generellt erkända och respekterade marina skyddsområden i särskilt känsliga havsområden. Detta hanteras i processen för ett tilläggsavtal för havsrättskonventionen UNCLOS rörande skydd för biodiversitet i områden utanför nationell jurisdiktion (BBNJ-processen), för vilket förhandlingarna inletts under hösten 2018. Inom ramen för förhandlingarna bör stor vikt läggas vid att säkerställa att utvecklingsländerna inte missgynnas av det regelverk som formuleras, t.ex. pga. avsaknad av kapacitet att tillgodogöra sig resursen och därmed utestängas från möjligheter till ekonomisk nytta eller risk för förlust pga. negativa effekter på de resurser som länderna nyttjar och är beroende av idag.

För att det småskaliga långsiktigt hållbara nyttjandet av marina resurser ska utväxlas i ekonomisk tillväxt och i återinvesteringar i LDCs och SIDS krävs en rad infrastruktur- och institutionella förutsättningar, som många gånger saknas. Det kan röra allt från tillgång till hamnar med infrastruktur för fångstmottagning, möjligheter för vidare distribution på land, kyl- och förädlingsmöjligheter etc. som institutionella förutsättningar för att bedriva tillsyn och kontroll för att minska olagliga aktiviteter, system för övervakning och

---

¹⁶ Se exempelvis Schuhbauer, A., Sumaila, U.R. 2016. *Economic viability and small-scale fisheries - A review*. Ecological Economics Volume 124, April 01, 2016, Pages 69-75.

statusbedömningar av marina resurser och miljöer, utvecklade legala ramverk och andra styrmedel för en hållbar förvaltning och regionala samarbeten.

Bevarande

Den negativa trenden med degraderade marina ekosystem har medfört en ökad global medvetenhet om behovet av stärkt engagemang och samordning för en hållbar förvaltning till skydd och bevarande av kust- och havsområden och de marina resurserna.

Bevarandeåtgärder måste vidtas i ett bredare perspektiv genom identifiering av effektiva områdesbaserade åtgärder såsom strategier för att minska landbaserade föroreningar, restriktioner i fisket, klimatadaption samt identifiering av områden viktiga att skydda för dess ekosystemtjänster och/eller för dess traditionella värden etc.

Att inrätta sådana bevarandeåtgärder i kustnära och marina områden skapar långsiktiga förutsättningar för en hållbar blå ekonomi. Att återställa, skydda och behålla den biologiska mångfalden, ekosystemens produktivitet, motståndskraft och kärnfunktioner samt andra inneboende värden av marina ekosystem, är således en nödvändighet för att skapa möjligheter till utveckling för människor som är direkt beroende av de marina resurserna. Inom konventionen för biologisk mångfald, CBD, är denna typ av bevarandeåtgärder definierade som "other effective area based measures" (OECMs).¹⁷

Inrättande av marina skyddade områden är ett verktyg som efter etablering visar stark koppling till högre värden av biodiversitet, organismstorlek och artrikedom.¹⁸ Marina skyddade områden bevarar även marina habitat, motverkar effekter av klimatförändringar och bidrar med andra ekonomiska fördelar så som turism och rekreation.¹⁹ Inom CBD utgör marint områdesskydd en huvudkomponent bland Aichi målen om att 10 % av kust och havsområden ska skyddas i ett ekologiskt representativt och väl sammanhängande funktionellt nätverk. Detta mål återfinns även inom Nagoya-protokollet (2014) vilket skapar incitament för en rättvis fördelning- och hållbar förvaltning av naturresurser och därigenom ökar den biologiska mångfaldens bidrag till utvecklingen av människors välbefinnande.

En del initiativ till skydd och bevarande av marina ekosystem har dock varit orsak till konflikt eller har inte accepterats alls. Detta gäller framförallt i utvecklingsländer där en stor del av människorna som lever i kustzonen är beroende av havets resurser för inkomst och livsmedelsförsörjning. Många gånger sker implementering av skyddade områden utan samråd med lokalbefolkning eller ursprungsbefolkning och avsaknad av kunskap och förståelse för och hänsyn till deras behov och möjligheter. Sådana beslut och åtgärder kan således resultera i förlust av inkomst och kapital och orsaka eller förvärra konflikter. För att minska negativa socio-ekonomiska effekter för lokalbefolkningen vid införande av OECMs är det därför viktigt att stärka lokalbefolkningens deltagande i processen. Detta kan t.ex. ske genom att tillträde och äganderätter ges till en fiskare eller en grupp av fiskare som får

¹⁷ se CBD/SBSTTA/22/6 22 March 2018

¹⁸ Roberts CM, Bohnsack JA, Gell F, Hawkins JP, Goodridge R (2001). Effects of marine reserves on adjacent fisheries. *Science* 294:1920-1923.

¹⁹ Halpern B. S (2003). The impact of marine reserves: Do reserves work and does reserve size matter? *Ecological Applications* 13:S117–S137, Gaines, S.D. et al. (2010), "Designing marine reserve networks for both conservation and fisheries management", *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*.

förvalta området. På detta sätt skapar man högre acceptans och förståelse för åtgärderna samtidigt som ägandeskapet för den långsiktiga förvaltningen tydligare flyttas till de som är beroende av att ekosystemen bevaras. Detta ökar kunskapen hos lokalbefolkningen och skapar samtidigt ökat förtroende mellan stat och medborgare.

Lokalt förvaltade och samförvaltade marina skyddsområden har växt fram som lovande alternativ till centraliserad förvaltning då det möjliggör en inkluderande de-centraliserad förvaltning som skapar incitament för människor i kustzonen att ta ansvar för att långsiktigt hållbart förvalta marina resurser. Samtidigt accepteras inte alltid lokala förvaltningsalternativ av den nationella nivån i många länder och inkorporeras därför inte i nationell reglering och praxis. Behovet av stöd till utveckling av förankringsprocesser och samverkan mellan de olika förvaltningsnivåerna för ökat deltagande från samtliga intressentgrupper, tydligare ägandeskap och ansvarstagande samt transparens och tillgång till information är därför viktigt för att nödvändiga bevarandeåtgärder ska utformas kontextuellt och få önskad effekt. Detta kommer att medföra ökad kapacitet, förbättrad kommunikation, utveckling av samarbetsformer och stärkt acceptans.

Vad krävs för att öka möjligheterna till utveckling och att öka den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av de marina resurserna för människor som lever i fattigdom i LDCs och SIDS?

Det institutionella landskapet på såväl lokal, nationell som global skala är många gånger fragmenterat, korruptionen utbredd och det finns ofta stora kapacitetsbrister. Att stärka förvaltningen är av hög prioritet för många utvecklingsländer för att kunna möta olika samhällsbehov och samtidigt säkra långsiktigt hållbara ekosystem. **Kapacitet** är således en nyckelfråga för utvecklingsländer för att skapa reella möjligheter för ekosystembaserad förvaltning av akvatiska ekosystem som är nödvändiga för deras försörjning och utveckling.

Genom förvaltningsmodeller, regelverk och andra styrmedel och verktyg ökar möjligheterna till långsiktigt miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart nyttjande av resurserna. Utöver att stärka institutioner måste dessa också vara ansvarstagande och **transparenta** för att möjliggöra för alla samhällsaktörer att såväl förstå som att ges möjlighet att vara **delaktiga** i förvaltningsprocesser och beslut som påverkar deras egen livssituation. Möjligheterna att fatta så korrekta och rättvisa beslut som möjligt ökar också om data, både biologisk och socioekonomisk, och annan information finns tillgängliga.

En starkt fragmenterad förvaltning idag, såväl mellan förvaltningsområden som mellan sektorer, försvårar dock möjligheterna att balansera förvaltningsbeslut som väger intressen mot och mellan varandra för att säkerställa rättvis fördelning av och tillträde till resurser och långsiktigt hållbara marina ekosystem. Vikten av ökad **samverkan** är betydande för att möta de stora utmaningarna som klimatförändringar, föroreningar från landbaserade källor och överexploaterade fiskbestånd innebär för möjligheter till ekonomisk nytta av de marina resurserna och utvecklingsmöjligheter hos LDCs och SIDS.

HaVs kommande Program för internationellt utvecklingssamarbete kommer således att arbeta med att bidra till en förändring inom dessa tre områden:

- Kapacitet
- Transparens och delaktighet
- Samverkan

3 Programmetts förändringsteori och mål

Följande kapitel beskriver programmetts förändringsteori ('Theory of Change') vilket utgör den teoretiska grunden för hur programmetts avsedda *impact* (SDG 14.7) ska nås genom *aktiviteter* som kopplar mellan den ovan beskrivna kontextanalysen och programmetts definierade målsättningar, *outcomes*. Slutligen beskrivs hur programmett integrerar de tvärssektoriella perspektiven mänskliga rättigheter, konflikt, gender och klimat.

3.1 Programmetts förändringsteori

Förändring av samhällen och styrkeförhållanden sker löpande och organiskt. Utveckling kan inte styras till ett förutbestämt tillstånd men däremot kan förändringar förmås att ta en önskvärd riktning genom att skapa goda förutsättningar att ta sig från rådande förhållanden mot tydliga mål. Programmett ska därför utgöra en flexibel brygga mellan kontext och mål²⁰ och ska på alla plan genomsyras av att vara *möjliggörande* för förändringar som leder till långsiktig fattigdomsbekämpning.

Det svenska utvecklingsarbetet har, liksom den globala hållbarhetsagendan, en mångsidig syn på fattigdom, vilket innebär att fattigdom inte bara innebär brist på materiella resurser utan också brist på makt, röst och respekt för mänskliga rättigheter, brist på möjligheter och val och/eller brist på mänsklig säkerhet. Sida identifierar fyra dimensioner av fattigdom:

1. Resurser
2. Möjligheter och val
3. Makt och röst
4. Mänsklig säkerhet

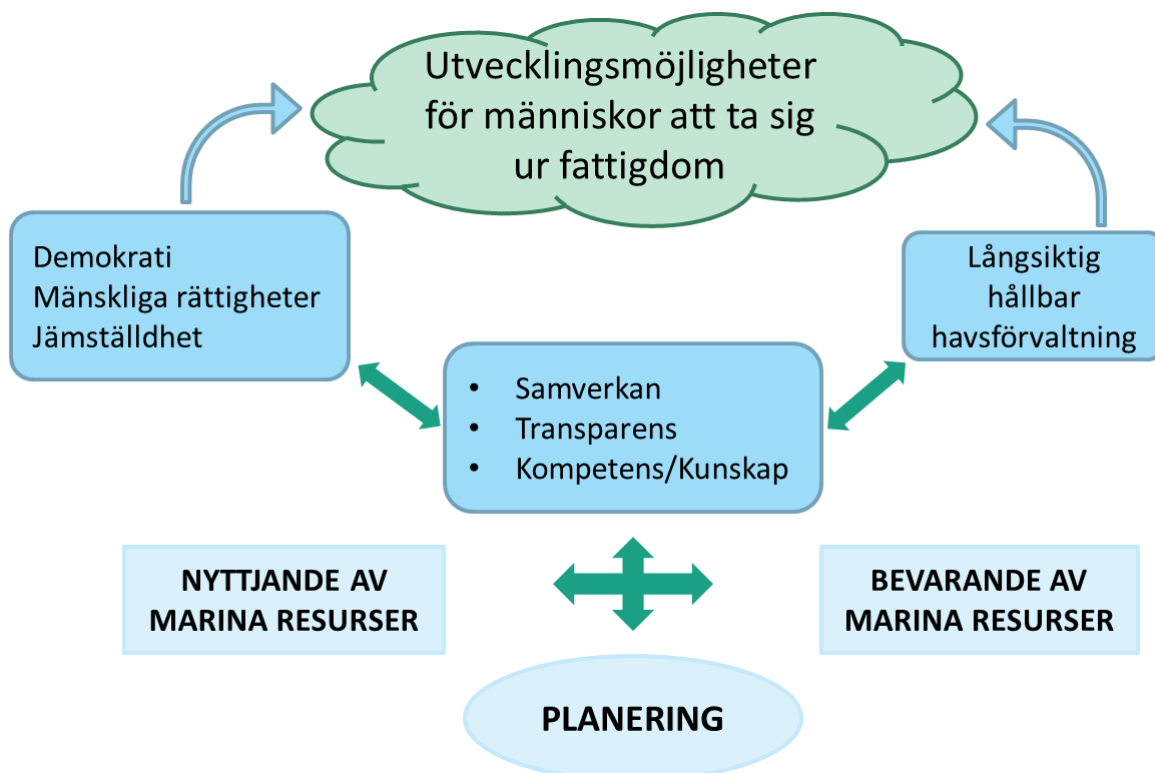
Utifrån programmetts kontextanalys behöver människors förmåga att ta sig ur fattigdom stärkas på flera sätt. Det behövs möjliggörande strukturer som underlättar att resurser genererar ekonomisk tillväxt såväl i lokalsamhället som nationellt, att resurser utvinns på ett långsiktigt hållbart sätt och att biologisk mångfald bevaras. Därtill behövs kunskap och kompetenta institutioner som kan hantera risker för negativa miljöeffekter och möta de utmaningar som väntas av klimatförändringar, att information tillgängliggörs och att beslutsprocesser är transparenta samt att institutioner, organisationer, sektorer och olika aktörer samverkar för förbättrad och samordnad förvaltning.

En nyckelfaktor är kapacitet för ändamålsenlig planering inom olika områden. För att åstadkomma en hållbar havsförvaltning krävs en långsiktig planering som balanserar tillträdet och bevarandet av resursen. En resurs kan inte nyttjas utan att det samtidigt säkerställs att den kommer att kunna nyttjas även på lång sikt. Detta måste ske genom olika slag av bevarandeåtgärder. Dessa åtgärder kan dock inte utestänga människor från försörjningsmöjligheter utan måste också ge utrymme till nyttjande eller öppna möjligheter för andra försörjningsalternativ. En sådan balans mellan nyttjande och bevarande skapar förutsättningar för den långsiktiga försörjningen för människor och därmed en grundläggande möjlighet för att ta sig ur fattigdom.

---

²⁰ Eguren, I. R. (2011). Theory of Change: A thinking and action approach to navigate in the complexity of social change process. HIVOS, UNDP.

Långsiktigt hållbar förvaltning kräver dock en ansats som resulterar i acceptans och efterlevnad för att verkligen leverera möjligheter och positiva resultat både på kort och på lång sikt såväl för miljön som för människan. En sådan ansats förutsätter samverkan mellan samhällsaktörer och samhällsnivåer och involvering av samtliga intressenter i processen. Den förutsätter vidare att processen är transparent och skapar möjlighet för deltagande både med avseende på tillgång till information och för möjligheten att förstå informationen som finns tillgänglig samt att kunna tolka och förstå effekterna av förslag och eventuella beslut. För detta krävs såväl god institutionell kapacitet som kompetens på alla nivåer.

Figur 5: "Theory of change"

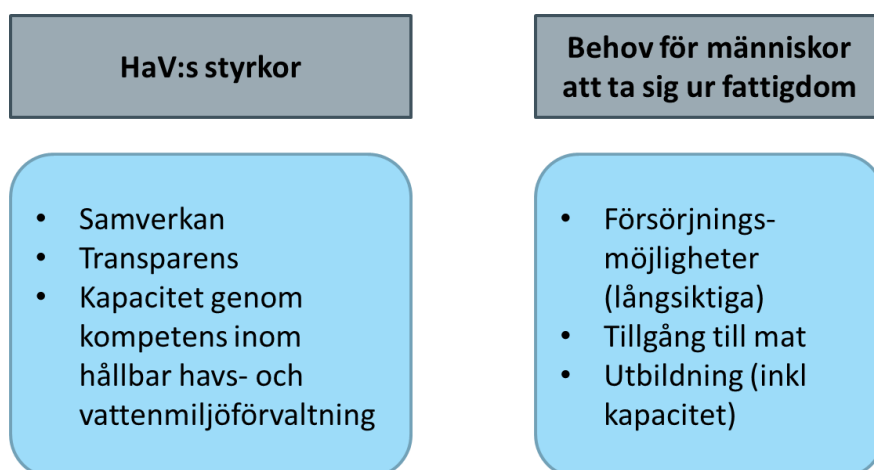
Havs- och vattenmyndighetens kompetens och inriktning

FAO beräknar att över 4 miljarder av världens befolkning är beroende av havets resurser för mat och försörjning vilket är särskilt signifikant för många LDCs och SIDS. Kustområden utgör gränssnittet mellan land och hav där naturliga, sociokulturella, ekonomiska och politiska system är i ständig förändring, både på grund av biofysiska och demografiska processer. Traditionellt användande av marina resurser möter ständigt växande industrier, turism och nya anspråk från blåtillväxt sektorn. Vattenkvaliteten påverkas direkt av uppströms vatten- och landanvändning och i djuphavet utanför kusterna upptäcks ständigt nya resurser såsom fiskbestånd, mineraler och genetiska resurser. Människans avtryck har historiskt sett varit förödande för resurstillgång och biologisk mångfald i kust och hav samtidigt som de mest dramatiska konsekvenserna av klimatförändringarna väntas ske i just dessa områden. Ur ett fattigdoms- och rättviseperspektiv är det avgörande att utvecklingen i

de minst utvecklade länderna inte leder till exkluderande resursutvinning (s.k. Ocean Grabbing) utan till resilienta och inkluderande ekonomiskt växande kustsamhällen.

HaV är en expertmyndighet med uppdrag att förvalta vatten- och havsmiljön och har miljöperspektivet och hållbart nyttjande i fokus inom det arbete som bedrivs på myndigheten. Utvecklingssamarbetet sätter framförallt människan i fokus och tar sin utgångspunkt i människors möjlighet till utveckling samt rättighetsperspektivet och skiljer sig således till viss del från HaVs ordinarie uppdrag. Att förstå hur HaVs verksamhetsområde, mandat och kompetens bäst kan komma till nytta inom ramen för svenskt utvecklingssamarbete har därför varit en central och omfattande process inom ramen för arbetet att utveckla ett förslag till ett nytt program för internationellt utvecklingssamarbete som kan finansieras av Sida.

Under våren 2018 har HaV genomfört en djupgående medarbetarbaserad analys av hur myndighetens kompetens och styrkor förhåller sig till att möjliggöra för människor i utvecklingsländer och små önationer att ta sig ur fattigdom. Analysen resulterade i att följande tre styrkeområden identifierades som särskilt relevanta för målsättningen om samarbete för fattigdomsbekämpning: samverkan, transparens och sakkunnighet inom hållbar havs- och vattenmiljöförvaltning som bidrar till kapacitetsuppbyggnad.

Figur 6: Bilden visar HaVs styrkor i förhållande till resurssvaga aktörers behov

Analysen användes sedan tillsammans med den vägledning som finns i de styrande dokument som är av särskild relevans för programmet, dvs. *Agenda 2030*, regeringens uppdaterade *PGU-skrivelse*, *Sidas vision* "Varje människas rätt och möjlighet att leva ett värdigt liv" samt *HaVs verksamhetsstrategi* "Från källa till hav", som utgångspunkt för att vidareutveckla den övergripande förändringsteori som ligger till grund för programförslaget. Även andra strategier så som *Strategi för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling*, *Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurser* samt *Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar ekonomisk utveckling* har legat till grund för den inriktning HaVs kommande program för internationellt utvecklingssamarbete förväntas ha. Analysen sattes också i relation till HaVs roll och mandat och var detta är tydligast i förhållande till verksamheterna inom myndigheten. Den senare analysen grundade sig på de olika förvaltningsområdena som HaV

arbetar med, den lagstiftning som råder inom respektive förvaltningsområde och HaVs rådighet, roll och kompetens i förhållande till dessa. Analysen pekar på HaVs tydliga mandat kopplat till havsförvaltning genom havsmiljödirektivet²¹ och havsmiljöförordningen, havsplanering genom havsplaneringsdirektivet²² och havsplaneringsförordningen samt fiskeriförvaltningen genom EU:s gemensamma fiskeripolitik²³ och svensk fiskerilagstiftning.

HaVs tydliga mandat i havs- och fiskeriförvaltning leder fram till slutsatsen om att HaVs program för internationellt utvecklingssamarbete 2019-2022 främst ska inriktas på *insatser i kust- och havsmiljön som innebär en långsiktigt hållbar förvaltning av marina resurser*. Detta förstärks också av det nuvarande svenska engagemanget kring FN:s hållbarhetsmål 14 om hav och marina resurser.

Genom att bedriva utvecklingssamarbete med fokus på långsiktig hållbar kust- och havsförvaltning syftar HaVs insatser till att bidra till såväl en förbättrad kust- och havsmiljö som till att öka den ekonomiska nyttan från marina resurser för människor som lever i fattigdom. Samtidigt ska HaV verka för att öka människors möjlighet till delaktighet i beslutsprocesser och möjlighet att påverka dessa genom att öka kapacitet och kunskap på flera olika samhällsnivåer där jämställdhetsaspekten och marginaliserades grupperas rättigheter särskilt beaktas. Sammantaget syftar HaVs Globala program till att bidra till att minska fattigdom i dess breda bemärkelse genom att ge människor bättre tillgång till resursen, att öka möjligheten till avkastning och minska utsattheten för negativa miljöeffekter, att öka möjligheten att göra sina röster hörda och att skapa förutsättningar för att göra sina egna val.

Programmets mål

Förändringsteorin, och därmed programmets insatser, utgår från följande målsättningar:

Impact

Öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism. (SDG 14.7)

Outcomes

- *Stärkt havsförvaltningskapacitet bidrar till att marina resurser nyttjas på ett mer hållbart sätt och omsätts i lokal ekonomisk tillväxt.*
- *Ökad transparens och deltagandemöjligheter i havs- och fiskeriförvaltningsprocesser möjliggör starkt inflytande för resurssvaga aktörer och rättighetsbärare i kustzonen.*
- *Ökad samverkan mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer främjar ett mer effektivt och harmoniserat havsmiljöarbete till gagn för fattiga samhällen i kustzonen.*

²¹ Ramdirektiv om en marin strategi, 2008/56/EG

²² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering

²³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken

I kapitel 5 beskrivs hur programmets *aktiviteter* kopplar till målsättningarna via mer specifika delmål, *intermediate outcomes*. Aktiviteterna utgår från de områdena där HaV kan erbjuda unik kompetens och lång erfarenhet (samverkan, transparens och sakkunnighet inom hållbar havs- och fiskeriförvaltning).

3.2 Integrering av tvärssektoriella perspektiv

Flera tvärssektoriella perspektiv genomsyrar HaVs program för internationellt utvecklingssamarbete som bl.a illustreras i vår förändringsteori ovan. De tvärssektoriella perspektiven är viktiga som *medel* för att nå våra uppsatta mål. Likaså utgör de viktiga komponenter av våra *målsättningar*. De tvärssektoriella perspektiven handlar om mänskliga rättigheter, konfliktmedvetenhet, gender och klimathänsyn. Integrering av dessa perspektiv bidrar generellt till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet och specifikt till ökat inflytande och transparens som är intimt kopplat till stärkta demokratiska processer och en större respekt för mänskliga rättigheter och ökad jämställdhet.

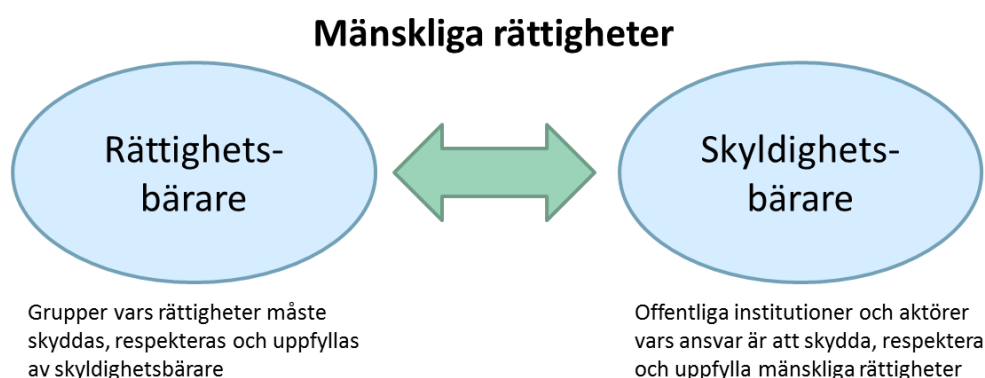
Rättighetsperspektivet

Mänskliga rättigheter (MR) och nyttjandet och bevarandet av havets resurser är starkt sammankopplade och är ett komplicerat och inte sällan konfliktladdat ämne. Människors både kollektiva och individuella rätt till en ren och hållbar miljö kränks varje gång de akvatiska resurserna utnyttjas på ett icke-hållbart sätt. Många gånger utnyttjas havets resurser också på ett sätt som leder till kränkningar av sådana grundläggande mänskliga rättigheter som rätten till hälsa och försörjning och till och med rätten till liv. Brott mot mänskliga rättigheter kan också få allvarliga miljökonsekvenser inom kustzonerna, vilket ofta ses i väpnade konflikter. Fattiga, utsatta individer och samhällen i kustzonerna utsätts för olika former av miljöorättvisa. De tenderar att bli mer negativt påverkade av miljöförstöring och klimatförändringar, är mindre benägna att få ta del av utvecklingen av olika politikområden och saknar ofta resurser för att påverka situationen. MR-perspektivet på akvatiska resurser synliggör inte sällan en balansgång mellan den kollektiva rätten till en hållbar framtida akvatisk miljö och sårbara och fattiga människors ekonomiska rättigheter. Det finns emellertid många positiva kopplingar mellan arbetet med hållbara akvatiska resurser och kustzonsmiljöer och mänskliga rättigheter. Stärkandet av mänskliga rättigheter – både ekonomiska och sociala rättigheter och medborgerliga och politiska rättigheter - ger människor en ökad möjlighet att skydda och ta hand om sina akvatiska resurser liksom ökad möjlighet till demokratiskt inflytande.

En analys av akvatiska resurser genom en mänsklig rättigheter-lins möjliggör en bättre förståelse för dess effekter på olika individer och grupper och synliggör ansvaret hos de offentliga institutioner och aktörer som har till uppgift att värna såväl ett hållbart nyttjande av haven som de mänskliga rättigheterna. I det här programmet utgår vi från de grundläggande metoderna inom rättighetsbaserat arbete ('human rights based approach'). Det innebär att vi inom varje insats strävar efter att identifiera de mest relevanta rättighetsbärarna (rights-holders) och skyldighetsbärarna (duty-bearers). Flera av våra aktivitetsområden inleds med grundläggande studier och kartläggningar där rättighetsbärare som är särskilt sårbara ska identifieras i den specifika geografiska och socioekonomiska kontexten för insatserna. Skyldighetsbärarna består i stor utsträckning av havs- och/eller fiskeriförvaltande myndigheter och institutioner där vi ser förhållande mellan just

skyldighets- och rättighetsbärare som fundamentalt även om våra insatser i ett första led främst kommer att nå skyldighetsbärare.

Figur 7: Bilden visar förhållandet mellan skyldighetsbärare och rättighetsbärare.

Vi utgår vidare från *principerna* för rättighetsbaserat arbete både i vår arbetsmetod och i våra målsättningar. Genom att fokusera på att våra globala insatser ska komma LDCs och SIDS till gagn riktar vi in oss på att stödja de fattigaste och mest utsatta samhällena och människorna genom *kapacitetsutveckling och empowerment*. *Delaktighet* och *transparens* adresseras genom hela programmet inom både målformuleringar och arbetssätt. Flertalet av våra insatser syftar till att stärka svaga gruppers tillträde till, delaktighet i och inflytande över processer som är centrala för en hållbar akvatisk förvaltning. Här arbetar vi exempelvis på global och regional policynivå för ökad transparens inom fiskförvaltning, och i stärkandet av lokalbefolkningars delaktighet och inflytande vid etablering av marina skyddade områden. Likaså är *icke-diskriminering* en central princip som appliceras i dessa sammanhang där vi arbetar för att sårbara och särskilt utsatta grupper i kustzonerna inte ska marginaliseras eller rättsligen åsidosättas i tillträdesprocesser kring akvatiska resurser. Skyldighetsbärarnas *ansvarstagande* adresserar vi likaså också b.la genom kapacitetshöjande och påverkansinsatser för förvaltning och planeringsåtgärder som stärker uppföljning och konsekvensanalyser av miljö och social påverkan i linje med viktiga internationella standarder och konventioner. I uppföljningen av våra resultat strävar vi i största möjliga mån efter att använda oss av disaggregerad data (utsatta grupper, kön etc.).

Konfliktperspektivet

Konfliktdimensionerna kring havets resurser är många. De kan t.ex. finnas kring tillträde till fiskeresurser, kring framväxten av marina industrier eller turism, eller i bevarandet av marina ekosystem. Konflikter- i mindre eller större skala -i kustzoner uppstår ofta till följd av att många intressenter verkar inom områden med begränsade och/eller minskande resurser och där ekonomiska, politiska och sociala styrkeförhållanden spelar en stor roll för intressentens grad av inflytande. Kustzoner i fattiga länder, som samtidigt är utsatta för högt exploateringstryck, har svag kapacitet i att skydda kustnära och akvatiska ekosystem och där globala klimatförändringar ger sig särskilt till känna i form av försämrade miljöförhållanden och minskad resiliens är också särskilt sårbara för konflikter.

Konflikter kan uppstå om viktiga användargrupper av de akvatiska resurserna utesluts från möjligheter att delta i beslut som är avgörande för deras försörjning och framtid. Etableringen av marina skyddade områden, en process som världens länder kommit överens om att accelerera genom SDG 14.5²⁴- är ett viktigt område där brist på deltagande, transparens och balansering av intressen i processen kan resultera i konflikter. Dåligt utarbetade och förankrade förvaltningsplaner kan också öppna upp för oreglerad exploatering av havets resurser och bidra till en svag tillit mellan statliga aktörer och lokalbefolkning, liksom mellan aktörer på internationell och lokal nivå och mellan olika lokala grupper. Inom havsområden utanför nationell jurisdiktion finns ytterligare flera konfliktytor där "ocean grabbing" riskerar att leda till särskilt svåra konsekvenser för de resurssvagaste aktörerna och staterna, såsom små önationer. Inom havsplanering är motsättningar mellan intressegrupper som vill exploatera naturresurser (t.ex. fiskeri och energiindustrin) och de som vill bevara den (t.ex. miljöorganisationer och lokalt organiserade grupper) ofta mycket tydliga, men där konflikternas synliggörande också välkomnas som ett viktigt steg för att lösa dem.

Som beskrivits ovan så rör sig programmets insatser inom flera tematiska områden där konfliktperspektivet måste integreras. Programmet kommer inte att arbeta i eller gentemot direkta konfliktländer. Däremot finns de flera potentiella konfliktytor och konfliktsituationer att beakta. Programmet lägger en stor vikt vid att verka för att transparens, delaktighet och samverkan ska stärkas inom havs- och fiskeriförvaltning.. Inom exempelvis marint områdesskydd innebär det bl.a att arbeta för ett stärkt lokalt deltagande i etablering, förvaltning och övervakning av områdena, vilket ämnar bidra till större transparens, inflytande och ansvar i att dela kostnaden och nyttan vid bevarandeåtgärder. Även inom havsplaneringsarbetet är fokus stärkta deltagandeprocesser med stöd av tekniska lösningar inom miljöpåverkansdata som också möjliggör ökad transparens. Inom fiskesektorn bygger insatserna kring transparens på antagandet om att om information insamlas, analyseras, tillgängliggörs och delas så kommer detta leda till en mer inkluderande dialog om förvaltningen av ett lands eller en regions tillgängliga marina resurser. Detta leder till ökat ansvarstagande och demokratiska och välförankrade beslut vilket i sin tur har en konfliktstävande inverkan.

Att verka för ökad delaktighet och ökat inflytande för aktörer som har en svag ställning kan vara konfliktskapande om det inte görs på ett konfliktkänsligt sätt ("konflikt sensitive approach") då maktförhållanden kan påverkas. Programmet arbetar utefter "Do-no-harm principen", d.v.s. principen att minimera negativa oavsiktliga effekter av vårt arbete, kommer att vägleda oss i alla insatser, samtidigt som risker och möjligheter kring spänningar och konflikter analyseras vid varje specifik insats. En konfliktanalys som beaktar maktförhållanden, potentiella konfliktkällor men även möjligheter till dämpande av konflikter är också en viktig del av detta. En kontextspecifik konfliktanalys kommer att vara en integrerad del inför start av varje programkomponent. Konfliktperspektivet är nära sammankopplat med rättighetsperspektivet på så sätt att en identifiering och analys av hur olika gruppers kontextspecifika förhållanden och villkor beaktas i förhållande till insatsen och är mycket viktig.

---

²⁴ Mål 14.5 "Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön"

Gender

I kustzoner, som i många andra miljöer, spelar män och kvinnor viktiga men inte sällan olika produktiva, ekonomiska och sociala roller. Det finns skillnader i resursanvändningsmönster, tillgång till mark, naturresurser, utrustning, arbetskraft, kapital, inkomst och utbildning, och i den kontroll som kvinnor och män utövar över dessa resurser.²⁵

En av de mest dokumenterade skillnaderna mellan kvinnors och mäns arbete i kustzoner är fiskeindustrins segregerade natur. Studier visar att män tenderar att fiska offshore eller i stora inre sjöar och vattendrag medan kvinnor fiskar nära stranden. Kvinnor tenderar att arbeta mer än män i verksamheten efter fångst, särskilt i småskaligt fiske och att hantera flera aktiviteter (till exempel att kombinera vattenbruk med grönsaksodlingar eller fiskrökning), medan mäns arbete ofta är tydligt inriktat på en uppsättning interrelaterade aktiviteter. I vissa utvecklingsregioner har kvinnor blivit viktiga fiskföretagare som kontrollerar betydande mängder pengar som generar stora avkastningar för hushåll och samhällen. Detta till trots så möter många kvinnor inom sektorn stora svårigheter när det gäller att kunna erhålla samma tillträde till och nytta av resursen som män. Kvinnornas uppgifter har ofta inte räknats i ekonomiska analyser vilket lett till att de inte erhållit likvärdiga investeringar och satsningar som män (till exempel tekniskt stöd, kredit eller utbildning).

Kvinnor och män har också olika tillgång till och kontroll över mark- och vattenresurser i kustzoner. Det kan finnas konflikter mellan bruksrättigheter och juridiska rättigheter eller traditionella och formella besittningsrätter. Kvinnor tenderar oftare att ha tillgång till resurser genom manliga familjemedlemmar snarare än att inneha dessa i sina egna namn. Besittningsrätter har visat sig vara viktiga eftersom de påverkar vem som kan fatta formella beslut om havets användning, vilka som konsulteras om utvecklingsplaner, och som har tillgång till andra stödjande tjänster som kredit- och utökad service.²⁶

Ofta tas förvaltningsbeslut för kustområdets utan att inkludera perspektiv och ledarskap från kvinnliga intressenter och yrkesutövare. Kvinnor har fortfarande ofta mindre tillgång än män till formella beslutsfattande myndigheter och till lokala beslutsstrukturer, vilket gör dem till en minoritet i politiska processer och beslut som rör kustområdesförvaltning. Vidare tenderar starka intressegrupper inom exempelvis havsplanering, såsom fiske, sjöfart och energiutvinning, att vara dominerade av män.

I det här programmet arbetar vi med gender utifrån två metoder. Vi identifierar ett specifikt mål kring gender och vi arbetar med en *gender mainstreaming*-ansats som väger in fyra centrala dimensioner:

1. Vi *analyserar* och tar hänsyn till genderdimensionen och dynamiken i varje specifik insatskontext. Detta betyder b.la en analys av mäns och kvinnors olika roller idag och hur det inverkar på b.la problembeskrivning och målbilder
2. Vi arbetar utifrån att män och kvinnor har olika *kunskapsbaser* och att detta är av stor vikt att beakta för att nå hållbara lösningar
3. Vi arbetar för kvinnors ökade *tillträde* till och *kontroll* över ekonomiska resurser, d.v.s. ett stärkande över kvinnors *ekonomiska rättigheter* inom centrala havs-och

²⁵ *Mainstreaming gender in water management*, IWRM Gender Resource Guide, UNDP och GWA, 2011

²⁶ *Gender analysis for better coastal management – Increasing our understanding of social-ecological seascapes*, Maricela de la Torre-Castroa,*, Sara Fröcklinb, Sanna Börjessonb, Janine Okupnikb, Narriman S. Jiddawi, Marine Policy journal, 2017

fiskeriförvaltningsprocesser Vi arbetar för kvinnors ökade *deltagande* och *inflytande* inom beslutsfattande med tonvikt på planering och förvaltningsprocesser inom fiske, havsplanerings och skyddsområdesprocesser

Vårt mainstreaming-arbete inom gender innebär att vi kommer att lyfta gender genom programmets alla delar. Det betyder bl.a att en genderspecifik analys inför varje insats/aktivitet ska göras och likaså följas upp i rapportering direkt efter aktiviteten. Vårt gendermål formuleras kring två särskilt relevanta teman: att stärka *kvinnors ekonomiska rättigheter och kvinnors ökade deltagande och inflytande*. Dessa två teman och mål kommer att adresseras genom samtliga av programmets tematiska områden.. Detta kommer att inkludera specifika insatser såsom kartläggande fallstudier kring kvinnors möjligheter till deltagande i bl.a havsplanering och förvaltning av marint områdesskydd Ett jämnt deltagande av kvinnor och män i våra programinsatser är en självklar målbild. Vi kommer i största möjliga mån använda oss av gender-dissaggregerad data i baslinjer, uppföljning och utvärderingsaktiviteter.

Klimathänsyn

De globala klimatförändringarna utgör ett hot mot samhällen i alla delar av världen. Dramatiska förändringar av försörjningsmöjligheter, vattenstånd och naturkatastrofer kommer av allt att döma att inträffa inom det rådande seklet och därigenom förändras demografi och maktförhållanden på ett oöverskådligt vis. Många analyser pekar på att tropiska breddgrader och därmed många utvecklingsländer kommer att drabbas tidigare och hårdare än andra länder. För vissa havsnära nationer kan hoten bli existentiella. Klimatförändringarna kan mötas genom klimatförebyggande (utsläppsreducerande) åtgärder och genom klimatanpassning, där det senare är mest relevant för LDC och SIDS, givet dess låga utsläpp och höga sårbarhet.

Det finns många olika sätt att arbeta med klimatanpassning. Stöd till kunskapsutbyte och spridning av effektiva klimatanpassningsåtgärder ingår som en specifik del av programmets insatser (aktiviteten *klimatanpassning*). Men klimathänsyn förs också in i många andra delar av programmet, som en integrerad del i olika aktiviteter. Inom de kapacitetshöjande aktiviteter som rör havsplanering och områdesskydd ingår klimathänsyn genom utbyte kring specifika metoder. HaV har till exempel unik erfarenhet av att integrera klimateffekter i havsplanering och områdesskydd genom att identifiera framtida klimatrefugier²⁷ och områden där den sammanlagda (kumulativa) miljöpåverkan blir särskilt hög på grund av att olika klimatrelaterade förändringar sammanfaller i geografien, vilket gör områdena särskilt känsliga för annan ytterligare påverkan. HaV arbetar också tillsammans med SMHI och SGU med att införliva hänsyn till havsnivåhöjning och erosion i kustzonsplanering, vilket är särskilt relevant för många samarbetspartners. Gällande fiske kommer kapacitetshöjande aktiviteter och påverkansarbete att inkludera aspekter av klimatrelaterade omfördelningar av fiskresurser. Flera pelagiska arter (t.ex. tonfisk) väntas få en förändrad utbredning inte minst i Indiska Oceanen. Genom att låta klimatanpassning ingå i alla relevanta aktiviteter kommer klimathänsyn att genomsyra programmet på ett sätt som ska kunna få genomslag.

²⁷ Klimatrefugier är de sista utposterna där fisk och ekosystem finns kvar trots att dess utbredning i övrigt förändras. De områdena har ett stort skyddsvärde för att hålla kvar och med tiden stärka arter som annars försvinner.

Förutom klimatanpassning innehåller programmet även klimatförebyggande aspekter. Att inkludera hänsyn till kolsänkor (blue carbon) i bevarandearbetet är ett mycket viktigt angreppssätt för att minimera utsläppen av klimatgaser till atmosfären. Kolsänkorna i tropiska kustmiljöer är många och viktiga att bibehålla.

Härutöver kommer programmet också att sträva efter att minimera de egna utsläppen som genereras i programmets genomförande från flygresor genom att vara restriktiva med deltagarantal, säkerställa välmotiverade syften med resorna samt genom att hålla utvalda möten, dialoger och workshops som webbaserade möten och mötesplatser istället för att träffas fysiskt när så anses möjligt.

4 Aktörsanalys och målgrupper

I kapitel 2 omnämns flera organisationer som på olika sätt är engagerade i kust- och havsförvaltningen omfattande. Det här kapitlet innehåller beskrivningar av de som bedöms vara mest relevanta inom ramen för programmets avgränsning och inriktning, med avseende på deras roller och möjligheter.

4.1 Aktörsanalys

Kustzons- och havsförvaltningen delas av en mängd olika organ, organisationer, konventioner och kommissioner såväl med avseende på den geografiska skalan, från globalt till regionalt och nationellt, som mellan olika kompetensområden och sektorer. Vidare finns det många andra betydelsefulla aktörer som verkar i dessa områden, så som olika näringslivsaktörer och civilsamhällesorganisationer. Det är således en mångsidig och komplex struktur av aktörer som har rådighet eller på andra sätt påverkar utvecklingen och miljön i världens kust- och havsområden.

Figur 8: Stor diversitet av aktörer verkar på alla geografiska skalor vilket på olika sätt påverkar effekter och utveckling i kustzonen och i havet.

Sida gav nyligen i uppdrag till Sidas Help desk för klimat och miljö att göra en genomlysning och kartläggning av befintliga organisationer inom havsförvaltning på global respektive regional skala. I rapporten²⁸ från Help desk finns en rad organisationer beskrivna med bäring även på detta programdokument, vilka därför inte kommer att beskrivas här eller inte lika utförligt.

²⁸ Helpdesk Statement: An overview of global / regional marine governance

Huvudsakligen globala aktörer

År 2003 togs beslut om att inrätta ett nätverk för kust- och havsfrågorna, **UN Oceans**, i syfte att förbättra samordningen, sammanhållningen och effektiviteten hos behöriga organisationer i FN-systemet och ISA (International Seabed Authority). Detta skedde i enlighet med FN:s havsrättskonvention (UNCLOS), befogenheter hos deltagande organisationer samt de mandat och prioriteringar som godkänts av deras respektive styrande organ. UN Oceans har sammanträtt regelbundet sedan 2005. I uppdraget att förbättra samordningen ingår att regelbundet informera om pågående och planerade aktiviteter från deltagande organisationer för att identifiera möjliga områden för samarbeten och synergier samt förenkla informationsutbyte mellan deltagande organ och program, inklusive utbyte av erfarenheter, bästa praxis, verktyg och metoder och lärdomar i havsrelaterade frågor. Deltagande i UN Oceans är öppet för organisationer inom FN-systemet med kompetens inom aktiviteter relaterade till havs- och kustområden och ett flertal organ, program och fackorgan av relevans för HaVs Globala program.

Inom **UNEP** (FN:s Miljöprogram) är havsfrågorna spridda över flera delar av organisationen och genomförs i hög utsträckning med externa partners. Arbetet sker ofta på regional nivå genom Regional Seas Programmes, och prioriterade insatsområden är skydd av korallrev, främja arbetet med marina skyddade områden, adressera landbaserade föroreningar och att driva på kampen mot marint skräp. UNEP är en central aktör inom både havsplanering och arbetet med marina skyddade områden. Bl. a stöttar organisationen länder med teknisk expertis och kapacitetsbyggnad rörande förvaltning av marina skyddade områden och hur dessa används i ett större integrerat havs- och kustsammanhang.²⁹ UNEPs insatser är ofta finansierade av Global Environment Facility (**GEF**) och sker i samarbete med UNEP World Conservation Monitoring Centre (**UNEP-WCMC**). UNEP-WCMC har en stor mängd globala dataset för biodiversitet och skyddade områden och hög expertis inom området geodata och behandling av sådan data, vilket är av hög relevans för havsplaneringsprocesser och områdesskydd.

I arbetet med att stärka människors möjligheter att ta sig ur fattigdom är FN:s Utvecklingsprogram, **UNDP**, centralt. UNDP arbetar brett med havs- och kustmiljöfrågor och stödjer SDG14 genom att främja hållbart och inkluderande fiske, tillämpa områdesbaserad havs- och kustzonsförvaltning, havsplanering³⁰, att minska föroreningar till havs och öka och stärka skyddade marina områden. Genom en samordnad portfölj med verksamhet i över 100 länder tillämpar UNDP:s program för vatten- och havsförvaltning (**WOGP**) sådana metoder på lokal, nationell, regional och global nivå. UNDP samarbetar också med andra FN-organ, GEF, andra internationella finansieringsinstitut, utvecklingsbanker och fonder, regionala organisationer, icke-statliga organisationer och privata sektorn för att förbättra vatten- och havsförvaltningen och upprätthålla försörjningen på lokal, nationell, regional och global skala genom effektiv vatten- och havsstyrning.

I samband med den första havskonferensen för genomförandet av Agenda 2030 mål 14 antogs ett stort antal frivilliga åtaganden (idag över 1400 st) av en rad olika aktörer, från FN-organ till stater, näringsliv och frivilligorganisationer inom civilsamhället. I syfte att följa upp genomförandet av dessa frivilliga åtaganden, att katalysera och skapa fler nya frivilliga åtaganden och för att underlätta samarbete och nätverk mellan olika aktörer lanserade FN

²⁹ <https://www.unenvironment.org/explore-topics/oceans-seas/what-we-do/promoting-marine-protected-areas>

³⁰ <http://www.undp.org/content/undp/en/home/programmes-and-initiatives/UNDP-GEF-International-Waters-Portfolio.html>

under hösten 2017 nio tematiska multilaterala grupper s.k. Communities of Ocean Action, **COA**. Dessa är:

1. Korallrev
2. Implementering av internationell lag – UNCLOS
3. Mangrove
4. Förvaltning av havs- och kustekosystem
5. Havsföreningar
6. Havsförsurning
7. Kunskap, forskningskapacitet och marin teknik
8. Hållbar blå ekonomi
9. Hållbart fiske

FN:s särskilda sändebud för havsfrågor, Peter Thomson, samt **UNDESA** (UN Department of Economic and Social Affairs, FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor) leder arbetet med de 9 tematiska grupperna. De olika grupperna samordnas i sin tur av utpekade fokuspunkter som arbetar tillsammans med FN: s generalsekreterare och UNDESA.

IOC-UNESCO arbetar internationellt med utbildning inom havsplanering och är således en central aktör inom detta område. Tillsammans med EU:s **DG MARE** (Directorate General for Maritime Affairs and Fisheries) har man varit drivande för en gemensam färdplan för att accelerera havsplaneringsprocesser runt om i världen. Färdplanen syftar till att främja ekosystembaserad förvaltning. Såväl DG Mare som IOC-UNESCO strävar efter att underlätta och säkerställa genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling, och särskilt mål 14, på ett konsekvent och holistiskt sätt, både inom och utanför EU och för genomförandet av den strategiska planen för biologisk mångfald 2011-2020 och dess 20 Aichi genom att utveckla och främja havsplanering på global nivå. Sverige var med och arbetade fram denna färdplan under den 2a internationella konferensen om havsplanering i Paris i mars 2017. Färdplanen upprepades och förstärktes som ett av IOC-UNESCOs frivilliga åtaganden³¹ under FN:s havskonferens i New York i maj 2017.

GEF finansierar även Large Marine Ecosystems (**LME**)³² LME:LEARN³³, som bland annat organiserar havsplaneringskurser i olika LME.

IUCN, International Union for Conservation of Nature³⁴, arbetar för att se till att kust-, marina och ekosystem vid polerna återställs och bevaras, och att användningen av resurserna är hållbar och rättvis. Policyutveckling kopplat till internationell och gränsöverskridande förvaltning är bl.a. viktiga komponenter i IUCNs havsrelaterade arbete liksom stort fokus på klimatfrågorna och havet som koldioxidsänka samt frågan om marint skräp. Sverige är stor givare till IUCN och har bl.a. inom ramen för det s.k. Havspaketet beviljat medel för projekt inom IUCNs arbete med "Blue Carbon".

Arbetet med marina skyddade områden tar sin utgångspunkt i de överenskommelser och mål som formulerats av partsländerna inom konventionen för biologisk mångfald (**CBD**). De övergripande målen för arbetet inom CBD är bevarande och hållbart nyttjande av biologisk

³¹ <https://oceanconference.un.org/commitments/?id=15346>

³² <http://lme.edc.uri.edu/index.php>

³³ <http://marine.iwlearn.net/>

³⁴ <https://www.iucn.org/theme/marine-and-polar>

mångfald samt att nyttan som uppstår vid användandet av genetiska resurser ska fördelas rättvist. 194 länder är part i konventionen som trädde i kraft 1993. År 2010 antog världens länder en strategisk plan för biologisk mångfald under perioden 2011-2020. Denna plan innehåller 20 delmål som kallas Aichimålen. Ett av målen, mål 11, är av särskild betydelse för bevarandet av marin biologisk mångfald. I målet framgår att 10 % av världens kust- och havsområden ska ingå i skyddade områden till 2020. Inom CBD pågår också arbetet med s.k. EBSAs (Ecologically and Biologically Significant Marine Areas). Vid partsmötet 2008 kom man överens om de kriterier som ska gälla för utpekandet av EBSAs. Stater och relevanta mellanstatliga organisationer kan identifiera särskilda områden för EBSA-överväganden och dessa platser beskrivs sedan mer i detalj på regionala workshops. SBSTTA (CBD:s vetenskapliga och tekniska organ) utvärderar därefter huruvida det föreslagna området möter de officiella kriterierna för att kunna pekats ut som ett EBSA eller ej. När områden utpekats som EBSAs kan detta ses som en första fas i planeringen av nätverk av marina skyddade områden. Ett EBSA behöver dock inte nödvändigtvis resultera i etablering av ett marint skyddat område utan kan istället resultera i andra verktyg eller förvaltningsåtgärder för att skydda de värden som bedöms finnas i det utpekade området.

Inom *Global Environment Facility (GEF)*, som grundades 1992, samarbetar 183 länder med internationella institutioner, civila samhällsorganisationer (CSOs) och den privata sektorn i syfte att ta itu med planetens mest kritiska miljöproblem och för att stödja initiativ för hållbar utveckling. GEF finansierar projekt bl.a. relaterade till biologisk mångfald, klimatförändringar, internationella vatten och livsmedelssäkerhet, men utgör även finansieringsmekanism för flera globala konventioner, så som CBD. Sverige stöder fondens 7:e programperiod 2018-2022 med 2 miljarder kronor vilket är en ökning med 50 % i förhållande till föregående programperiod.

En annan högst betydelsefull finansör i sammanhanget är *Världsbanken (WB)*. WB är en fristående överstatlig organisation som samverkar inom ramen för FN:s ekonomiska och sociala råd. Den består av fem internationella organisationer som är ansvariga för att finansiellt bistå och ge råd åt länder i syftet att främja ekonomisk utveckling och utrota fattigdom. Under hösten 2018 lanserade WB en ny fond, ProBlue, till stöd för genomförande av bankens handlingsplan för Blå Ekonomi. ProBlue är en förvaltningsfond som syftar till att ta ett helhetsgrepp om havsrelaterade utvecklingsfrågor med målet att stödja en integrerad och hållbar ekonomisk utveckling i friska hav och bidra till ökade inkomstmöjligheter hos den fattigaste delen av befolkningen i kustbelägna medel- och låginkomstländer samt små önationer under utveckling. Fonden kommer att inrikta sig på fyra olika områden: 1) Fiskeförvaltning, 2) Marina föreningar och skräp, 3) Hållbara maritima sektorer samt 4) Integrerad havsförvaltning. Sverige beslutade i slutet av 2018 att ingå avtal med WB om en fyraårig finansiering till fonden om totalt 300 mkr.

Tysklandbaserade *Blue Action Fund* är en annan finansieringsmekanism som finansierar nationella och internationella icke-statliga organisationer för insatser inom marin biologisk mångfald och marina skyddade områden i utvecklingsländerna med fokus på de mest sårbara kustzonerna i Afrika, Latinamerika och Asien/Stilla Havet. Blue Action Funds strategi är en ny finansiell partner för icke-statliga organisationer som framgångsrikt arbetar på detta område, så att de tack vare ytterligare finansiering kan öka sina ansträngningar och insatser. Sverige stödjer också Blue Action Fund med medel för finansiering.

En av de viktiga globala aktörerna när det gäller hållbart fiske med koppling till livsmedelsförsörjning är *FAO (the Food and Agriculture Organization of the United Nations)*, FN:s fackorgan för jordbruk, skogsbruk och fiske. Övervakning av och forskning kring de globala fiskbestånden är en viktig del av FAOs arbete som berör fiske. Dessutom

arbetar FAO med att stödja och utveckla regionala och nationella fiskeriorganisationer och -institutioner så att överfiske och tjuvfiske kan bekämpas. FAO bidrar också med värdefull kunskap till fiskare och vattenbrukare i utvecklingsländer för att deras försörjningsmöjligheter ska förbättras samtidigt som naturresurserna nyttjas på ett hållbart sätt. FAO:s fiskekommitté (COFI) ansvarar för att lämna rekommendationer inom fiskeområdet och vattenbruket. Inom ramen för COFI har också globala överenskommelser inom fiskeområdet förhandlats fram liksom olika typer av instrument. FAO har bl.a. tagit fram två olika frivilliga riktlinjer som är mycket centrala för att förbättra situationen för fiskeberoende kustsamhällen i utvecklingsländer, *Voluntary Guidelines for Securing Sustainable Small-Scale Fisheries in the context of Food Security and Poverty Eradication (VGSSF)* samt *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security, (VG Tenure).*

Fisheries Transparency Initiative, FiTI, som är ett globalt, frivilligt initiativ som syftar till att främja ansvarsfullt och hållbart fiske genom två grundläggande principer för god styrning, transparens och delaktighet. FiTI arbetar med att stimulera den allmänna debatten om fiskeriförvaltning och krav på ansvarstagande genom god, pålitlig och tillgänglig information, relevant för förvaltning och demokratiskt beslutsfattande, inklusive vem som har rätt att fiska, vad som betalas för denna rätt och hur mycket som fångas. FiTI är ett landorienterat initiativ och avsikten att gå med i FiTI måste komma ifrån ett lands regering. Sverige, genom HaV, sitter som representant för gruppen statsförvaltning i FiTIs styrelse.

Inom småskaligt fiske finns det flera intressanta NGO/CSO-organisationer så som ***World Forum of Fish Harvesters & Fish workers***, och ***World Forum of Fisher Peoples*** som bland annat arbetar med att genomföra riktlinjerna för småskaligt fiske och *Coalition for Fair Fisheries Arrangements, CFFA*.

Den kanske bredaste aktören bland de globala civilsamhällesorganisationerna är *Världsnaturfonden, WWF*, som arbetar aktivt med kustskyddsåtgärder, småskaligt fiske, områdesskydd och havsplanering. Arbetet bedrivs med lokala, nationella och regionala partners. Ett av de utpekade arbetsområdena är att stödja utvecklandet av effektiva marina skyddade områden i Östafrika.³⁵

MPA Action Group, i vilken bl.a. WWF ingår, är en koalition bestående av internationella icke-statliga organisationer och stiftelser som samverkar för att stärka arbetet globalt med implementering av MPA-relaterade insatser genom att gemensamt bistå länder med att uppnå sina globala och nationella åtaganden. Insatserna planeras genomföras över lång tid i syfte att förbättra förvaltningskapaciteten, effektiviteten och hållbarheten av såväl processer som etablering av MPAs. Arbete bedrivs också för att stödja upprättandet av MPAs i områden utanför nationell jurisdiktion, bland annat genom påverkansarbete för ett få till ett starkt lagligt bindande fördrag om biologisk mångfald inom ramen för UNCLOS, den s.k. BBNJ-processen.

En annan viktig plattform för gränsöverskridande förvaltning är ***Action Platform for Source-to-Sea Management*** initierades av SIWI under hösten 2014. Plattformen samlar relevanta och intresserade aktörer och organisationer för att gemensamt arbetar för att driva och stödja integrerade och innovativa ansatser för att styra och förvalta vattenresurserna från "källan till havet". Plattformen är ett flerpartsinitiativ som syftar till att föra samman experter på såväl marina som sötvattensfrågor, underlätta kontakten mellan beslutsfattare och experter, att engagera sig i projekt av relevans för plattformens målsättningar, främja bästa

³⁵ http://wwf.panda.org/knowledge_hub/where_we_work/east_african_coast/

tillgängliga metoder och att öka möjligheterna för samarbete för att förbättra förvaltningen i ett "Source to Sea"-perspektiv. Nätverket är öppet för organisationer inom den offentliga sektorn, den privata sektorn, forskarvärlden, icke-statliga organisationer och det civila samhällets organisationer. Plattformen har sedan start haft ett stort antal relevanta globala organisationer som medlemmar. Medlemsgruppen har kontinuerligt växt och består fram till nu av 23 organisationer, bl.a. UNDP, UNEP, FAO, GEF, IUCN, IWRA (International Water Resources Association), PEMSEA (*Partnerships in Environmental Management for the Seas of East Asia*), Race for the Baltic (Zennström Philantropies) och SEI (Stockholm Environment Institute). HaV sitter sedan 2017 som observatörer i plattformens styrande kommitté.

Aktörer med regionalt fokus

Regional Seas Programme (RSP) etablerades av UNEP 1974 i syfte och med mandat att arbeta för att minska föroreningar i havet. Över tid har programmet utvecklats till att inbegripa både landbaserade och havsbaserade föroreningskällor, övervakning och bedömning, särskilt skyddade områden och biologisk mångfald, återhämtningsplaner, kustområdesförvaltning och integrerad kustzonsförvaltning, etc. samt juridiska och institutionella ramar kring dessa frågor och idag sker samverkan mellan de 18 existerande regionala havskonventionerna/-programmen. De regionala havsprogrammen syftar till att hjälpa medlemsstaterna att uppnå de havsrelaterade globala hållbarhetsmålen genom att samordna nationella åtgärder på regional nivå. De regionala havsprogrammen har satt strategiska riktlinjer för 2017-2020 inom fyra identifierade områden: reducera marina föroreningar, ökad resiliens mot klimatförändringar, ekosystembaserad förvaltning för blå hållbar ekonomi samt förbättrad effektivitet inom programmen/konventionerna för ökad integrerad havsförvaltning.

Så kallade **LMEs** (*Large Marine Ecosystems*) är relativt stora regioner som omfattar kustområden från flodbassänger och flodmynningar ända ut i det öppna havet. De kännetecknas av distinkt batymetri, hydrografi, produktivitet och trofiskt beroende mellan arter. Systemet av LMEs har utvecklats av US National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)³⁶ för att identifiera havsområden för bevarandeändamål. Målet är att använda LME-konceptet som ett verktyg för att tillämpa ekosystembaserad förvaltning på ett samordnat sätt inom ekologiskt begränsade transnationella områden. För att mildra de olika belastningar som hotar kust- och havsekosystemen krävs samordnade åtgärder av regeringar och det civila samhället för att återhämta utarmade fiskpopulationer, återställa degraderade livsmiljöer och minska föroreningar. GEF har antagit LME-konceptet som den marina komponenten i sitt internationella vattenprogram (International Waters), och har gett stöd för hållbar förvaltning av 23 LMEs (totalt finns 66 LMEs identifierade globalt), där flera länder samarbetar om strategisk, långsiktigt havsförvaltning av gränsöverskridande resurser. Projekten omfattar 124 stater samt mellanstatliga organisationer som UNEP, UNDP, UNESCO-IOC, FAO, Världsbanken och regionala utvecklingsbanker. Genom projekten hjälper GEF till att förvalta LMEs bl.a. genom en tvärspektoriell ansats kring resursförvaltning och tillträde mellan olika länder som bl.a. innebär att deltagande länder delar kunskap och resurser för att främja ett långsiktigt hållbart fiske och andra industrier som är beroende av resurserna inom ett LME.

---

³⁶ <http://www.noaa.gov/>

Regionala fiskeriorgan (*Regional Fisheries Bodies, RFBs*) arbetar för bevarande och förvaltning av fiskbestånd på regional nivå (se även under avsnitt "Tryggad försörjning genom hållbar fiskeriförvaltning"). RFB spelar en viktig roll för att främja långsiktigt hållbart fiske, där internationellt samarbete är nödvändigt för bevarande och skydd av fiskbestånd och andra marina resurser. Introducering och etablering av ekosystembaserad förvaltning har ökat miljöhänsynen inom sektorn.

Inom **SOI** (Sustainable Ocean Initiative, under CBD och i samarbete med UNEP och FAO) har arbetet med att få till en global policydialog mellan regionala havsmiljöprogram och regionala fiskeriorgan påbörjats i syfte att skapa en global plattform som kan fungera för erfarenhetsutbyte mellan de olika regionerna och för att diskutera specifika frågor av gemensamt intresse. Sådana frågor kan t.ex. vara identifiering och förvaltning av s.k. EBSAs (Ecologically or Biologically Significant marine Areas), särskilt viktiga habitat för fisk eller bevarande åtgärder för hotade arter. Ett regionalt exempel där ett programförslag om samarbete redan påbörjats är mellan Nairobikonventionen och **SWIOFC** (Southwest Indian Ocean Fisheries Commission) vilken stödjer hållbart nyttjande av marina resurser genom utveckling av MPA-nätverk. Programmet ska syfta till att bl.a. främja en konsekvent regional policydialog och koordinering mellan miljö- och fiskeriförvaltningsinstitutioner och kustsamhällen i såväl sektoriella som tvärspektoriella förvaltningsprocesser. SWIOFish har både en regional komponent och nationella komponenter för de länder och mindre ö-nationer som ingår i regionen. Fokus är kapacitetshöjande insatser samt starkt samverkan och institutionellt stöd för att bidra till minskad fattigdom för lokala kustsamhällen som är beroende av havens resurser. Motsvarande fiskeriorganisation på den afrikanska västkusten är Fishery Committee for the Eastern Central Atlantic, **CECAF**.

Indian Ocean Tuna Commission, IOTC, och Western and Central Pacific Fisheries Commission, WCPFC, är två, av fem, regionala fiskeriförvaltningsorganisationer (**RFMOs**) som förvaltar tonfisk och andra långvandrande arter i respektive havsområde

UNEPs Regional Seas program fungerar som värd för och administrerar sju av de regionala konventionerna/programmen, däribland konventionen för den östafrikanska regionen - Nairobikonventionen. Här är UNEP/RSP därför nära inblandad i programmets projekt och aktiviteter och administrerar budget och de fonder som är förknippade med programmet.³⁷ För Stilla-havsregionen är motsvarande samverkansorgan *Secretariat for Pacific Regional Environment Programme, SPREP*.

Direktoraten **DG DEVCO** (Directorate-General for International Cooperation and Development) och **DG MARE**, som nämnts ovan, är viktiga aktörer inom EU. Här har Sverige och HaV en möjlighet att påverka vilka frågor som drivs av och vilka ståndpunkter som intas av EU.

³⁷ <https://www.unenvironment.org/explore-topics/oceans-seas/what-we-do/working-regional-seas/regional-seas-programmes/un-environment>

Figur 9: Kartan illustrerar komplexiteten och mångfalden av regionala organ och organisationer som "förvaltar" havsmiljön och fiskresurserna.³⁸

Nationella aktörer

Det finns förstås en stor mängd nationella aktörer som verkar lokalt eller i sin regionala inflytelsesfär. Genom utvecklingssamarbeten sträcker sig inflytandet från flera nationella aktörer över stora avstånd, däribland svenska Sida och de nordiska motsvarigheterna.

En av de största statliga organisationerna är den tyska myndigheten för internationellt samarbete (**GIZ**), med sitt program Blue Solutions³⁹. Blue Solutions syftar till att samla, dela och bygga kunskap och kapacitet för hållbar och rättvis förvaltning. Den del som berör havsplanering har arrangerat kapacitetsbyggande workshops som har varit mycket uppskattade och efterfrågade i de länder (Brasilien, Myanmar, Ecuador, Senegal, Vietnam och i regionen kring Benguelaströmmen) där de har utförts. Blue Solutions pågick 2013-2018 och kommer att stängas ner i slutet av 2018. Eftersom programmet slutar finns det ett tomrum att fylla när det gäller Blue Solutions-utbildningar, samt uppföljning av deras tidigare arbete. GIZ jobbar just nu aktivt med att hitta partners som kan fortsätta deras utbildningar och arbete.

³⁸ Källa: A Regional Approach to Marine Environmental Protection: The "Regional Seas" Experience. Julien Rochette Lucien Chabason. 2011. <http://regardssurlaterre.com/en/regional-approach-to-marine-environmental-protection-regional-seas-experience>

³⁹ <https://bluesolutions.info/>

4.2 HaVs unika kompetens, mervärde och möjligheter

Att programmet genomförs av en expertmyndighet har flera fördelar. Som myndighet har HaV inte bara en djup erfarenhet inom förvaltning utan besitter även värdefulla funktioner. Därtill finns en bred ämnes-expertis bland myndighetens 18 sak-enheter och ca 300 medarbetare.

Erfarenhetsbas

- HaV och tidigare Fiskeriverket har under lång tid arbetat med fiskerifrågor inklusive utvecklingssamarbeten och sekunderingar inom Swedmar.
- HaV och tidigare Naturvårdsverkets akvatiska del har under lång tid arbetat med förvaltning av marin och limnisk miljö inklusive utvecklingssamarbeten.
- Även om HaV är en relativt ung myndighet finns ett djupt institutionellt minne och medarbetarpoolen rymmer erfarenhet av både vad som fungerat och inte fungerat under utvecklingen i Sverige och vad som kunnat genomföras i tidigare utvecklingssamarbeten.

Funktioner

- HaV är expertrådgivande och stödjande gentemot regeringen och har därmed både erfarenhet av den politiska nivån som tillgång till löpande insyn och delaktighet i Sveriges ambitioner i olika delar av världen inom miljö- och fiskeripolitiken. Detta bidrar till att HaV kan genomföra samarbeten med hög koherens och effektivitet samt med god förståelse för vad som är möjligt, rimligt och relevant.
- I sitt uppdrag verkar HaV kontinuerligt inom ramen för globalt och regionalt institutionellt samarbete. Arbetet omfattar förhandlingar liksom samarbete med enskilda länder och regionala organisationer. Detta ger myndigheten en stark och särskild institutionell kompetens i Sverige samtidigt som möjligheter att föda in och vara pådrivande i att globala utvecklingsaspekter kan vägas in i de processer där HaV medverkar.
- HaV har en unik ställning, såväl nationellt som globalt, med ansvar för hela vattenförvaltningsprocessen vilket ger en möjlighet att bidra med ett helhetsperspektiv på frågor om hållbart och rättvist nyttjande av akvatiska resurser från källa till hav.
- HaV är globalt sett en ovanlig organisation som rymmer både nyttjande- (fiske) och bevarandefrågor (havs- och vattenmiljö) inom samma myndighet, vilket bidrar till en unik kunskap om och erfarenhet av gränsöverskridande och sektorsövergripande samverkan med dess utmaningar och möjligheter.
- HaVs internationella enhet arbetar kontinuerligt i bilaterala samarbeten varav några av samarbetsländerna har starkt inflytande i de regioner som det kommande programmet kommer att fokusera på. Tillsammans med det arbete som skett i det tidigare Sida-finansierade programmet skapar det synergier mellan insatserna. En rad redan upparbetade samarbeten med regionala aktörer bidrar vidare till en förkortad startsträcka för nya utvecklade samarbeten.

- Som myndighet borgar HaV för kontinuitet och förmåga till effektiva myndighetsöverskridande samarbeten där kompetens från systemmyndigheter som t.ex. SLU, SGU, SMHI och universitet kan adderas vid behov.

Ämnes-expertis över en bred palett (exempel med särskild bäring på programmets målsättningar och insatser)

- Policykompetens inom havs- och vattenförvaltning ur ett källa-till-hav perspektiv
- Internationella förhandlingar, t.ex. inom CBD, BBNJ processen
- Ekosystembaserad fiskeriförvaltning och förhandlingsprocesser inom bl.a. EU
- Ekosystembaserad havsplanering med dialog och gränsöverskridande samverkan
- Områdesskydd inkl. metoder och processer för reglering av fiske i skyddade områden
- Metoder för transparent kostnadseffektiv bedömning av kumulativ miljöpåverkan
- Öppna data för transparens i beslutsprocesser
- Miljöövervakning och kartering för säkerställande av miljöstatus/beståndstatus

HaV som myndighet är en relativt ny aktör inom internationellt utvecklingssamarbete. Det nuvarande s.k. Globala programmet (2014-2018) har emellertid inneburit en viktig uppbyggnadsfas för myndigheten och bidragit till att stärka nätverk och inflytandesfärer. HaVs samlade och långa erfarenhet av internationellt utvecklingssamarbete inom fiskesektorn (som byggts vidare ifrån tidigare Fiskeriverket) innebär också en mycket stark kompetens och samverkanbas inom denna sektor, vilket också stärkt våra möjligheter att verka inom andra områden. HaV har genom sin expertrådgivande och stödjande roll gentemot regeringen i olika globala och regionala policy- och förhandlingsprocesser inom exempelvis miljökonventions- och fiskeriantalsarbete, viktig kunskap om centrala processer och organisationer. Detta ger också en möjlighet för HaV att bidra med samstämmighet och effektivitet mellan insatser inom ramen för vårt internationella utvecklingssamarbete och Sveriges prioriterade frågor inom havsmiljö- och fiskeripolitik.

Havsekonomin omfattar havsbaserade industrier (till exempel frakt, fiske, havsbaserad vindkraft, marin bioteknik), men också de naturtillgångar och ekosystemtjänster som havet ger (t.ex. fisk, transportleder, klimatreglering). Den havsbaserade industrins bidrag till ekonomisk produktion och sysselsättning är betydande. Preliminära beräkningar baserade på siffror från OECD's Ocean Economy Database värderar havsekonomin till ca 1,5 biljoner dollar⁴⁰ och med en potential att dubblas fram till 2030. Vetenskapliga och tekniska framsteg anses spela en avgörande roll både i att ta itu med många av de havsrelaterade miljöutmaningarna och utvecklingen av havsbaserad ekonomisk verksamhet. Innovationer och miljötekniska framsteg är därför viktiga komponenter för ett långsiktigt hållbart nyttjande av havet och dess resurser. Med utgångspunkt ifrån den svenska Maritima strategin⁴¹ och HaVs breda ansats och samarbete inom den maritima sektorn med såväl andra myndigheter, som t.ex. Energimyndigheten, VINNOVA, Sveriges Geologiska Undersökning, SMHI, Transportstyrelsen, Trafikverket och Tillväxtverket, som olika samhällsaktörer inklusive näringslivet och universitet, har HaV möjlighet att samla och driva

⁴⁰ OECD (2016), The Ocean Economy in 2030, OECD Publishing, Paris.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264251724-en>

⁴¹ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/maritim-strategi/>

på utvecklingen av en hållbar blå ekonomi i en nationell och regional kontext som kan nyttjas och bidra till kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring i andra delar av världen.

Överlag har HaV goda samarbeten med nationella organisationer och aktörer inom ramen för havs- fiske- och vattenrelaterade frågor och ser samverkan som en viktig komponent i vårt uppdrag. Genom sådan samverkan kan HaV också bidra till att stärka den svenska resursbasen för svenskt utvecklingssamarbete inom ramen för dessa områden och med särskilt fokus på att bidra till Sveriges starka engagemang i arbetet med det globala utvecklingsmålet om hållbara hav och marina resurser (SDG 14).

HaV är vidare en myndighet med en mycket stark samlad policykompetens inom myndighetens verksamhetsområde. Inte minst har vi unik kompetens om vattenmiljöfrågor ur ett källa-till-hav perspektiv. I förhållande till andra aktörer på den globala arenan inom internationellt utvecklingssamarbete är vi dock en liten aktör. Vår främsta roll är att bidra med sakkunskap och expertis, men vi har även en viktig roll att fylla som en objektiv och kunskapsbaserad samverkansaktör inom många sektors- och förvaltningsöverskridande havs-, vatten- och fiskefrågor. För att kunna genomföra vårt arbete inom programmet för internationellt utvecklingssamarbete på ett effektivt och målinriktat ser vi samarbeten med väletablerade, väl ansedda globala aktörer som har en stabil förankring i sina insatser på regional och nationell nivå och som kan stödja oss i att nå ut till de mest relevanta målgrupperna och stärka det lokala-till-globala perspektivet på vårt arbete som en mycket viktig arbetsmetod. I varje insatsområde strävar vi efter att bidra till ett harmoniserat och koherent utvecklingssamarbete där HaVs specifika kompetenser kommer till största möjliga nytta.

HaV ser flera områden där vi har särskilt unik kompetens. Inom internationellt utvecklingssamarbete på fiskeriförvaltningsområdet har vi sedan lång tid utarbetade arbetskanaler och nätverk. Vår särskilda styrka är att vi arbetar utifrån oberoende och objektivitet till stöd för hållbara lösningar med den fattiga människan i fokus. Vi arbetar med att främja och förbättra fördjupade analyser och underlag inför förvaltnings- och policybeslut och att förbättra och förnya arbetsmodeller där vi ofta kan hämta erfarenheter från vår egen region. Institutionell fiskeriförvaltningskapacitet och transparens är två områden där vi särskilt kan dra nytta av vår kompetens från förvaltning och samrådsförfarande samtidigt som vi kan använda oss av HaVs möjligheter att agera inom den mera politiska sfären som expertmyndighet.

Den svenska havsplaneringsmodellen har flera unika styrkor såsom en transparent planerings- och samrådsprocess som involverar marginaliserade grupper, en vetenskaplig metod för att beräkna kumulativa miljöeffekter (Symphony) och tillämpning av ekosystembaserad planering enligt Malawiprinciperna. Här kan vi bidra med en kombination av överföring av tekniskt kunnande och processkunskap, vilket demonstrerats genom ett stort internationellt intresse där representanter från ett tiotal länder, inklusive flera LDC, uttryckligen efterfrågat stöd. I de förberedande förhandlingarna om BBNJ processen förevisade HaV Symphony-metoden som ett Side-event i FN (2017) vilket resulterade i omfattande uppmärksamhet och en bredare acceptans för att inkludera kumulativ effektbedömning i den nya internationella lagstiftningen.

Inom marina skyddsområden finns särskild kompetens inom ekosystembaserad förvaltning och användningen av modellen Open Standards for Conservation som stödjer en åtgärdsinriktad och adaptiv förvaltning. Metoden bygger på principerna i ekosystemansatsen och kan bland annat användas för att strukturera arbetsprocesser genom att metodiken säkerställer att man sätter relevanta bevarandemål och indikatorer för prioriterade

bevarandevärden, mål för att minska hot samt identifiera relevanta strategier för att adressera hoten. Metodiken kan även användas som ett verktyg för att underlätta dialogen mellan olika aktörer när det gäller att identifiera naturvärden, sätta relevanta bevarandemål och beskriva vad som hotar dessa.⁴²

Därutöver har HaV omfattande kompetens inom miljöövervakning, statusbedömning i marin och limnisk miljö, miljöfarlig verksamhet och reglering av föroreningar, sjöfart och vraksanering, reglering kring främmande arter samt tillsyn och fiskerikontroll. Dessa kompetenser kan visa sig vara aktuella i lokal kontext vid genomförandet av programmet och ger därmed programmet tillgång till en bred expertpalett som kan verka rådgivande och stödjande i insatser där så blir aktuellt.

Slutligen genomför HaV framgångsrika samarbeten med Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) och SMHI inom miljökartläggning och öppna data respektive klimatanpassning. Dessa samarbeten är direkt relevanta för programmets planerade aktiviteter där insamling och analys av öppen data är avgörande för transparens och kostnadseffektivitet och där klimatanpassning är en avgörande fråga i många LDC och SIDS.

4.3 Målgrupper

Det här programmet är globalt, vilket innebär att vi arbetar på alla nivåer – nationellt, regionalt och globalt- men där länken mellan de olika geografiska insatsnivåerna utgör en viktig del och ansats i programmet. Det innebär b.l.a att i de fall där arbetar via globala och regionala havs- fiskeriförvaltningsprocesser och konventioner ser dessa processer och konventioner som viktiga forum för att nå olika påverkansaktörer och målgrupper och för att föra vidare resultat och erfarenheter från våra insatser på nationell nivå och vice versa. Den nationella nivån når vi genom dels riktade, b.l.a i form av fallstudier och kapacitetshöjande insatser mot specifika målgrupper. De insatser som utförs på nationell har alltid ambitionen att föda in i resultat som berör policyutveckling och påverkansarbete globalt.

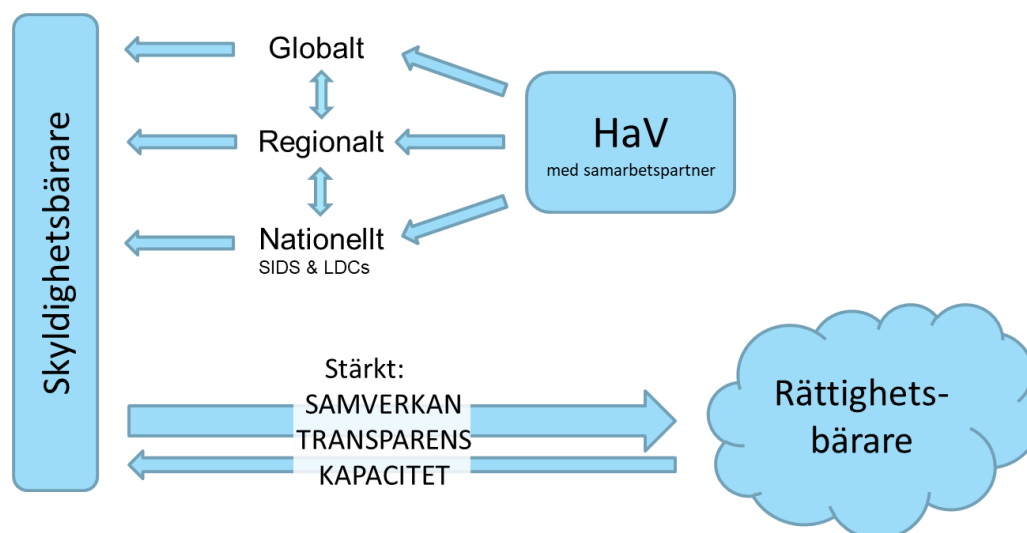
Vårt övergripande program mål syftar till att verka särskilt gentemot SDG 14.7, vilket innebär ett fokus på kustnära Least Developed Countries (LDCs) och Small Island Developing States (SIDSs). Vår bredaste definierade målgrupp är därmed också dessa två kategorier av länder. Kustsamhällen i LDCs och SIDS tenderar att ofta präglas av en kombination av fattigdom, starkt beroende av marina resurser och näringar, svag kapacitet inom havs och fiskeförvaltning, otillräckligt tillgång till och inflytande över resurser och beslut, (b.l.a beroende på överexploatering från utländska företag och länder), och ökad sårbarhet för klimatförändringar och miljöförstöring. Hos många SIDS-länder innebär också de stora vattenytorna, i förhållande till ländernas landytor, att det saknas reglering av viktiga havsområden och kapacitet och möjlighet att förvalta dessa på ett effektivt och hållbart sätt.

Med utgångspunkt från ett rättighetsbaserat arbetssätt vill vi stärka rättighetsbärare som målgrupp i deras möjligheter till deltagande, inflytande och en bättre resursfördelning. Skyldighetsbärarna utgörs i första hand av statliga aktörer med ansvar för havs- och fiskeförvaltning vilka HaV ämnar arbeta mot som målgrupp inom nationella, regionala och

---

⁴² Metodiken har bland annat använts i arbetet med framtagandet av skötselplanen för Kosterhavets nationalpark och i samverkansplanerna för värdefulla kust- och havsområden.

globala, program och/eller projekt. Detta kan också innebära att vi genom påverkansarbete i regionala- och eller globala processer arbetar mot andra aktörer än vår primära målgrupp (LDCs och SIDS) för förändrad och förbättrad hänsyn till utvecklingsländerna och deras möjligheter inom ramen för de utvalda processerna/programmen. Skyldighetsbärarna, i form av statliga aktörer och institutioner inom havs- och fiskeriförvaltning utgör våra primära målgrupper, dvs. de vi kommer att arbeta direkt emot medan rättighetsbärarna förväntas nås och gynnas av våra insatser sekundärt.

Figur 10: Den primära målgruppen för HaV inom Globala programmet är skyldighetsbärare vilka nås genom globala, regionala och nationella processer. Detta bidrar till att den sekundära målgruppen, rättighetsbärare, stärks och ges ökad möjlighet att ta sig ur fattigdom.

Programmet har ett globalt fokus med utgångspunkt från identifierade aktörer med relevans för programmets målsättningar. Den regionala ansatsen kommer dock vara mycket viktig och planeras, baserat på en behovsdialog, med samarbetspartners. Ett särskilt geografiskt fokus kommer att ligga på regionen sydvästra indiska oceanen. Området är av intresse och relevans av flera anledningar. I området finns flera LDCs, så som Tanzania, Mocambique, Komorerna och Madagaskar, men även mer utvecklade länder som Sydafrika, Mauritius och Seychellerna. Detta gör området intressant både ur ett regionalt och ur ett nationellt perspektiv. Utmaningarna på den regionala nivån ligger delvis i att balansera de mer utvecklade ländernas vilja och möjligheter att nyttja de marina resurserna med säkerställande av att de mindre utvecklade länderna inte missgynnas, utan istället skapa förutsättningar för bevarande, fördelning och tillträde som möjliggör också för dessa länder att utvecklas. Sådana insatser kan ske både på den regionala skalan inom ramen för processer inom havsmiljöförvaltning och för fiskeriförvaltning som med riktade insatser på nationell nivå. På den nationella nivån ligger utmaningarna i att bygga långsiktig kapacitet hos de mindre utvecklade länderna som förstärker deras förmåga att säkerställa balansen gentemot de mer utvecklade länderna samt att stärka kapacitet och kompetens inom sina egna förvaltningar. Det råder här även en generell brist på omsättning av marina resurser i lokal ekonomisk tillväxt, vilket är kritiskt ur både resursförvaltning och direkt fattigdomsbekämpande perspektiv. Stödande insatser har till del redan börjat utvecklas inom ramen för programmet tack vare etablerade nätverk och kontakter i regionen, vilket

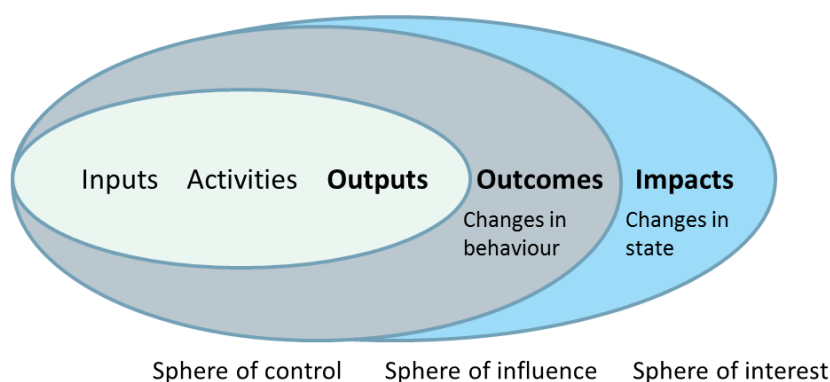
ytterligare stärker möjligheterna och relevansen av den geografiska fokuseringen. Regionen är också av relevans för sin höga biodiversitet och de möjligheter som finns att nyttja dessa. Robusta och kompetenta havs- och fiskeriförvaltningsorganisationer med bl.a. tillgång till metoder och verktyg är avgörande för ett långsiktigt hållbart nyttjande av dessa resurser, något som i hög utsträckning saknas idag. Erfarenhetsutbyten om lyckade strategier, implementering av havs- och kustzonsplanering, etablering av skyddade områden, tillgodogörande av befintliga data, rättvisa fiskeriavtal med fjärrfiskande nationer och regional samverkan, utgör några av de instrument inom programmet som är av betydelse för stärkta aktörer och minskad fattigdom regionen.

5 Programmets förväntade resultat

I kapitlet beskrivs och motiveras programmets målsättningar på fyra målnivåer (impact, outcome, intermediate outcome och output) och det resultatramverk som programmet bygger på presenteras också i en resultatmatris inklusive aggregerade aktiviteter för genomförande.

5.1 Programmets målsättningar

I enlighet med resultatbaserad styrning arbetar vi med mål på impactnivå, outcomenivå och outputnivå.

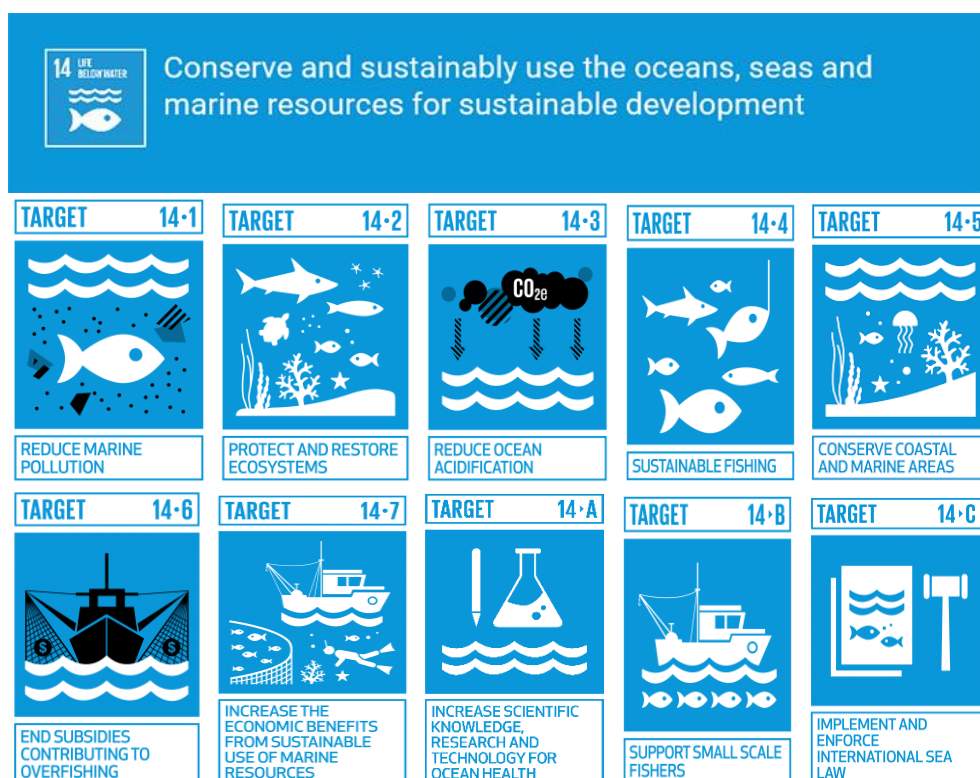
Figur 11: Bilden illustrerar de gängse definitionerna av resultat- och aktivitetsnivåerna inom resultatbaserad styrning. Vårt impact är visionärt och det mål programmet önskar sträva mot. Programmet har visst inflytande över våra outcomes, men dess uppfyllelse kan också vara beroende av flera andra externa faktorer. Programmets outputmål ska vi ha kontroll över själva.

Som beskrivits i kapitel 3 om programmets förändringsteori kommer HaV inom programmet att arbeta med insatser i kustzonen och i havet. Agenda 2030 är det övergripande styrdokumentet för vilket såväl insatser framåt generellt kommer att riktas som HaVs program för internationellt utvecklingssamarbete, för att bidra till de målsättningar som gemensamt formulerats av världens länder. Agendan har också ett särskilt mål för havet och de marina resurserna, mål 14, för vilket HaVs program kommer att ta sin utgångspunkt ifrån. Mål, genomförandestrategier och aktiviteter inom programmet kommer dock i hög utsträckning även bidra till flera andra av agendans mål så som mål 1, 2, 5, 6 och 17 som på olika sätt är integrerade i programmet.

För att särskilt tydliggöra att programmet är kopplat till frågan om fattigdomsbekämpning har HaV valt att utgå ifrån och särskilt fokusera på det delmål under mål 14 som tydligast riktar in sig på att öka möjligheterna till utveckling för de fattigaste och mest sårbara länderna. Mål 14.7 utgör således vårt övergripande impactmål som vi önskar bidra till: **”Öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism”**.

Även mål 14.7 har en tydlig tillväxtinriktning, som speglar vikten av att utveckla och öka intäkterna från de havsbaserade blå näringarna och bidra till en hållbar blå ekonomi, så har målet också bäring och relevans avseende balansen mellan nyttjande och bevarande av de marina resurserna. Detta är en förutsättning för att resurserna långsiktigt ska vara till gagn för fattiga människor och samhällen och bidra till lokal ekonomisk tillväxt, och på vilken vi också byggt vår förändringsteori (se kapitel 3). Samtidigt kan man se de övriga delmålen under mål 14, som riktar sig universellt till alla världens länder, som nödvändiga mål att arbeta mot och bidra till för att uppnå mål 14.7 om ökad ekonomisk nytta för LDCs och SIDS. Detta återspeglas i ämnesinriktningen i våra insatsområden och de aktiviteterna HaV har för avsikt att genomföra inom programmet på följande sätt:

- Genom vårt arbete med att skapa förutsättningar för ökad dialog genom sektors- och förvaltningsövergripande samarbetsplattformar kommer programmet att kunna bidra särskilt till mål 14.1, men även 14.2, 14.3 och 14.A.
- Inom insatser som rör havsplanering kommer programmet kunna bidra främst till mål 14.2, 14.3, 14.4, 14.5.
- Inom stöd till fiskeriförvaltning är 14.4 och 14.B av särskilt hög relevans och där HaVs insatser förväntas bidra.
- Insatserna inom programmet som rör områdesbaserad förvaltning och MPAs förväntas bidra särskilt till mål 14.5 och 14.C, men kan även ha inverkan på 14.4 och 14.B.

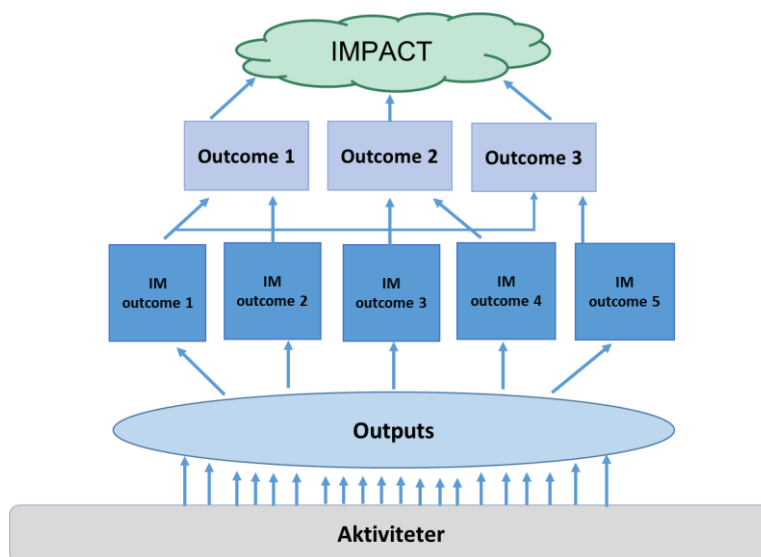
Figur 12: Globala hållbarhetsmålet nr 14 och samtliga delmål.

Programmets tre outcomes, d.v.s. de mål vi definierat på medellång-lång sikt, syftar till att bidra till detta övergripande impactmål. Genom att stärka havsförvaltningskapaciteten hos

programmets målgrupper vill vi bidra till att de marina resurserna nyttjas på ett mer hållbart sätt och stärker lokal ekonomisk tillväxt. Transparens och ökat deltagande i havs- och fiskeriprocesser syftar till att stärka inflytandet för de särskilt utsatta rättighetsbärare och resurssvaga aktörer som idag ofta marginaliseras. Detta berör dels relationer svaga stater - starka stater/regionala/globala aktörer, dels svaga grupper (rättighetsbärare) på nationell nivå och deras relation till stat/regionala/globala aktörer. Samverkansmålet syftar till att främja samverkan mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer för att bidra till ett mer effektivt och harmoniserat havsmiljöarbete till gagn för fattiga samhällen i kustzonen. De tre outcome-målen är integrerade och ömsesidigt förstärkande och spänner över programmets samtliga aktivitetsområden. På så sätt kan vi också skapa synergier och få ökade effekter mellan våra insatser.

Våra tre outcomes operationaliseras ytterligare i 5 intermediate outcomes där *stärkta kunskaper*, *ökade möjligheter* för delaktighet och transparens samt *förutsättningar* för samverkan och dialog står i fokus. Två av målen är kapacitetshöjande varav ett särskilt syftar till att stärka kapacitet kring gender i havs- och fiskeriförvaltningsprocesser. Dessa två mål bidrar särskilt till outcome 1. Intermediate outcomes 3-4 syftar bidrar i sin tur främst till outcome 2 och adresserar transparens, delaktighet och stärkande av rättighetsbärare. Intermediate outcome 5 bidrar främst till outcome 3 om samverkan.

Våra outputs definierar de mål som programmet ska kunna utöva egen kontroll över (sphere of control). Dessa outputs utgör de samlade produkter som programmet avser leverera. Vi har här valt att använda en integrerad resultatmatris. Det betyder att en output, liksom aktiviteter, kan bidra till flera olika intermediate outcomes (IM). Valet av en integrerad matrismodell grundar sig i vår önskan att genom programmet arbeta verksamhets- och områdesöverskridande då vi tror att det kan bidra till bästa möjliga resultat och skapa synergier över insatsområden. Figur nr 9 nedan tydliggör hur vi definierar relationen mellan de olika resultatnivåerna. De aktiviteter vi presenterar i matrisen i 5.2 utgör s.k. huvudaktiviteter där tyngdpunkten ligger på att definiera vad vi ska göra på aggregerad nivå men med ytterligare specificering där det är möjligt och särskilt för de uppstartsaktiviteter som sker inom vissa verksamhetsområden i form av b.la inledande studier och kartläggningar. Aktiviteterna kopplat till respektive målområde beskrivs ytterligare i matrisen i avsnitt 5.2.

Figur 13: Bilden illustrerar hur de olika nivåerna i resultatmatrisen förhåller sig till varandra och på vilket sätt de bidrar till programmets mål.

5.2 Resultatmatris med mål och aktiviteter

Resultatmatris	IMPACT								
	<p>Öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling (SIDS) och de minst utvecklade länderna (LDCs) av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism</p> <p style="text-align: center;">SDG 14.7</p>								
	Outcomes								
<p>1: Stärkt havsförvaltningskapacitet i utvalda LDCs och SIDS bidrar till att marina resurser nyttjas på ett mer hållbart sätt och omsätts i lokal ekonomisk tillväxt.</p> <p>2: Ökad transparens och deltagandemöjligheter i havs- och fiskeriförvaltningsprocesser möjliggör stärkt inflytande för resurssvaga aktörer och rättighetsbärare i kustzonen i utvalda LDCs och SIDS.</p> <p>3: Ökad samverkan mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer främjar ett mer effektivt och harmoniserat havsmiljöarbete från källa till hav till gagn för fattiga samhällen i kustzonen i utvalda LDCs och SIDS.</p>									
Intermediate outcomes									
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%; padding: 5px; vertical-align: top;"><i>Stärkt förståelse och ökad kunskap hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS om tillämpning av ekosystembaserad förvaltning.</i></td> <td style="width: 20%; padding: 5px; vertical-align: top;"><i>Ökad kapacitet hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att stärka kvinnors ekonomiska rättigheter och kvinnors möjligheter till delaktighet och inflytande.</i></td> <td style="width: 20%; padding: 5px; vertical-align: top;"><i>Förbättrade möjligheter för relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att få tillgång till och delning av information och data i utvalda fiskeri- och havsförvaltningsprocesser.</i></td> <td style="width: 20%; padding: 5px; vertical-align: top;"><i>Stärkta policyinstrument, riktlinjer och arbetssätt som främjar ett brett och inkluderande deltagande av rättighetsbärare och resurssvaga aktörer i LDCs och SIDS.</i></td> <td style="width: 20%; padding: 5px; vertical-align: top;"><i>Stärkta möjligheter till dialog, kunskapsöverföring och samarbeten mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer på global, regional och/eller nationell skala till nytta för LDCs och SIDS.</i></td> </tr> </table>					<i>Stärkt förståelse och ökad kunskap hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS om tillämpning av ekosystembaserad förvaltning.</i>	<i>Ökad kapacitet hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att stärka kvinnors ekonomiska rättigheter och kvinnors möjligheter till delaktighet och inflytande.</i>	<i>Förbättrade möjligheter för relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att få tillgång till och delning av information och data i utvalda fiskeri- och havsförvaltningsprocesser.</i>	<i>Stärkta policyinstrument, riktlinjer och arbetssätt som främjar ett brett och inkluderande deltagande av rättighetsbärare och resurssvaga aktörer i LDCs och SIDS.</i>	<i>Stärkta möjligheter till dialog, kunskapsöverföring och samarbeten mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer på global, regional och/eller nationell skala till nytta för LDCs och SIDS.</i>
<i>Stärkt förståelse och ökad kunskap hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS om tillämpning av ekosystembaserad förvaltning.</i>	<i>Ökad kapacitet hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att stärka kvinnors ekonomiska rättigheter och kvinnors möjligheter till delaktighet och inflytande.</i>	<i>Förbättrade möjligheter för relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att få tillgång till och delning av information och data i utvalda fiskeri- och havsförvaltningsprocesser.</i>	<i>Stärkta policyinstrument, riktlinjer och arbetssätt som främjar ett brett och inkluderande deltagande av rättighetsbärare och resurssvaga aktörer i LDCs och SIDS.</i>	<i>Stärkta möjligheter till dialog, kunskapsöverföring och samarbeten mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer på global, regional och/eller nationell skala till nytta för LDCs och SIDS.</i>					

Outputs	Aktiviteter i förhållande till outputs (vänster) och intermediate outcomes (ovan)				
O1. Genomfört utbildningar och expertstöd inom strategisk och rumslig planering inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen	A8. Kunskapsmoduler MSP A10. Workshopserie MSP A28. Expertstöd MSP A29. Klimatanpassning		A10. Workshopserie MSP A28. Expertstöd MSP A29: Klimatanpassning	A10. Workshopserie MSP A28. Expertstöd MSP	A10. Workshopserie MSP A28. Expertstöd MSP
O2. Genomfört kapacitetshöjande insatser inom marint områdesskydd inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen	A12. Analys och arbetsplan MPA A23. Expertstöd förvaltningsplaner MPA	A12. Analys och arbetsplan MPA	A12. Analys och arbetsplan MPA A23. Expertstöd förvaltningsplaner MPA	A12. Analys och arbetsplan MPA	
O3. Tillgängliggjort metoder för transparent miljöbedömning och förvaltning av områdesskydd inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen	A9. Implementering av Symphony A11. Utbildning inom OSC A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering		A9. Implementering av Symphony A11. Utbildning inom OSC A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	A11. Utbildning inom OSC A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	A9. Implementering av Symphony

O4. Genomfört kapacitetshöjande insatser för förbättrad samverkan inom och mellan sektorer på olika geografiska skalor till nytta för LDCs och SIDS	A4. Workshop-serie nyttjanderätter A17. S2S pilotstudier A26. Tekniskt expertstöd samordnad förvaltning	A6. WS/Seminarier TIFS		A4. Workshopserie nyttjanderätter A6. WS/Seminarier TIFS	A17. S2S pilotstudier A18. Kartläggning/analys sektorsamverkan A25. ProBlue A26. Tekniskt expertstöd samordnad förvaltning
O5. Bedrivit strategisk påverkansarbete för ökad transparens och rättvis fördelning av marina resurser på olika geografiska skalor till nytta för LDCs och SIDS	A7. Strategisk påverkan i och bevakning av fiskerirelaterade organisationer A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	A7. Strategisk påverkan i och bevakning av fiskerirelaterade organisationer A25. ProBlue	A2. Styrelsearbete FiTI A25. ProBlue A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	A2. Styrelsearbete FiTI A7. Strategisk påverkan i och bevakning av fiskerirelaterade organisationer A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering A25. ProBlue	A25. ProBlue
O6. Utvecklat eller bidragit till framtagande av metoder eller riktlinjer för förbättrade möjligheter till ökad ekonomisk tillväxt i hela värdekedjan med särskilt fokus på LDCs och SIDS	A3. Expertstöd nyttjanderätter A4. Workshopserie nyttjanderätter A5. Expertstöd TIFS A14. Främjande lokal blåttillväxt	A3. Expertstöd nyttjanderätter A5. Expertstöd TIFS A14. Främjande lokal blåttillväxt		A5. Expertstöd TIFS A6. WS/Seminarier TIFS A16. Tematiska riktlinjer S2S A25. ProBlue	A3. Expertstöd nyttjanderätter A25. ProBlue

O7. Bidragit till kunskapsunderlag och utvecklade dialoger för ökat deltagande och inflytande hos kvinnor inom strategisk planering och förvaltning inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen		A3. Expertstöd nyttjanderätter A20. Genderstudie MSP A22. Genderstudie MPA A25. ProBlue	A7. Strategisk påverkan i och bevakning av fiskerirelaterade organisationer A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	A3. Expertstöd nyttjanderätter A20. Genderstudie MSP A25. ProBlue	A25. ProBlue
O8. Genomfört insatser inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen som bidrar till ökad förståelse för och kunskap om kvinnors ekonomiska rättigheter inom marin förvaltning		A4. Workshopserie nyttjanderätter A5. Expertstöd TIFS A6. WS/Seminarier TIFS A20. Genderstudie MSP A22. Genderstudie MPA A25. ProBlue		A4. Workshopserie nyttjanderätter A5. Expertstöd TIFS A20. Genderstudie MSP A25. ProBlue	A4. Workshopserie nyttjanderätter A25. ProBlue
O9. Utvecklat/bidragit till att utveckla metoder och stärkta dialoger för ökat inflytande hos resurssvaga aktörer och rättighetsbärare inom LDCs och SIDS	A5. Expertstöd TIFS A25. ProBlue A27. Webinarium BBNJ		A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	A21. Målgruppsstudie MSP A24. Uppförandekoder lokalt/regionalt MPA A25. ProBlue A4. Workshopserie nyttjanderätter A6. WS/Seminarier TIFS A7. Webinarium BBNJ	A24. Uppförandekoder lokalt/regionalt MPA A25. ProBlue
O10. Deltagit i eller initierat kapacitetshöjande insatser i samverkan	A15. Samverkan inom AP S2S Management A17. S2S pilotstudier			A16. Tematiska riktlinjer S2S	A15. Samverkan inom AP S2S Management

med AP S2S för förbättrade möjligheter till integrerad havs- och vattenförvaltning till nytta för resurssvaga grupper i LDCs och SIDS					
O11. Etablerat aktiv svensk aktörsplattform för utvecklingsorienterade insatser inom SDG 14	A1. Samverkan med svenska aktörer				A1. Samverkan med svenska aktörer

Beskrivning av aktiviteter

Nedan beskrivs programmets planerade aktiviteter. Aktiviteterna har grupperats utifrån prioritet där grupp A bedöms vara de mest prioriterade aktiviteterna, följt av grupp B. Prioritetsgrupperingen har gjorts utifrån följande bedömningskriterier: koppling till fattigdomsbekämpning, HaVs unika kompetens, genomförbarhet, programmets metodmässiga bredd samt kostnadseffektivitet.

Då genomförandet av programmet ska ske med så hög kontextuell relevans som möjligt, vara behovsstyrt av våra målgrupper och ske i samarbete med väletablerade partners behöver en viss flexibilitet avseende aktiviteter över programperioden finnas. En resultatbaserad styrning innebär också att genomförandemetoder och verktyg kan behöva justeras över tid för att bäst möta dessa förutsättningar och för att uppnå bästa möjliga resultat. De aktiviteter som presenteras och beskrivs nedan har bedömts relevanta för målsättningarna, vara kompatibla med vår kompetens, möta kända behov och är preliminärt förankrade med partners men kan komma att utvecklas och/eller förändras för att säkerställa relevans och resultat.

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
A1. Samverkan med svenska aktörer	En aktörsanalys genomförs inledningsvis varefter organisationer kommer bjudas in brett för att undersöka intresse och diskutera möjligheter, syfte och former för en plattform. För att upprätthålla en aktiv plattform som genererar de mervärden som i sin tur kan bidra till ökade möjligheter att arbeta för att nå mål 14 behöver plattformen	Samverkan Påverkansarbete	2019-2022 Sida

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
	formaliseras och en sekretariatsfunktion att upprättas. Plattformen förutses, när den är etablerad och aktiv, kunna generera gemensamma kunskapsunderlag och/eller genomföra andra kunskapshöjande insatser Ett viktigt delmål för den svenska aktörsplattformen (SAP) kan förutses bli nästa havskonferens som planeras genomföras i Portugal 2020 till vilken plattformen och särskilt sekretariatet skulle kunna utgöra stöd till det svenska engagemanget inför och under konferensen.	Global - Regional	
A2. Styrelsearbete FiTI	FiTI är ett globalt frivilligt initiativ som syftar till att främja hållbart och ansvarsfullt fiske genom två grundläggande principer för god styrning; transparens och delaktighet. HaV har genom Globala programmet 2014-2018 varit engagerade i FiTI och sitter i styrelsen som Sveriges representant sedan start 2017. Styrelsearbetet innebär att övervaka och utveckla FiTIs verksamhet. Arbetsuppgifterna inkluderar att bedöma kandidatländer ansökningar, utvärdera länders utveckling i förhållande till FiTIs standard, etablera procedurer och valideringsprocessen samt stärka och förbättra FiTI standard (över tid). HaV kommer inom ramen för styrelseuppdraget att sträva efter att påverka att FiTIs arbetet bidrar till ökad hänsyn och förbättrade möjligheter för LDCs och SIDS. påverkansarbete i syfte att HaV har en plats i styrelsen tom juni 2019. En andra mandatperiod kan sannolikt bli aktuell.	Nyttjande Påverkansarbete Global	2019-2022 FiTI WB
A3. Expertstöd nyttjanderätter	Hur man fördelar nyttjanderätter av marina resurser är en avgörande fråga för att möjliggöra utveckling och säkerställa tillträde för resurssvaga grupper. FAO har utarbetat Voluntary Guidelines for Tenure inom de areella näringarna inklusive fiske. Ett behov av att ta fram mer specifika riktlinjer för fiske har identifierats vid FAO-konferensen User Rights in Fisheries 2018. Arbetet kommer att starta 2019 för att förväntas resultera i framtagna och godkända riktlinjer vid COFI 2022. HaV har för avsikt att stödja FAO under processen och sträva efter att riktlinjerna tar särskild hänsyn till och ger förbättrade förutsättningar för utveckling för LDCs och SIDS. Bl.a. kan detta innebära insatser vid utarbetande av diverse underlag och genomförande av konsultationer. Inom ramen för arbetet med riktlinjerna kommer kriterier att utarbetas där det finns möjligheter att även knyta an till HaVs arbete inom programmet med havsplanering och marina skyddade områden, vilka kan utgöra viktiga komponenter vid fördelning av nyttjanderätter och kan bidra till ökad ekosystembaserad förvaltning.	Nyttjande Kapacitetshöjande Global - Regional	2019-2022 FAO

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
A4. Workshopserie nyttjanderätter	För att arbetet med att ta fram riktlinjer ska bli så relevant som möjligt kommer FAO att genomföra ett antal regionala workshops, huvudsakligen under 2019. Syftet är att samla in regionala insikter och åsikter om hur nyttjanderätter för fisket bäst utformas och bidra till en transparent och inkluderande process. HaV kommer att delta i workshopserien genom att bidra med finansiering och expertis. Det är av stor vikt att säkerställa representation från LDCs och SIDS för att skapa en inkluderande process samt för att garantera att dessa länders förutsättningar och möjligheter beaktas i syfte att utveckla riktlinjer som bidrar till rättvis fördelning av de marina resurserna.	Nyttjande Kapacitetshöjande Global - Regional	2019 FAO SEAFDEC (tbc) MFF (tbc)
A5. Expertstöd TIFS	För att skapa möjligheter för förbättrade villkor för utvecklingsländerna och det småskaliga fisket bl.a. inom ramen för fiskeriavtal är frågan om definitionen av fiskeritjänster av stor betydelse. HaV har arbetat med frågan inom ramen för Globala programmet 2014-2018 och arrangerade tillsammans med FAO i mars 2018 en expertkonsultation om handel med fiskeritjänster (TIFS). FAO fick vid COFI 2018 mandat från sina medlemmar att gå vidare med hur FAO ska fördjupa sig i frågan. Frågan är också viktig för att undersöka hur handel med fiskeritjänster kan utgöra alternativa inkomstmöjligheter för resurssvaga aktörer, inte minst kvinnor, särskilt i LDCs och SIDS. HaV avser fortsätta sitt samarbete med FAO och kommer bl.a. innebära att HaV tillsammans med FAO tar fram olika typer av diskussionsunderlag och analyser. Inledningsvis utgör sådant stöd arbete med framtagande av en Best Practise Review inför nästa Underkommitté för handel.	Nyttjande Kapacitetshöjande Global	2019-2022 FAO UNCTAD (tbc) SEAFDEC (tbc)
A6. WS/Seminarier TIFS	Det finns ett behov av att öka kännedomen och kunskapen om hur handel med fiskeritjänster kan skapa utvecklingsmöjligheter och användas för att generera ett mervärde från fisket i LDCs och SIDS. Parallellt och/eller som en fortsättning på det arbete som beskrivs i A5. kommer olika kunskapshöjande insatser, så som workshops, seminarier och presentationer, att genomföras vid relevanta fora och tillfällen vid vilka HaV kommer att engageras och/eller ta initiativ till för att driva på och påverka arbetet i önskad riktning.	Nyttjande Kapacitetshöjande Global - Regional	2019-2022 FAO WB UNCTAD (tbc)
A7. Bevakning av och strategisk påverkan i havs- och fiskeriförvaltningsfora av relevans för programmets målsättningar	För att genomföra så relevanta och resurseffektiva insatser och aktiviteter som möjligt inom programmet är det av stor betydelse att kontinuerligt delta i strategiskt viktiga sammanhang för att ges möjlighet att påverka agendan, upprätthålla eller bygga vidare på befintliga nätverk, ta del av och dela information. Det kan t.ex. röra andra biståndsorganisationers insatser och/eller prioriteringar för förbättrad samordning. Det är också genom sådant deltagande som man kan ges möjlighet att	Nyttjande Påverkansarbete Global - Regional	2019-2022

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
	föda in förslag på behov av studier, analyser eller utveckling av metoder, verktyg etc., samt idéer om förändringsarbete. Vid dessa strategiskt utvalda forum, t.ex. FAO COFI, EFDAN och LDAC, kommer HaV, utöver de mer generella behoven, också ha för avsikt att driva och informera om somliga av programmets specifika frågor, bl.a. transparens, gender och nyttjanderätter.		
A8. Kunskapsmoduler MSP	Utvecklande av kunskapsmoduler för ekosystembaserad havsplanering behovsanpassade för LDCs och SIDS. Varje modul består av presentationsmaterial och uppgifter. Modulerna utgör grunden för MSP workshops och tillgängliggörs dessutom som webbaserat material. Tentativa moduler (4 st): process/sektordialog/samverkan, geodata/transparens, strategisk miljöbedömning, juridik/implementering. Målgrupp tjänstemän, studenter och stödjande organ. Arbetet sker under 2019 med mindre uppdateringar följande år.	Planering Metodutveckling Global	2019 IOC-UNESCO SGU
A9. Implementering av Symphony	Aktiviteten innebär stöd från HaV till att i utvalda länder i SWIO-regionen upprätta ett analytiskt verktyg (Symphony) för att bedöma kumulativ miljöpåverkan ur ett rumsligt perspektiv. Symphony är en transparent open source-metod för att ta fram kartor över sammanlagd mänsklig miljöpåverkan givet de lokala eller regionala förhållandena. Härigenom ges information över särskilt utsatta eller särskilt orörda områden och vilka aktiviteter som bidrar till påverkan, vilket är ett bra stöd till planering och åtgärdsarbete. Att aktiviteter jämförs på lika villkor bidrar till ett rättvist och holistiskt synsätt som gynnar de sektorer/grupper som drabbas men inte avsevärt bidrar till miljöpåverkan. Data erhålls i stor utsträckning från öppna källor vilket är betydelsefullt för myndigheter med knappa resurser. Målgruppen är nationella myndigheter inom LCD/SIDS, samt regionala förvaltningsorgan. Genomförandet bidrar till flera Intermediate Outcomes genom kunskap, datatillgång och sektoröverskridande förvaltning.	Planering Kapacitetshöjande Regional - Nationell	2020-2022 Ev. start 2019 SGU SLU Aqua IOC-UNESCO SPC/SPREP (tbc)
A10. Workshopserie MSP	Genomförande av regionala och nationella behovsanpassade workshops om ekosystembaserad havsplanering i utvalda LDCs och SIDS i WIO-regionen och SWP. Innehållet utgår från de fyra kunskapsmoduler som utvecklats genom aktivitet A8. Workshops (4-8 st) hålls på plats och på distans. Målgrupp är lokala och nationella tjänstemän. Genderkvoterat deltagande. Genomförandet bidrar till stärkt kapacitet inom alla fem Intermediate Outcomes. Transparent ekosystembaserad rumslig planering i kustvatten främjar en rättvis och förutsägbar fördelning av marina resurser till nytta för resurssvaga samhällen.	Planering Kapacitetshöjande Regional	WIO 2019-2021 SWP 2021-2022 IOC-UNESCO WB

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
A11. Utbildning inom OSC	Genomförande av ett antal utbildningstillfällen i särskilt utvalda LDCs och SIDs med fokus på SWIO-regionen inom metoden Open Standards for Conservation som stödjer en åtgärdsinriktad och adaptiv förvaltning av MPAs. Metoden bygger på principerna i ekosystemansatsen och kan bland annat användas för att strukturera arbetsprocesser genom att metodiken säkerställer att man sätter relevanta bevarandemål och indikatorer för prioriterade bevarandevärden, mål för att minska hot samt identifiera relevanta strategier för att adressera hoten. Metodiken kan även användas som ett verktyg för att underlätta dialogen mellan olika aktörer. Tentativt genomförs ett utbildningstillfälle per år i metodiken. Målgrupp är förvaltande institutioner av MPAs i SWIO-regionen. med särskilt fokus på Tanzania, Mocambique och Madagascar. Aktiviteten bidrar till programmets mål om stärkt kapacitet i ekosystembaserad förvaltning, ökad tillgång till information och data samt ett stärkt inkluderande av rättighetsbärare.	Bevarande Kapacitetshöjande Regional - Nationell	SWIO 2019-2022 WB WCS
A12. Analys och arbetsplan MPA	Insatsen till stöd för kapacitetsutveckling inom förvaltning av marint områdesskydd inleds med en förberedande fördjupad analys, detaljerad behovskartläggning och dialog med partners i SWIO-regionen. I nästa steg tas en detaljerad arbetsplan fram. Den primära målgruppen för insatsen är förvaltande institutioner av MPAs i SWIO-regionen med särskilt fokus på Tanzania, Mocambique och Madagaskar.	Bevarande Studie Regional - Nationell	SWIO 2019 WB WCS
A14. Främjande lokal blåttillväxt	Hur lokalt resursuttag omsätts i lokal långsiktig tillväxt är i många fall avgörande för att fiske, algodling eller annat vattenbruk och andra marina resursuttag ska leda till fattigdomsbekämpning och stärkt ekonomi, inte minst för kvinnor som ofta arbetar inom fiskförädling/försäljning och vattenbruk. I många LDCs är lokalbefolkningens avkastning och återinvestering från lokal resursutvinning mycket låg. Det finns etablerad kunskap med bäring på ämnet, men implementeringsgraden är hittills låg och kopplingen mellan förvaltning och t.ex. satsningar på infrastruktur saknas ofta. Aktiviteten syftar att ta fram ett policyunderlag för åtgärder som ökar omsättningen av marina resurser i lokal ekonomisk tillväxt, baserat på erfarenheter inom WIO-regionen. Aktiviteten genomförs i flera steg. Först görs en inventering av befintlig kunskap och behov samt en sondering av informationskanaler för resultatspridning. Därefter görs en fallstudiebaserad framgångsanalys över vilka strukturella förutsättningar (styrmedel, finansieringsmekanismer, infrastruktur, fiskerilagstiftning, nyttjanderätter etc.) som visat sig särskilt främja omsättning av marina resurser i långsiktig ekonomisk tillväxt för lokalsamhället med fokus på lokalt småskaligt fiske och vattenbruk. Fallstudierna kommer att genomföras på lokal/regional nivå i	Nyttjande Studie Regional - Nationell	WIO 2020-2022 OECD (tbc) UNEP (tbc)

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
	identifierade LDCs/SIDS. Resultaten sammanställs i en slutprodukt, som kanaliseras ut till identifierade målgrupper, med rekommendationer som kan stödja strategisk planering och policyutveckling för ökad ekonomisk nytta av marina resurser i LDCs och SIDS.		
A15. Samverkan inom Action Platform for Source-to-Sea (AP S2S) Management	En sammanhållen och holistisk förvaltning från källa till hav ökar förutsättningarna för att ekosystemtjänster längs hela flödet kan upprätthållas och därmed skapa möjligheter till utveckling, försörjning och för livsmedelssäkerhet, vilket är av särskild vikt för LDCs och SIDS. Deltagande i AP S2S innebär möjligheter för HaV att inleda samarbeten med globalt viktiga aktörer för t.ex. genomförande av gemensamma insatser i utvalda LDCs och SIDS (se A16 och A17) samtidigt som plattformen genererar en gemensam kunskapsbas och delar erfarenheter. Genom ett aktivt deltagande i styrgrupps- och medlemsmöten och genom att delta i samarrangerade kunskapshöjande aktiviteter, så som seminarier och sidarrangemang, i samband med globala och/eller regionala möten och konferenser kan HaV också bidra till ökad medvetenheten om vikten av en sammanhållen förvaltning för att öka möjligheter till utveckling, visa på goda exempel och främja samarbeten mellan aktörer, sektorer och förvaltningsområden på alla geografiska skalor och därigenom driva på policyutveckling som bidrar till ökade utvecklingsmöjligheter för resurssvaga aktörer.	Samverkan Påverkansarbete Global – Regional - Nationell	2019-2022
A16. Tematiska riktlinjer S2S	En sammanhållen och holistisk förvaltning från källa till hav ökar förutsättningarna för att ekosystemtjänster längs hela flödet kan upprätthållas och därmed skapa möjligheter till utveckling, försörjning och för livsmedelssäkerhet, vilket är av särskild vikt för LDCs och SIDS. Utifrån behovs-analys och i samarbete med utvalda intresserade medlemmar i AP S2S utarbetas riktlinjer och rekommendationer för tillämpning av S2S inom tematiskt område av särskild betydelse för lokala utvecklingsmöjligheter i SIDS och LDCs.	Samverkan Metodutveckling Global – Regional - Nationell	2020-2022 AP S2S SIWI
A17. S2S pilotstudier	En sammanhållen och holistisk förvaltning från källa till hav ökar förutsättningarna för att ekosystemtjänster längs hela flödet kan upprätthållas och därmed skapa möjligheter till utveckling, försörjning och för livsmedelssäkerhet, vilket är av särskild vikt för LDCs och SIDS. För att visa på hur en sådan ansats kan tillämpas genomförs pilotstudier inom ramen för HaVs bilaterala miljö- och klimatsamarbete, till att börja med i Kina och Sydafrika under 2019. Resultat och erfarenheter från dessa studier kommer ligga till grund för att genomföra liknande pilotstudier i 1-2 utvalda LDCs, sannolikt i WIO-regionen. Studierna ska bl.a. identifiera betydande flöden och dess negativa effekter på vattenmiljön och kustekosystemen och utgöra diskussions- och	Samverkan Studie Nationell	2020-2022 AP S2S SIWI

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
	beslutsunderlag för rekommendationer åtgärder till förvaltningen. Studierna kan också tjäna som ingångsvärden till arbetet med riktlinjer (A16.).		
A18. Kartläggning/analys sektorsamverkan	Förbättrad samordning mellan förvaltningsområden och sektorer är en förutsättning för ett långsiktigt hållbart nyttjande som kan medföra möjligheter till utveckling och ekonomisk stabilitet. I syfte att kunna belysa behov och gap kring sektorsövergripande samarbeten genomförs en kartläggning och analys som ska resultera i en överblick kring kunskapsnivå, tillgängliga metoder, befintliga processer, program och samarbeten. Kartläggningen och analysen kan sedan ligga till grund för potentiellt expertstöd till identifierade processer/program med fokus på LDCs och SIDS för en förbättrad dialog och ökad samverkan (A.28). Som en del av arbetet kommer deltagande vid relevanta möten ingå som en del av omvärldsbevakningen.	Samverkan Studie Global	2019-2020
A19. Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	De regionala fiskerikommittéerna och arbetet inom dess tekniska arbetsgrupper har stor betydelse för förvaltning och fördelning av fiskeresurser. Många utvecklingsländer har inte bara svårt att nyttja resurserna utan också att påverka på grund av bristande möjligheter till deltagande och/eller ta hand om informationen till andra förvaltnings- och planeringsmässiga ändamål. I syfte att stödja LDC och SIDS i främst SWIO-regionen kommer HaV medverka i identifierade relevanta tekniska arbetsgrupper i utvalda fiskeriproceser. Syftet är dels att påverka det beslutsgrundande vetenskapliga arbetet genom metodutveckling och ökad transparens, dels att samla in relevant information och data för att bereda materialet och genom analys ta fram information (t.ex. specifikt applicerade kartor och beståndsdata) som kan användas av SWIO-regionens aktörer, framförallt enskilda länder, i sin havsplanering och som stöd till ekosystembaserad förvaltning av de lokala fiskeresurserna.	Nyttjande Metodutveckling Regional	2019-2022 SLU Aqua SWIOFISH (tbc) IOC (tbc)
A20. Genderstudie MSP	Tvåstegs studie över genderperspektivet inom marin rumslig planering i utvecklingsländer. Det saknas djupare kunskap avseende kvinnors inflytande i havsplaneringsprocessen och vilka komponenter av havsplanering som särskilt påverkar kvinnors möjligheter i resurssvaga kustområden. Viss kunskap kan hämtas från erfarenheter i kustzonsplanering. Aktiviteten omfattar en inledande vetenskaplig kunskapsinventering där ett analytiskt ramverk tas fram, följt av fallstudier i utvalda LDCs och SIDS, varpå resultatet sprids bland lokala, nationella och regionala aktörer. Genomförandet bidrar till ökad möjlighet att tillgodose kvinnors inflytande och ekonomiska rättigheter.	Planering Studie Regional - Nationell	Studie 2020 Fallstudier 2021 Resultatspridning 2022 Vetenskaplig institution

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
A21. Målgruppsstudie MSP	Tvåstegs studie över resurssvaga rättighetsbärare inom havsplanering i utvecklingsländer. Det finns djup kunskap om försörjningsmöjligheter för resurssvaga grupper i kustområden men det saknas kunskap om hur dessa grupper kan påverka och påverkas av havsplaneringsprocessen. Viss kunskap kan hämtas från erfarenheter i kustzonsplanering. Aktiviteten omfattar en inledande vetenskaplig kunskapsinventering där ett analytiskt ramverk tas fram, följt av fallstudier i utvalda LDCs och SIDS, varpå resultatet sprids bland lokala, nationella och regionala aktörer. Genomförandet bidrar till ökad möjlighet att tillgodose och inkludera resurssvaga grupper i havsplanering.	Planering Studie Regional - Nationell	Studie 2020 Fallstudier 2021 Resultatspridning 2022 Vetenskaplig institution
A22. Genderstudie MPA	Aktiviteten inleds med en kartlägningsstudie av kvinnors deltagande och inflytande i etablering och förvaltande av MPAs genom en fallstudie av utvalda MPAs i SWIO-regionen med fokus på Tanzania, Madagascar och Mozambique. Spridning av studiens resultat sker genom dialogseminarier med utvalda målgrupper i regionen samt globalt med särskilt fokus på CBD. I ett nästa steg genomförs ett antal kapacitetshöjande insatser i regionen. Genomförandet bidrar till programmets mål om ökad möjlighet att tillgodose kvinnors inflytande och ekonomiska rättigheter.	Bevarande Studie Regional	Studie 2019 Dialoger: 2020-2021 Övriga aktiviteter 2021-2022 WB WCS CBD (tbc)
A23. Expertstöd förvaltningsplaner MPA	Programmet kommer att bidra med expertstöd till utvalda partners och/eller målgrupper i form av tekniska rådgivningssessioner och kortare "on-site" expertutlåning vid både etablering och utvärdering/översyn av förvaltningsplaner för MPAs i SWIO-regionen. Aktiviteten kommer att inkludera bl.a. stöd till utveckling, utvärdering och integrering av OECMs och övervakningssystem och förvaltningsverktyg för MPAs samt reglering av fiskerättigheter. Den primära målgruppen för insatsen är förvaltande institutioner av MPAs i SWIO-regionen med tentativt särskilt fokus på Tanzania. Denna aktivitet förväntas pågå under hela programperioden. Genomförandet av aktiviteten bidrar till programmets mål om stärkt kunskap inom ekosystembaserad förvaltning	Bevarande Kapacitetshöjande Regional - Nationell	SWIO 2019-2022 tentativt fokus Tanzania WB WCS
A24. Uppförandekoder lokalt/regionalt MPA	Aktiviteten inleds med en fördjupad kartläggning för att identifiera nuvarande status på och existens av, uppförandekoder för statligt, samförvaltade och lokalt förvaltade MPAs i SWIO-regionen och behov kring utveckling av dessa. Kartläggningen görs genom studie av utvalda fall av MPAs. Kartläggningen följs av dialogseminarier och	Bevarande Studie Regionalt	Kartläggning 2019-2020

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
	kunskapsspridning inom utvalda forum nationellt och regionalt Aktiviteten syftar till att stärka rättighetsbärarnas möjlighet utöva inflytande inom förvaltning och implementering av MPAs och bidra till ett starkare rättighetsperspektiv som gynnar både människors försörjning och ett hållbart nyttjande av marina resurser. Aktiviteten bidrar främst till programmets mål om stärkta policyinstrument, riktlinjer och arbetssätt som främjar ett brett och inkluderande deltagande av rättighetsbärare och resurssvaga aktörer		Spridning och övriga insatser 2020-2021 Lokal konsult WCS
A25. Rådgivande funktion till Sida inom ProBlue	Sida har tecknat avtal med Världsbanken som innebär bidrag och stöd till Världsbankens förvaltningsfond ProBlue med 300 mkr under perioden 2018-2021. Fonden har skapats i syfte att ta ett helhetsgrepp om havsrelaterade utvecklingsproblem med målet att stödja integrerad och hållbar blå ekonomisk utveckling och därigenom bidra till att minska andelen människor som lever i extrem fattigdom. Fondens verksamhet inriktas på fyra områden: fiskeförvaltning, marina föreningar, hållbara maritima sektorer samt integrerad havsförvaltning. HaV kommer att bistå Sida med sak-expertis och stödja Sida i arbetet inom ramen för fondens styrgrupp, vilket bl.a. inkluderar vägledning och styrning gällande fondens aktiviteter samt beslut om fondens prioriteringar, årsplaner och budget.	Samverkan Påverkansarbete Globalt	2019-2021 (2022)
A26. Tekniskt expertstöd samordnad förvaltning	Förbättrad samordning mellan förvaltningsområden och sektorer är en förutsättning för ett långsiktigt hållbart nyttjande som kan medföra möjligheter till utveckling och ekonomisk stabilitet. HaVs erfarenhet av att samverka mellan sektorer och förvaltningsområden är unik och efterfrågad. Genom tekniskt expertstöd till pågående initiativ och program kring ökad och förbättrad samverkan mellan förvaltningsområden och sektorer på global och/eller regional nivå, så som SOI, PROG, SWIOFC-Nairobikonventionen, kan HaVs kapacitet och kompetens komma till nytta och bl.a. bidra till utveckling av ramverk/riktlinjer/rekommendationer för förbättrade processer, ökad dialog och kapacitetshöjande insatser. Dialoger med representanter från program och initiativ om tänkbara samarbeten kommer att vara en viktig förberedande del och en fortsättning på den kartläggning och analys som genomförs som ett första steg (A18).	Samverkan Påverkansarbete Global - Regional	2020-2022 Kartlägningsstudie ligger till grund för val av samarbetspartners
A27. Webinarium BBNJ	Webinarium med deltagare från WIO och SWP. Aktiviteten följer på HaVs arbete inom BBNJ processen och kan genomföras med lämplig involverad NGO t ex. IUCN. Målgruppen är teknisk expertis från berörda LDC/SIDS. Förutom kunskapsorientering om resurser och miljö i fria havet fokuseras på särskilda frågor kring avtalets	Nyttjande Kapacitetshöjande	WIO och SWP 2020-2021 UN DOALOS (tbc)

Beteckning	Beskrivning, målgrupp och koppling till programmets mål	Ämne/Typ/Skala	Period/Samarbete
	implementering. Avtalet kan komma att få stort genomslag på framtida nyttjanderätter och miljöskydd i vatten utanför nationell jurisdiktion som omger många SIDS och även vissa LDC. Utfallet av frågor med bäring på framtida resursutvinning och bevarande av biologisk mångfald, kan bli betydelsefull för många SIDS. Att delta med god teknisk expertis vid förhandlingarna ökar förutsättningarna för att tillgodose sina intressen. När BBNJ antagits och ska implementeras behövs motsvarande kunskap för att LDC och SIDS ska kunna dra nytta av avtalets fördelar.	Global	IUCN (tbc)
A28. Expertstöd MSP	HaVs praktiska erfarenhet av ekosystembaserad havsplanering understödjer planerade och pågående havsplaneringsprocesser genom expertstöd till nationella myndigheter och sammanhållande organ. Planerade insatser i Mocambique och på begäran av IOC-UNESCO, Världsbanken. Möjliga insatser i fler länder på förfrågan. Budgeterat 4 insatser. Genomförandet bidrar till stärkt kapacitet inom flera IO, dock beroende av de specifika förutsättningarna för varje utbyte.	Planering Kapacitetshöjande Regional - Nationell	2020-2022 Nairobikonventionens sekretariat UNEP IOC-UNESCO WB
A29. Klimatanpassning	Sondering av behov för regionalt erfarenhetsutbyte inom klimatanpassning. Klimatanpassning handlar i detta fall om att bygga upp motståndskraft och anpassning till klimatförändringarnas effekter på sårbara kustsamhällen. IPCC, Cities & CC adaptation, FAO och World Fish pekar på ett stort behov av kunskap och åtgärder inom klimatanpassning i utvecklingsländer, t ex kustsskyddsåtgärder och klimatsäkrat fiske. Flera LDC och SIDS har startat upp nationella åtgärder. Aktiviteten syftar till att sammanställa vad som görs inom klimatanpassning i WIO och vilka pågående initiativ som skulle kunna spridas genom erfarenhetsutbyte. Utifrån resultatet planeras fortsatt insats (workshop/möten/plattform) som syftar att få till stånd sådant erfarenhetsutbyte mellan nationella och regionala aktörer samt svensk expertis. Stor tonvikt på deltagande länders erfarenheter och ett nyttgörande i alla riktningar. Vid framgångsrikt utfall är en ytterligare workshop möjlig i SWP (ej budgeterat). Utvecklingsländer och särskilt tropiska kustländer och är förväntas drabbas särskilt hårt av klimatförändringar, inklusive förändrade habitat- och fiskpopulationer, havsnivåhöjning och ökad cyklonfrekvens. Flera länder har redan vidtagit åtgärder i förvaltningen. Att dela dessa erfarenheter och metoder bidrar till kunskap och öppnade kanaler för informationsutbyte.	Klimat/Samverkan Kapacitetshöjande Regional	WIO 2021-2022 Möjlig utökning till SWP FAO (tbc) WIOMSA (tbc)

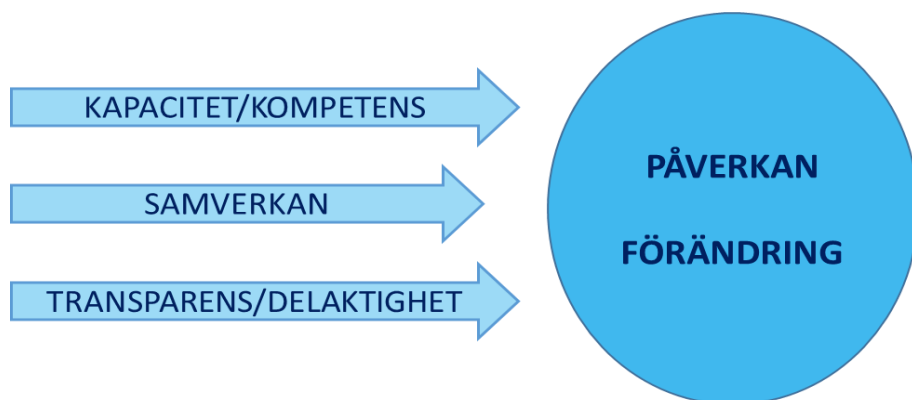
6 Genomförandestrategi

I kapitlet beskrivs de olika metoder och ansatser som HaV ämnar använda för att uppnå ett så effektivt och relevant genomförande som möjligt. I kapitlet redovisas också de samarbeten med andra organisationer som vi har för avsikt att etablera eller bygga vidare på.

6.1 Genomförandeansatser

Programmets målsättningar bygger på horisontella insatser som i kombination med en bred genomförandeansats med flera olika aktivitetskategorier skapar synergier och möjligheter att koppla ihop myndighetens expertområden på ett effektivt sätt.

Programmet tar sin utgångspunkt i tre övergripande genomförandeansatser: *kapacitetsutveckling*, *samverkan* och *deltagande/transparens*. Dessa tre begrepp är också centrala i programmets målbild (se kapitel 5). Ansatserna används tillsammans för att uppnå största möjliga *påverkan*. HaV ser ansatserna som kompletterande och ömsesidigt förstärkande och de tillämpas över programmets samtliga fokusområden.

Figur 14: Bilden visar de tre ansatserna för genomförande inom programmet vilka syftar till att påverka och bidra till förändring i önskad riktning.

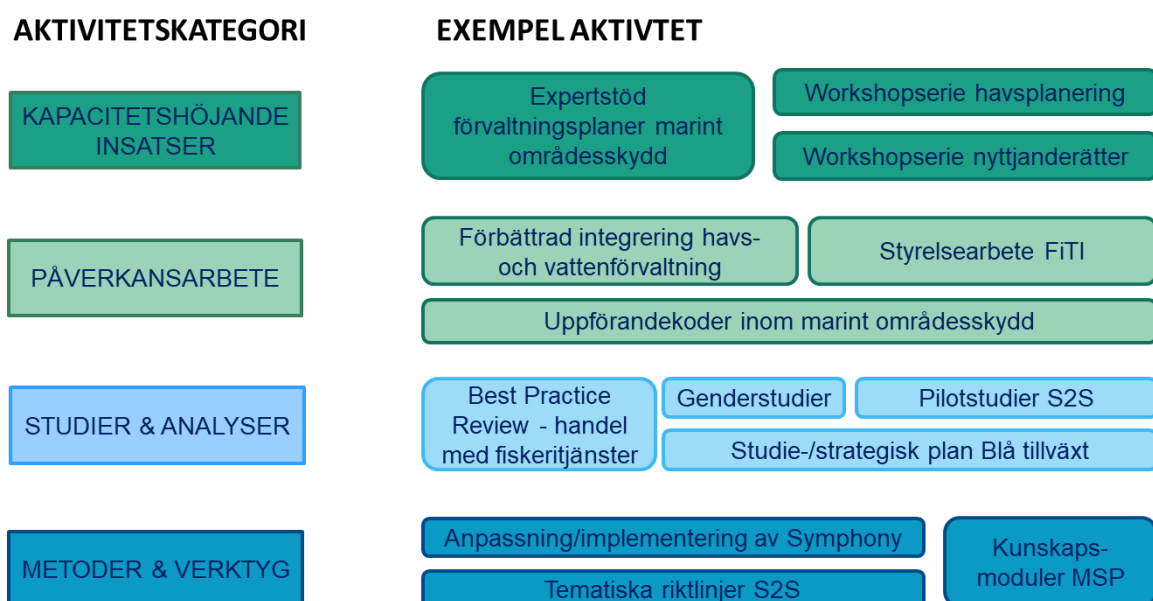
Genom **kapacitetsutveckling** vill HaV stärka särskilt utsatta LDCs och SIDS-länders möjligheter att tillgodogöra sig akvatiska resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Kapacitetsutvecklingsinsatserna riktar sig främst till statliga förvaltande havsmiljö- och fiskeriaktörer men även i vissa fall regionala organisationer såsom t.ex. regionala havskonventioner. Kapacitetsutvecklingsinsatserna sker både på nationell nivå och via globala och regionala processer. HaV kommer vid genomförandet av kapacitetsutvecklingsinsatser använda sig av en långsiktig ansats där målgrupperna för insatserna följs över programperioden. Vi använder oss vidare av ett adaptivt och agilt arbetssätt där vi lägger stor vikt vid att kartlägga, förstå och bemöta deltagande organisationers förkunskaper, behov, särskilda problemställningar och målsättningar. Vi arbetar med ett interaktivt lärande i form av förberedande och uppföljande aktiviteter för målgrupperna för att främja hållbarhet och integrering av ny kunskap in i organisationernas verksamhet. Uppföljning över tid genom djupintervjuer och enkätundersökningar är vidare en viktig ansats inom kapacitetsutvecklingsarbetet. I de fall det är möjligt arbetat vi med att

söka synergier mellan olika tematiska kapacitetsutvecklingsinsatser, tex inom fiskeriförvaltning kopplat till marint områdesskydd.

Ansatsen **deltagande/transparens** syftar till att stärka möjligheter för särskilt utsatta rättighetsbärare och fattiga samhällen att påverka beslutsprocesser i en riktning som gynnar en hållbar utveckling. Ansatsen ämnar dels till att öka deltagande och transparens som komponenter inom exempelvis globala riktlinjer för planering och policyprocesser (t.ex., inom CBD, FAO), dels öka möjligheterna till demokratiskt inflytande och en mer rättvis, hållbar tillgång till och nyttjande av akvatiska resurser (t.ex. inom partnerskapsavtalen för fiske) där detta i dagsläget ofta är svagt bland LDC och SIDS-länder. Väsentligt i detta är också en starkare lokal förankring i de nationella processer som föder in i globala och regionala processer och samarbeten (t.ex. etablering av MPAs). Ansatsen utgår från ett synsätt om vikten av lokal förankring, inkluderat ett stärkt civilt samhälle i att bidra till demokratiska processer och hållbara, effektiva lösningar till gagn för den fattiga människan. Deltagande och transparens är på så sätt både en grundläggande utgångspunkt för programmets genomförande och en genomförandeansats.

HaV vill genom **samverkan** öka nyttan för utvecklingsländerna och effekterna i miljön av enskilda aktörer eller organisationers insatser. Samverkan och koordinering mellan centrala aktörer är också ett sätt att öka förståelse, kunskap, integrering och harmonisering mellan olika aktörgrupper och mellan de starkt sammanlänkande områdena som havs-, vatten- och fiskefrågorna verkar inom. HaV vill genom ansatsen erbjuda samverkansplattformar (såsom i fallet med en svensk aktörsplattform för SDG 14), agera som dialogskapare för sektors- och förvaltningsöverskridande verksamheter med särskilt fokus på ett källa-till-hav perspektiv (b.la via Action Platform for Source-to-Sea Management) och utveckla verktyg och bidra till analyser för sådan tvärgående samverkan.

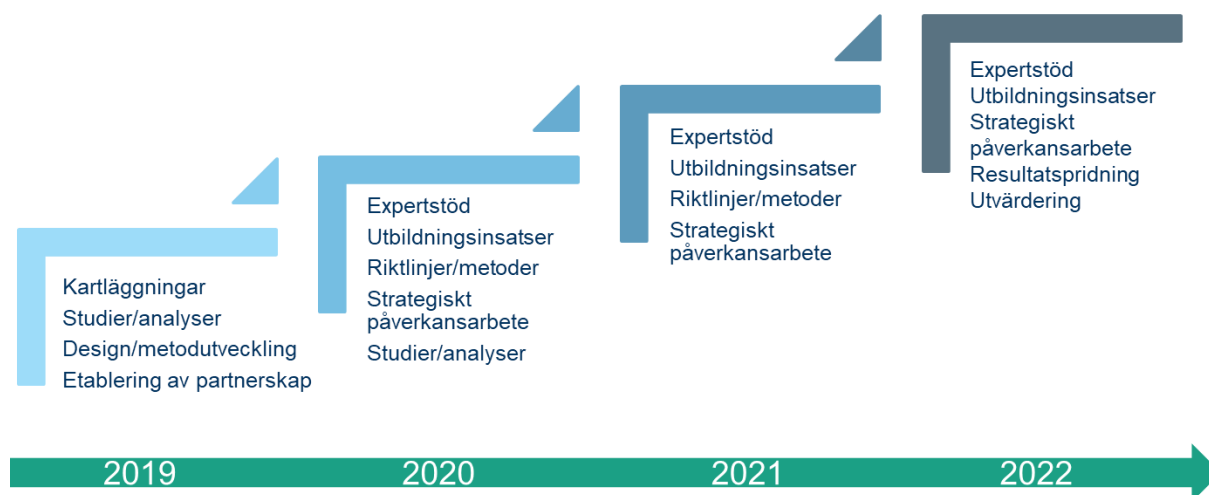
Programmets kommer att arbeta med en rad olika aktiviteter på flera geografiska skalor inom ramen för genomförandestrategierna kapacitet, deltagande/transparens och samverkan. Vi kommer att utgå från fyra centrala aktivitetskategorier: kapacitetshöjande insatser, påverkansarbete, studier och analyser samt metoder och verktyg såsom exemplifierat i bilden nedan.

Figur 15: Bilden visar exempel på aktiviteter inom respektive aktivitetskategori.

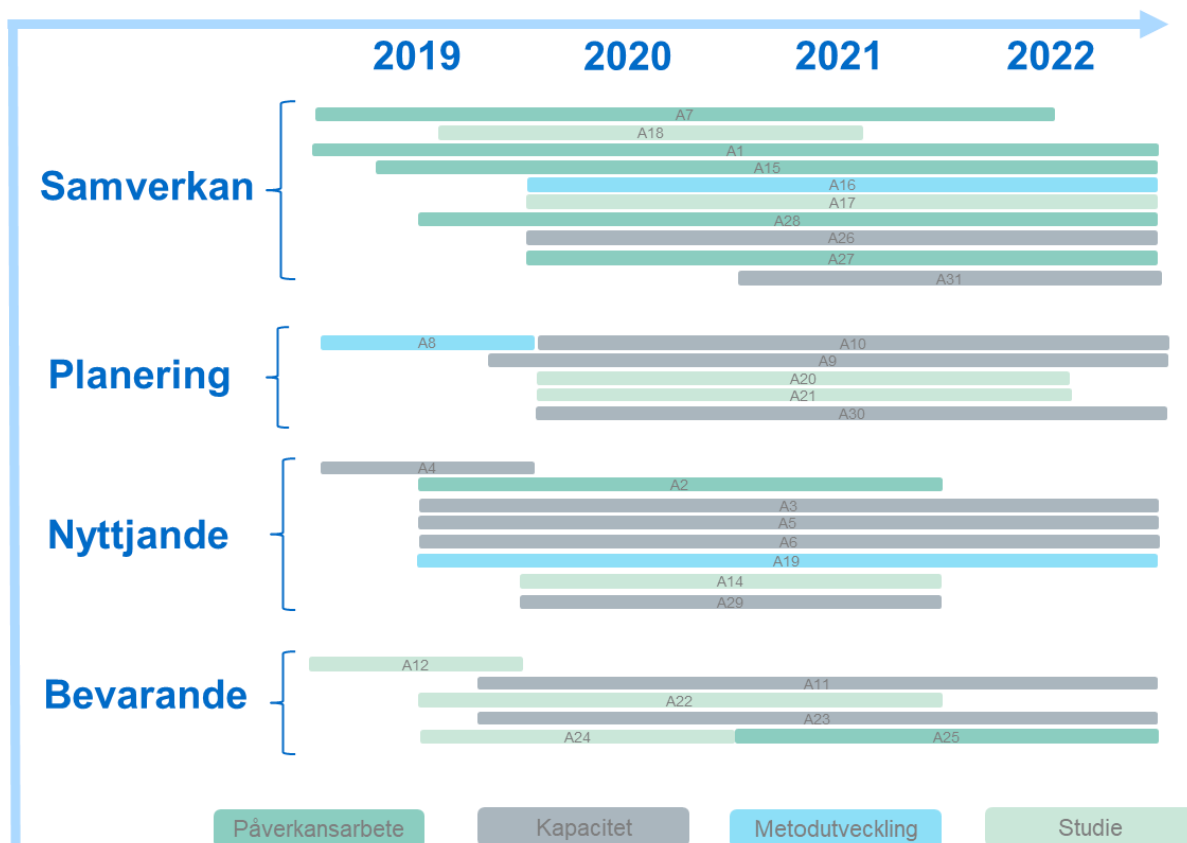
De fyra kategorierna av aktiviteter är, liksom våra övergripande genomförandestrategier, ömsesidigt förstärkande och implementeras inom samtliga tematiska områden som vi kommer att arbeta med. Programmet kommer emellertid inledningsvis att lägga en högre vikt vid studier och analyser inom flertalet områden för att i ett nästa steg bygga vidare på dess resultat och bidra till största möjliga relevans och effekt i genomförandet.

Figur 16: Bilden illustrerar tyngdpunkten av olika aktiviteter över programperioden.

Programmet kommer således att ha en viss förskjutning av de olika aktivitetskategorierna över programperioden med fokus på kartläggningar, analyser och etablering av partnerskap under det första året för att under de kommande åren, främst år 2 och 3, lägga tyngdpunkten på kunskapshöjande aktiviteter genom utbildningsinsatser och utveckling av verktyg och metoder genom expertstöd. För vissa delar av programmet, där etablerade samarbeten redan finns genom insatser i det föregående Sida-finansierade programmet, kommer dock sådana aktiviteter att kunna genomföras redan i den inledande delen av programperioden. Detta gäller t.ex. arbetet med ökad transparens inom fiskerirelaterade processer och förbättrad samverkan mellan vatten- och havsförvaltningen. Löpande genom programmet kommer även strategiskt påverkansarbete att bedrivas inom identifierade relevanta globala och regionala fora. Programperioden avses också avslutas med reflekterande och lärande genom gemensamma aktiviteter med samarbetspartners.

Samtliga aktiviteter beskrivs mer utförligt i 5.2 och hur de kopplar till programmets målsättningar. Som framgår i tabellen under avsnitt 5.2 utgör flertal aktiviteter förutsättning för att genomföra andra aktiviteter, vilket också bilden ovan försöker illustrera. Aktiviteterna kommer dessutom i flera fall vidareutvecklas och designas i detalj i samarbete med partners varför metodutveckling är en viktig komponent under det första året.

Figur 17: Bilden visar hur olika insatser fördelas över tid och inom respektive tematiskt område för att illustrera förskjutningen av olika komponenter inom programmet och visa på en ökad aktivitet över tid.

Mer detaljerade aktiviteter presenteras och budgeteras i årsarbetsplaner till Sida. I linje med en effektiv resultatbaserad styrning ser vi att aktiviteter måste vara ett dynamiskt och flexibelt instrument som ska kunna revideras och anpassas för att uppnå bästa möjliga effekt. En kontinuerlig uppföljning och lärande kring val av aktiviteter, metoder och upplägg i genomförandet är en central del av detta och förstärks genom vår interaktiva och lärande utvärderingsmodell (se kapitel 8).

6.2 Samarbetspartners

HaV lägger vi stor vikt vid samarbeten med väletablerade, väl ansedda globala och regionala aktörer som har en stabil förankring i sina insatser på regional och nationell nivå och som kan stödja oss i att nå ut till de mest relevanta målgrupperna, stärka vår kontextspecificitet och inte minst det lokala-till-globala perspektivet på vårt arbete. I flertalet insatser kommer vi att använda oss av för HaV redan existerande partnerskap och samverkansplattformar, medan samarbeten i andra områden är under uppstart och kommer att behöva utarbetas ytterligare under programmets förberedelse- och uppstartsfas. HaV strävar i alla samarbeten efter att bidra med ett mervärde där vår specifika kompetens kan komma till särskild nytta och där vi bidrar till ett harmoniserat och effektivt utvecklingsarbete inom havs- och fiskeriförvaltningsfrågorna.

Våra samarbeten syftar främst till att gemensamt utarbeta, genomföra och följa upp aktiviteter eller stödja planerade aktiviteter då dessa bedöms sammanfalla med programmets målsättningar och där HaVs kompetens kan komma till nytta på ett effektivt och resultatorienterat sätt. Sådana samarbeten kräver dock avtal mellan parterna. HaV har med anledning av detta gjort en juridisk analys för att kunna bedöma vilken typ av avtal det skulle vara fråga om och vilken behörighet myndigheten har att ingå denna typ av avtal. HaV gör bedömningen att de avtal som ämnas tecknas inom ramen för programmet generellt sett inte kommer att vara av sådan offentligrättslig karaktär att de kan definieras som internationella överenskommelser enligt 10 kapitlet regeringsformen (RF), (se 10 kap 1-3 §§ RF och Ds. 2016:38 Riktlinjer för handläggningen av ärenden om internationella överenskommelser). Bemyndigande krävs inte när förvaltningsmyndigheter ingår avtal av uteslutande privaträttslig natur. En bedömning av varje enskilt avtal kommer dock, med beaktande av avtalets omfattning, eventuella allmänna element och ceremoniella inslag att föregå själva avtalstecknandet för att säkerställa att aktuellt avtal inte är av offentligrättslig karaktär och inte medför förpliktelser för Sverige som stat. Om något avtal skulle bedömas vara ett sådant avtal som kräver regeringens bemyndigande enligt 10 kap. RF får HaV ta ställning till insatsens betydelse för programmets resultatuppfyllelse och därmed behovet av att efterfråga ett bemyndigande från regeringen. Inom ramen för dessa samarbetsavtal kan det också bli aktuellt med överföring av medel till aktuell partner för att underlätta genomförandet av en specifik insats eller aktivitet. T.ex. kan det röra sig om administrativt stöd vid planering och förberedelser för workshops eller andra utbildningsinsatser, lokalhyror, materialkostnader etc. eller finansiering av deltagande. Transferering av medel föregås således alltid av ett avtal som stipulerar vad samarbetet omfattar. Om/när en överföring av medel till en partner blir aktuell bör det tydligt framgå av avtalet om de medel som ska transfereras är omgärdade av några särskilda restriktioner.

För att säkerställa att de partnerskap och avtal som ingås är av relevans och hög betydelse för programmets genomförande och möjligheter för måluppfyllelse kommer HaV upprätta riktlinjer och rutiner för partneranalyser, riskbedömning, avtalsupplägg och avtalsuppföljning.

HaV planerar att arbeta med följande organisationer som *primära partners* i genomförandet av programmet:

Action Platform for Source to Sea Management (AP S2S). HaV kommer att fördjupa sitt samarbete med plattformen i genomförandet av det nya programmet. Samarbetet kommer att fokusera på pilotstudier och tematiska riktlinjer samt främjande och kunskapshöjande aktiviteter.

FAO. HaV bygger vidare på tidigare arbeten och fördjupar samarbetet med FAO under programmet med fokus på frivilliga riktlinjerna för fiskerätter (VG Tenure) samt arbetet med handel med fiskeritjänster (TIFS). FAO kan även komma att bli en samarbetspartner inom arbetet med att utveckla tematiska riktlinjer för implementering av S2S-ansatsen eller inom pilotstudier kring S2S.

IOC-UNESCO. Samarbetet kommer att fokusera på att utveckla kunskapsmoduler och genomföra expertstödsinsatser samt utbildningsinsatser inom havsplanering för SIDS och LDCs i Västra indiska Oceanen och Sydvästra Stilla Havet.

OECD. OECD kommer som en fortsättning på rapporten *The Ocean Economy in 2030* att ta fram en ny rapport inför nästa FN havskonferens 2020 med fokus på utvecklingsländernas möjligheter till ökad ekonomisk nytta av marina resurser. Arbetet kommer bl.a. att inkludera genomförande av fallstudier, workshops kring tvärsektorieellt samarbete, beskrivning av

trender och potential för tillväxt och jobbskapande, policyrekommendationer och ramverk för en hållbar blå ekonomi samt innovativa finansieringsmekanismer. OECD har efterfrågat svenskt stöd och arbetet sammanfaller väl med flera av HaVs planerade aktiviteter kring såväl samverkan (A26) som nyttjande (A14) varför stark potential för samarbete finns.

SLU Aqua. HaV kommer att fortsätta sitt samarbete med SLU Aqua i genomförandet av programmet. Dock kommer samarbetet och uppdraget breddas i förhållande till tidigare program och syftar till att påverka det beslutsgrundande vetenskapliga arbetet genom metodutveckling och ökad transparens, dels att samla in relevant information och data för att bereda materialet och genom analys ta fram information som kan användas som planeringsunderlag och som stöd till ekosystembaserad förvaltning av fiskresurserna.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Inom flera aktiviteter behöver vi tekniskt stöd av SGU för att tillsammans med målgrupperna genomföra data-beroende analyser och samarbeten kring transparens och öppen miljödata.

Världsbanken (WB). För flera av programmets insatsområden är WB en viktig samarbetspartner. Detta gäller såväl aktiviteter kopplat till marint områdesskydd i södra Afrika som transparensfrågorna inom fiskeriförvaltningen och regionala havsplaneringsinsatser med eventuell geografisk spridning i ett senare skede. Vidare kommer HaV att stödja Sida i arbetet inom den nyligen lanserade fonden ProBlue till vilken Sverige/Sida beslutat bidra med 300 mkr under en fyraårsperiod 2018-2021.

World Conservation Society (WCS). HaV ser genom ett samarbete med WCS möjligheter till genomförande av regionalt fokuserade aktiviteter inom marint områdesskydd och klimatanpassning i Sydvästra indiska oceanen. WCS har ett omfattande etablerat regionalt program, som koordineras från Madagaskar, inom bl.a. MPAs och småskaligt fiske där ett samarbete skulle ge möjligheter till insatser på såväl policy- som implementeringsnivå.

Primära partners är definierade som organisationer som HaV kommer att samarbeta med i *planering, genomförande och till viss del uppföljning av aktiviteter*. Det betyder bl.a. att vi kommer att arbeta med organisationerna i att specificera och nå ut till målgrupper, ta fram konceptpapper och beskrivningar av aktiviteter och i logistiska arrangemang. HaVs överenskommelser och avtal med samarbetspartners kommer att variera utifrån behov för de specifika insatsområdena. HaV kommer emellertid inom samtliga aktiviteter att vara en aktiv genomförare av insatser och alltid delta som experter. Överföringar av pengar till partners planeras ske i begränsad omfattning och främst rikta in sig på stöd till specifik logistik, analys och projektadministration för att genomföra planerade aktiviteter.

Förutom ovan definierade primära samarbetspartners kan programmet komma att samarbeta med ett antal andra organisationer inom ramen för samarbetet med våra primära partners, under mindre formaliserade former och/eller vid behov. Sådana organisationer skulle t.ex. kunna vara SJV, UNEP, WMU, EU-kommissionen (DG Mare), GEF SGP, UNCTAD, UN DOALOS, CBD-SOI, SEAFDEC, IUCN, SPC/SPREP, WIOMSA och WWF.

Vetenskapliga institutioner kan komma att vara viktiga partners i genomförandet av framförallt ett antal studier. Institutionerna kommer att definieras efter ytterligare sondering och definiering av uppdragsbeskrivningar för studierna. Programmet kommer också i mindre utsträckning använda sig av **lokala och internationella konsulter** i genomförandet av vissa kartläggningar och studier.

7 Organisation och styrning

Nedan beskrivs programmets organisation och styrning.

För att säkerställa ett effektivt och samordnat programgenomförande där nödvändiga resurser tillgängliggörs kommer programmet att organiseras och styras enligt nedan utarbetad modell.

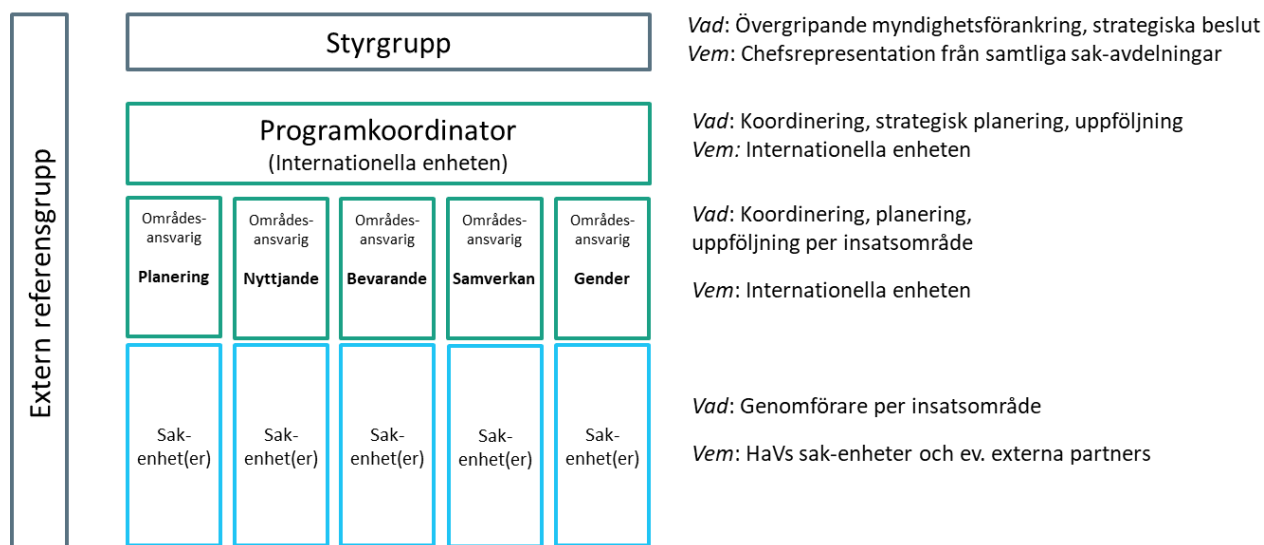
En intern styrgrupp som består av utpekade chefer med representation från samtliga sak-enheter samt stödfunktionerna inom myndigheten har ansvar för att säkerställa att nödvändiga resurser finns tillgängliga för genomförandet av programmet genom bl.a. att integrera programmets verksamhetsplan med verksamhetsplanen för den ordinarie verksamheten.

Internationella enheten (Ki) ansvarar enligt arbetsordningen för myndighetens Program för internationellt utvecklingssamarbete. En programkoordinator på enheten ansvarar för den övergripande samordningen av programmet, vilket bl.a. inkluderar strategisk planering, synkronisering av insatser för effektivare genomförande, löpnade uppföljning och externa kontakter. Arbetet sker i hög utsträckning tillsammans med områdesansvariga för de fem tematiska områdena som kan kopplas till programmets förändringsteori och mål.

Varje områdesansvarig har ett övergripande ansvar för att koordinera och strategiskt planera aktiviteter och säkerställa resultat inom respektive område. Koordinatorn och de fem områdesansvariga utgör tillsammans en koordineringsgrupp som har regelbundna avstämningar kring planering och uppföljning för att möjliggöra samordning och skapa synergier mellan insatsområdena för att öka effektiviteten i genomförandet av programmet.

Inom varje insatsområde genomförs ett antal aktiviteter enligt beslutad årsarbetsplan och budget. Insatserna utförs i första hand av resurser på sak-enheter på HaV.

En extern referensgrupp kommer att etableras med representation från t.ex. andra svenska myndigheter, civila samhället, akademien och utvalda internationella organisationer. Gruppen kommer att ha i uppdrag att vara rådgivande och stödjande och bidra till programmets förankring bl.a. genom att ge tillträde till relevanta nätverk.

Figur 18: Bilden illustrerar styrningsmodellen för programmet.

8 Uppföljning och utvärdering

I kapitlet redogörs för hur HaV ämnar följa upp och utvärdera programmet över tid. Programmet utgår från resultatbaserad styrning med en uppföljningsplan som relaterar till alla målnivåerna. Inom programmet kommer vi att använda oss lärande utvärdering (även kallad följeforskning), vilket innebär löpande utvärdering som syftar till en adaptiv ansats för kontinuerlig förbättring av programmets genomförande.

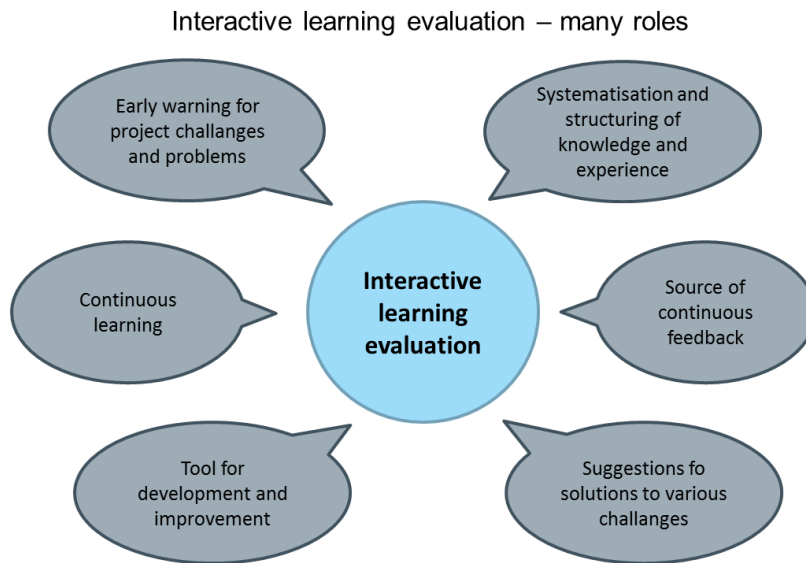
HaV kommer att utgå från resultatbaserad styrning i uppföljningen och utvärderingen av programmet. Vår uppföljningsplan, som ni finner nedan under 8.2, är vår utgångspunkt för att analysera i vilken grad vi når våra mål, men även för att följa upp effektiviteten i vår genomförandestrategi. Vi använder oss av en effektkedja som bygger på vår förändringsteori (se kap 3) där utvecklingsmöjligheter för människor att ta sig ur fattigdom står i fokus. Indikatorer har definierats till våra resultat på outcome, intermediate outcome och output nivå. En samlad analys om graden av uppfyllelse av att nå våra outputs görs årligen men även genom etablerade uppföljningsrutiner inför och efter varje aktivitet som gemensamt etableras av programmets koordinerings och uppföljningsansvariga. I den årliga uppföljningen gör vi också en analys av våra framsteg att uppnå våra intermediate outcomes. En mer omfattande analys av framsteg i att bidra till våra outcomes genomförs halvvägs och i slutet av programmet. Vi kommer att rapportera årligen till Sida om programmets utveckling och resultat och förutser även en regelbunden dialog med Sida om vårt arbete. Programmets externa referensgrupp utgör också en viktig aktör för stöd och dialog kring våra resultat och arbetssätt.

Vi saknar i ett antal fall baslinjedata för våra uppsatta mål. Detta beror främst på att sådan data är svår att tillgå eller saknas generellt på området,. I de fall det är möjligt, strävar vi efter att etablera baslinjedata, genom fokuserade baslinjestudier i uppstart av komponenten, Indikatorerna för outcomes och intermediate outcomes, är också i nuläget brett definierade men kan komma att förfinas baserat på baslinjedata.

8.1 HaVs utvärderingsmodell – lärande utvärdering

HaV har för detta program valt lärande utvärdering som uppföljnings- och utvärderingsmodell, ibland även kallat följeforskning. Utvärderarna upphandlas under tidig vår 2019 med planerad aktivitetsstart senare under våren 2019.

Lärande utvärdering är en metod för att kontinuerligt tillämpa en bedömningsprocess av programmet med tydliga inslag av lärande. Metoden utmärks av ett aktivt deltagande (både av utvärderare och projektägare) som en viktig del av uppföljnings- och utvärderingsmetodik. Inlärningsaspekten av metoden innebär att det finns en organiserad lärandeprocess som fungerar som en del av programmet. Lärandet kan involvera deltagare, projektledare, projektägare, finansierare och andra, vilket gör att lärandet sker både på individ- och organisationsnivå. Nedanstående figur presenterar centrala begrepp inom lärandeutvärdering som utvärderingsmodell.

Figur 19 visar på de olika delar och sätt som lärande utvärdering kan bidra till programmets genomförande och resultat.

Till skillnad från traditionella utvärderingsmetoder kommer utvärderaren att ha fortlöpande och regelbundna dialoger med programmets projektledningsgrupp, medan bedömningar görs utifrån insamlade data och analyser. Utvärderaren är inte inblandad i det dagliga arbetet i programmet men fungerar som programmets 'kritiska vän' i vägen mot att nå bästa möjliga, hållbara resultat. Utvärderaren har en viktig uppgift att påvisa hur och i vilken omfattning programmets genomförande bidrar till programmets målsättningar. Särskild vikt kommer att ligga på hur programmet bidrar till fattigdomsminskning. Aktiviteter som ska genomföras av utvärderaren kommer att specificeras årligen i arbetsplaner men kan bl.a förväntas innehålla uppdrag att genomföra enskilda utvärderingsinsatser inom exempelvis specifika målsättningar och/eller metodansatser i utvalda delprojekt, stödja och organisera lärandeseminarier och på andra sätt bidra till att återkoppla erfarenheter i programmet för ett kontinuerligt lärande, ge råd och synpunkter till HaV på förbättringar inom exempelvis metodval och riskhantering i genomförandet av programmet för att säkerställa effektivitet och måluppfyllelse samt utföra deltagandeobservation. Utvärderarna ska kunna överblicka hur eventuella ändringar i programmets genomförande påverkar strategisk långsiktighet och HaVs verksamhet. Uppdraget förutsätter således en kontinuerlig omvärldsanalys i förhållande till programmet.

Arbetet kommer att bidra till en kontinuerlig utvärdering, men kommer att intensifieras vid tiden som motsvarar en traditionell halvtidsutvärdering samt i slutet av programmet, då bedömning av våra högre mål i resultatkedjan sker. Utvärderarna ska också lämna en årlig rapport om sina slutsatser.

Genom att välja lärande utvärdering som utvärderingsmodell vill HaV bidra till att göra lärande och *inverkan av lärande* till kärnan av programmet. Framgång eller misslyckande kommer att bero på huruvida ett lärande sker och om det omsätts i praktiken. Detta betyder också en högre grad av adaptivitet, agilt arbetssätt och dynamik i förhållande till våra aktivitets- och uppföljningsplaner. Med kortare feedbackloopar så önskar vi så tidigt som möjligt identifiera utmaningar i programmet, liksom viktiga framgångsfaktorer för att vid behov kunna ställa om. Uppföljnings-, risk- och aktivitetsplaner kan, vid behov, komma att

revideras avseende t.ex. metoder för resultatdokumentation ('means of verification') som också i uppföljningsplanen nedan medvetet lämnats relativt öppen av detta skäl. Vi menar också att detta arbetssätt är en mycket viktig del av att arbeta resultatbaserat, att vara beredd att anpassa sig på metod- och framförallt aktivitetsnivå, för att komma så nära våra önskade resultat som möjligt. Lärande utvärdering kräver en hög grad av aktivt arbete med uppföljningsarbetet för såväl programmets koordinatörer som genomförare och HaV kommer därför inom ramen för programmets styrning avsätta särskilda resurser för detta.

8.2 UPPFÖLJNINGSPLAN

IMPACT				
IMPACTMÅL	INDIKATORER	DATAINSAMLING OCH VERIFIERINGSMETOD	FREKVENS	ANSVAR
Öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism (SDG 14.7)	Utvalda globala indikatorer under mål14 ¹	Slututvärdering. Bedömning av aggregerade resultat från samtliga outcomes, avstämning mot utvalda SDG 14 indikatorer. Programmet avser ge ett <i>bidrag till</i> målet	I slutet av programmet	Utvärderare

¹ Mål 14.7 har endast en global indikator medan flera indikatorer av relevans för programmet finns under andra delmål inom mål 14

OUTCOMES				
OUTCOME	INDIKATORER	DATAINSAMLING OCH VERIFIERINGSMETOD	FREKVENS	ANSVAR
1. Stärkt havsförvaltningskapacitet i utvalda LDCs och SIDS bidrar till att marina resurser nyttjas på ett mer hållbart sätt och omsätts i lokal ekonomisk tillväxt.	Andel av programmets målgrupper som har förändrat policy eller metoder på ett sätt som bidrar till ett mer hållbart nyttjande <i>Baslinjer kommer att etableras</i>	Årsrapportering Uppföljningsstudier (<i>metoder definieras</i>) Data från samarbetspartners och insatsernas målgrupper	Mitten och slutet på programmet.	HaV, partners och utvärderare
2. Ökad transparens och deltagandemöjligheter i havs-	a) Andel av programmets målgrupper som har förändrat	Årsrapportering	Mitten och slutet på programmet	HaV, partners och utvärderare

<p>och fiskeriförvaltningsprocesser möjliggör stärkt inflytande för resurssvaga aktörer och rättighetsbärare i kustzonen i utvalda LDCs och SIDS</p>	<p>polycys eller metoder på ett sätt som bidrar till stärkt deltagande och transparens, inklusive polycys och metoder för gender och marginaliserade grupper av rättighetsbärare</p> <p>b)Andelen av de internationella och regionala processer som programmet riktar in sig på som har förändrat polycys eller metoder på ett sätt som bidrar till ökad transparens och deltagande metoder, inklusive för gender och marginaliserade grupper av rättighetsbärare</p> <p><i>Baslinjer kommer att etableras</i></p>	<p>Uppföljningsstudier (<i>metoder definieras</i>) Data från samarbetspartners och insatsernas målgrupper</p>		
<p>3. Ökad samverkan mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer främjar ett mer effektivt och harmoniserat havsmiljöarbete från källa till hav till gagn för fattiga samhällen i kustzonen i utvalda LDCs och SIDS</p>	<p>a) Andel av de internationella och regionala processer som programmet riktar in sig på har förändrat polycys eller metoder på ett sätt som bidrar till ökad samverkan över sektorer och förvaltningsområden</p> <p>b)Nya initiativ som främjar sektor och förvaltningsöverskridande arbete har etablerats</p> <p><i>Baslinjer kommer att etableras</i></p>	<p>Årsrapportering Uppföljningsstudier (<i>metoder definieras</i>) Data från samarbetspartners och insatsernas målgrupper</p>	<p>Mitten och slutet på programmet</p>	<p>HaV, partners och utvärderare</p>

INTERMEDIATE OUTCOMES					
IM OUTCOME	BIDRAR TILL OUTCOME	INDIKATORER	DATAINSAMLING OCH VERIFIERINGSMETOD	FREKVENS	ANSVAR
1. Stärkt förståelse och ökad kunskap hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS om tillämpning av ekosystembaserad förvaltning.	1, 3	Målgrupper som deltagit i HaVs aktiviteter eller tagit del av HaVs expertstöd anger att de har god nytta av nya förvärvade kunskaper och verktyg i den egna verksamheten <i>Mål: 80 % av deltagande målgrupper</i>	Aktivitetsrapporter Deltagarnas utvärderingsenkäter Uppföljningsenkäter och/eller intervjuer över tid Data från samarbetspartners	Analys av framsteg görs årligen	HaV, partners och utvärderare
2. Ökad kapacitet hos relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att stärka kvinnors ekonomiska rättigheter och kvinnors möjligheter till delaktighet och inflytande.	1	a) Målgrupper som tagit del av insatserna anger att de ökat sin förståelse för och kunskap i att stärka kvinnors ekonomiska rättigheter och inflytandemöjligheter b) Målgrupper som deltagit i HaVs aktiviteter eller tagit del av HaVs expertstöd anger de har god nytta av nya förvärvade kunskaper och verktyg i den egna verksamheten	Aktivitetsrapporter Deltagarnas utvärderingsenkäter Uppföljningsenkäter och/eller intervjuer över tid Data från samarbetspartners	Analys av framsteg görs årligen	HaV, partners och utvärderare

		<i>Mål: 80 % av deltagande målgrupper</i>			
3. Förbättrade möjligheter för relevanta aktörer i utvalda LDCs och SIDS att få tillgång till och delning av information och data i utvalda fiskeri- och havsförvaltningsprocesser.	2	Relativ ökning av förbättrad tillgång till biologiska, miljö och socioekonomiska (inkl gender) data inom utvalda fiskeriförvaltnings och havsmiljöprocesser som HaV jobbar emot (<i>baslinje behöver etableras</i>)	Aktivitetsrapporter Intervjuer över tid Data från samarbetspartners	Analys av framsteg görs årligen	HaV, partners och utvärderare
4. Stärkta policyinstrument, riktlinjer och arbetssätt som främjar ett brett och inkluderande deltagande av rättighetsbärare och resurssvaga aktörer i LDCs och SIDS.	2	a) Målgrupper som deltagit i HaVs aktiviteter eller tagit del av HaVs expertstöd anger att de har stärkt sin förståelse och kunskap kring att arbeta rättighetsbaserat och inkluderande <i>Mål: 80 % av deltagande målgrupper</i> b) Målgrupper som deltagit i HaVs aktiviteter eller tagit del av HaVs expertstöd anger de har god nytta av nya förvärvade kunskaper och verktyg i den egna verksamheten	Aktivitetsrapporter Deltagarnas utvärderingsenkäter Uppföljningsenkäter och/eller intervjuer över tid Data från samarbetspartners	Analys av framsteg görs årligen	HaV, partners och utvärderare

		<i>Mål:</i> 80 % av deltagande målgrupper			
5. Stärkta möjligheter till dialog, kunskapsöverföring och samarbeten mellan förvaltningsområden, sektorer och samhällsaktörer på global, regional och/eller nationell skala till nytta för LDCs och SIDS.	3	<p>a) Målgrupper inom initiativ som HaV bidrar till anger att de stärkt sin kapacitet och möjlighet till bredare sektorsövergripande samverkan</p> <p><i>Mål:</i> 80 % av deltagande målgrupper</p> <p>b) Målgrupper inom initiativ som HaV bidrar till anger att de stärkt sin kunskap om att arbeta med en källa till hav ansats</p> <p><i>Mål:</i> 80 % av deltagande målgrupper</p>	<p>Aktivitetsrapporter Deltagarnas utvärderingsenkäter Uppföljningsenkäter och/eller intervjuer över tid Data från samarbetspartners</p>	<p>Analys av framsteg görs årligen</p>	<p>HaV, partners och utvärderare</p>

OUTPUTS

OUTPUT	BIDRAR TILL INTERMEDIATE OUTCOME	INDIKATORER	DATAINSAMLING OCH VERIFIERINGSMETOD	FREKVENS	ANSVAR
O1. Genomfört utbildningar och expertstöd inom strategisk och rumslig planering inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen	1,3,4,5	a) 4 utvecklade kunskapsmoduler för MSP under 2019 b) MSP workshops genomförda i WIO och/eller SWP. <i>Mål: 1 workshop per år.</i> c) Genomförda expertstödsinsatser för MSP gentemot nationella myndigheter och/eller internationella organ <i>Mål: minst 3 insatser över genomförandeperioden</i> d) Genomförda workshops om klimatanpassning <i>Mål: minst 2 under genomförandeperioden</i>	Kunskapsmoduler, aktivitetsrapporteringar	Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet	HaV och partners
O2. Genomfört kapacitetshöjande insatser inom marint områdesskydd inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen	1,2,3,4	a) Fördjupad kartläggning genomförd 2019 b) Genomförda tekniska rådgivningssessioner för förvaltande organ av MPAs i SWIO-regionen <i>Mål: minst 4 insatser under perioden</i>	Aktivitets- och mötesrapporter	Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet	HaV och partners
O3. Tillhandahållit metoder för transparent miljöbedömning och förvaltning av områdesskydd inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen	1,3,4,5	a) Genomförda stöd för implementering av Symphony till nationella myndigheter och/eller regionala förvaltningar i SIDS och LDCs	Aktivitets- och mötesrapporter	Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet	HaV och partners

		<p><i>Mål:</i> 3 insatser under programperioden</p> <p>b) Genomförda utbildningar inom Open Standards for Conservation för förvaltande organisationer av MPAs med prioritet till SWIO-regionen</p> <p><i>Mål:</i> 3 insatser under programperioden</p>			
04. Genomfört kapacitetshöjande insatser för förbättrad samverkan inom och mellan sektorer på olika geografiska skalor till nytta för LDCs och SIDS	1,2,4,5	<p>a) Kartläggning och analys av initiativ inom havsmiljö/fiske-samarbete</p> <p><i>Mål:</i> genomförd senast 2020</p> <p>b) Tekniskt expertstöd sektorsövergripande samverkan</p> <p><i>Mål:</i> 1 rådgivning och/eller analys till sektorsövergripande program per år 2020-2022</p> <p>c) Expertstöd nyttjanderätter fiske</p> <p><i>Mål:</i> 4 insatser under programperioden</p> <p>d) Regionala workshops om nyttjanderätter inom fisket genomförda</p> <p><i>Mål:</i> 3 under programperiod.</p> <p>e) Genomförda seminarier eller workshops om TIFS</p> <p><i>Mål:</i> 3 under programperioden</p> <p>f) Högkvalitativa underlag och rådgivning till Sida avseende arbetet med Pro Blue</p>	Aktivitets- och mötesrapporter	Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet	HaV och partners
05. Bedrivit strategiskt påverkansarbete för ökad transparens och rättvis fördelning av marina resurser på olika geografiska skalor till nytta för LDCs och SIDS	1,2, 3,4	<p>a) Deltagit i utvalda fiskerirelaterade fora i strategiskt syfte</p> <p><i>Mål:</i> minst 2 per år över hela programperioden</p> <p>b) Deltagit och bidragit till FITIs styrelsearbete</p>	Aktivitets- och mötesrapporter	Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet	HaV och partners

		<p><i>Mål:</i> Aktivt deltagande i 2 möten per år över programperioden</p> <p>c) Deltagit i regionala vetenskapliga arbetsgrupper för fiskeriförvaltning och tagit fram fram analyser av värde för planering och förvaltning</p> <p><i>Mål:</i> Utarbetat 4 fiskerianalyser av relevans under programperioden</p> <p>d) Högkvalitativa underlag och rådgivning till Sida avseende arbetet med Pro Blue</p> <p><i>Mål:</i> Leveranser enligt Sidas uppdragsbeskrivning och behov</p>			
<p>O6. Utvecklat eller bidragit till framtagande av riktlinjer eller metoder för förbättrade möjligheter till ökad ekonomisk tillväxt i hela värdekedjan med särskilt fokus på LDCs och SIDS</p>	1,2,4,5	<p>a) Utarbetat tematiska riktlinjer och rekommendationer inom S2S</p> <p><i>Mål:</i> utvecklade senast 2022</p> <p>b) Kunskapsstudie och utbyte kring lokal ekonomisk tillväxt i WIO-regionen</p> <p><i>Mål:</i> genomförd senast 2022</p> <p>c) Utarbetade underlag inom ramen för framtagande av riktlinjer för nyttjanderätter</p> <p><i>Mål:</i> 2 analyser/underlag under programperioden</p> <p>d) Genomförda regionala workshops om nyttjanderätter inom fisket</p> <p><i>Mål:</i> 3 under programperiod.</p> <p>e) Kapacitetshöjande insatser (analyser, underlag, seminarier) inom ramen för TIFS</p> <p><i>Mål:</i> 1-2 insatser per år under programperioden</p>	<p>Tematiska riktlinjer S2S</p> <p>Analys/underlag inom nyttjanderätter</p> <p>Analys/underlag inom TIFS</p> <p>Aktivitets- och mötesrapporter</p>	<p>Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet</p>	<p>HaV och partners</p>

		<p>f) Genomförda workshops om handel med fiskeritjänster (TIFS) <i>Mål:</i> 3 under programperioden</p> <p>g) Högkvalitativa underlag och rådgivning till Sida avseende arbetet med Pro Blue <i>Mål:</i> Leveranser enligt Sidas uppdragsbeskrivning och behov</p>			
<p>O7. Bidragit till kunskapsunderlag och utvecklade dialoger för ökat deltagande och inflytande hos kvinnor inom strategisk planering och förvaltning inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen</p>	2, 3, 4	<p>a) Genomförd studie och fallstudier om gender inom MSP <i>Mål:</i> genomförda inkl. resultatspridning senast 2022</p> <p>b) Genomförd fallstudie om gender i MPA-förvaltning och dialogevents <i>Mål:</i> genomförda senast 2021</p> <p>c) Genomförda kunskapsevents kring gender och MPA <i>Mål:</i> 3 tillfällen under programperioden</p> <p>d) Utarbetat underlag med genderspecifika frågor inom ramen för arbetet med riktlinjer för nyttjanderätter för fiske <i>Mål:</i> 1 analys/studie/underlag med särskilt fokus på gender kopplat till nyttjanderätter under programperioden</p> <p>e) Bedrivit påverkansarbete för att inkludera genderdata i beslutsunderlag inom fiskeriförvaltningsprocesser <i>Mål:</i> Genomfört 2 presentationer el liknande i relevanta fora under programperioden</p>	<p>Publicerade studier MSP och MPA Underlag/analys inom ramen för expertstödet kring utarbetande av riktlinjer för nyttjanderätter Aktivitets- och mötesrapporter</p>	<p>Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet</p>	<p>HaV och partners</p>

		<p>f) Högkvalitativa underlag och rådgivning till Sida avseende arbetet med Pro Blue <i>Mål:</i> Leveranser enligt Sidas uppdragsbeskrivning och behov</p>			
<p>O8. Genomfört insatser inom LDCs och SIDS med fokus på WIO-regionen som bidrar till ökad förståelse för och kunskap om kvinnors ekonomiska rättigheter inom marin förvaltning</p>	2, 4, 5	<p>a) Studie och fallstudier om gender i MSP <i>Mål:</i> genomförda inkl. resultatspridning senast 2022 b) Fallstudie om gender i MPA-förvaltning <i>Mål:</i> Genomförd senast 2021 c) Genomförda kunskapsevents kring gender och MPA <i>Mål:</i> 3 tillfällen under programperioden d) Genomförda regionala workshops om nyttjanderätter inom fisket inkluderat genderfrågor <i>Mål:</i> 3 under programperiod. e) Genomförda workshops om TIFS, inkluderat genderfrågor <i>Mål:</i> 3 under programperioden f) Bidragit till analys om hur TIFS kan utgöra alternativ inkomstkälla, inkl. fiskeriavtalens utformning för ökade inkomstmöjligheter för kvinnor <i>Mål:</i> 1 analys under programperioden g) Högkvalitativa underlag och rådgivning till Sida avseende arbetet med Pro Blue <i>Mål:</i> Leveranser enligt Sidas uppdragsbeskrivning och behov</p>	<p>Publicerade studier MSP och MPA Analys om alternativa och/eller ökade inkomstmöjligheter för kvinnor Aktivitets- och mötesrapporter</p>	<p>Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet</p>	<p>HaV och partners</p>

<p>O9. Utvecklat/bidragit till att utveckla metoder och stärkta dialoger för ökat inflytande hos resurssvaga aktörer och rättighetsbärare inom LDCs och SIDS</p>	<p>1, 3, 4, 5</p>	<p>a) Genomfört studie och fallstudier om resurssvaga aktörer och rättighetsbärare i MSP <i>Mål:</i> genomförda inkl. resultatspridning senast 2022 b) Genomförd kartläggning av uppförandekoder inom MPAs lokalt och regionalt inkl. dialogevents <i>Mål:</i> senast 2021, 2 dialogtillfällen under programperioden c) Regionala workshops om nyttjanderätter inom fisket genomförda <i>Mål:</i> 3 under programperiod. d) Genomförda workshops om TIFS <i>Mål:</i> 3 under programperioden e) Utarbetat analyser och diskussionsunderlag inom ramen för arbetet med TIFS <i>Mål:</i> minst 3 analyser/underlag under hela programperioden f) Deltagit i utvalda fiskerirelaterade fora i strategiskt syfte <i>Mål:</i> 2 per år över hela programperioden g) Webinarium med deltagande av utvalda SIDS/LDCs kring frågor av särskild betydelse inom ramen för BBNJ-processen <i>Mål:</i> 2 tillfällen genomförda senast 2021</p>	<p>Studie MSP Studier MPA Analyser TIFS Aktivitets- och mötesrapporter</p>	<p>Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet</p>	<p>HaV och partners</p>
<p>O10. Deltagit i eller initierat kapacitetshöjande insatser i</p>	<p>1,4,5</p>	<p>a) Deltagit i S2S möten och plattformsgemensamma främjandeaktiviteter</p>	<p>Aktivitets- och mötesrapporter Tematiska riktlinjer S2S Pilotstudie(r)</p>	<p>Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet</p>	<p>HaV och partners</p>

<p>samverkan med AP S2S för förbättrade möjligheter till integrerad havs- och vattenförvaltning till nytta för resurssvaga grupper i LDCs och SIDS</p>		<p><i>Mål: 2 gånger per år under hela programperioden</i> b) Anordnat seminarier och workshops inom S2S <i>Mål: 1 tillfälle per år</i> c) Utvecklat tematiska riktlinjer och rekommendationer inom S2S <i>Mål: senast 2022</i> d) Genomförda pilotstudier i LDC/SIDS <i>Mål: 1 studie inom programperioden</i></p>			
<p>O11. Etablerat aktiv svensk aktörsplattform för utvecklingsorienterade insatser inom SDG 14</p>	<p>1,5</p>	<p>a) Genomförd aktörskartläggning <i>Mål: Genomförd 2019</i> b) Formalisering och uppstart av plattform <i>Mål: Genomfört 2019</i> c) Styrningsformer etablerade <i>Mål: senast utgången 2019</i> d) Sekretariatsfunktion etablerad <i>Mål: senast utgången 2019</i> e) Gemensamma mål och aktiviteter för plattformen identifierade <i>Mål: Senast 1:a kvartalet 2020</i> <i>Indikatorer för kommande aktiviteter utarbetas när plattformen är etablerad och aktiv</i></p>	<p>Aktivitets- och mötesrapporter</p>	<p>Samlad analys årligen och uppföljning efter varje aktivitet</p>	<p>HaV</p>

9 Risker, riskhantering och programmets hållbarhet

I följande kapitel presenteras HaVs modell för riskbedömning samt identifierade och värderade risker. Vi beskriver även hur vi avser hantera identifierade risker för att minska eller undvika att dessa inträffar.

I kapitlet redogörs också för hur HaV ämnar arbeta för att säkerställa programmets långsiktiga hållbarhet.

9.1 Risker och riskhantering

Det finns ett flertal olika risker kopplade till programmets resultat och genomförandestrategi. Dessa är både externa och interna.

I riskhanteringsmatrisen (nedan) analyseras och utvärderas riskerna. Poängen ställs in på sannolikheten och konsekvensen (1-5) för varje risk. För sannolikhet går skalan från osannolikt (1), mindre sannolikt (2), ganska sannolikt (3) till sannolikt (4) och mycket sannolikt (5). För konsekvensen går skalan från försumbar (1), mild (2), inverkan (3) till allvarlig (4) och mycket allvarlig (5). För att få riskvärdet multipliceras poängen för sannolikheten med den för konsekvensen. Ju högre värde desto viktigare är det att övervaka och arbeta för att mildra risken. De viktigaste påverkade resultaten, eller effekterna identifieras liksom riskhanteringsåtgärden, slutligen vem som är ansvarig för åtgärden.

Risker måste övervakas kontinuerligt och hanteras under genomförandet. En viktig övergripande strategi för programmets riskhantering är vår användning av följeforskning och fokus på ett kontinuerligt och aktivt lärande och utvärderande av våra insatser, metoder och resultat.

Riskanalysen och hanteringen av risker kommer därför också att ses över årligen i samband med årsrapportering för att vid behov lägga till nya risker, eliminera och korrigera risker och uppdatera riskvärden.

9.2 Riskhanteringsmatris

Risk	Utvärdering av risk			Riskhantering	Primärt ansvariga
	Sannolikhet (1-5)	Konsekvens (1-5)	Riskvärde summa (1-25)		
Ovilja och/eller ointresse bland viktiga målgrupper för att arbeta mot programmets målsättningar	2	5	10	Väl avvägda och analyserade val av målgrupper. Kontinuerlig dialog och uppföljning kring utveckling i frågorna och hos målgrupperna i nära samarbete med partners. Byte av målgrupper om stora problem uppstår	Styrgrupp Programkoordinator Områdesansvarig
Programmet brister i externt förankrings- och kommunikationsarbete vilket bidrar till svårigheter att nå ut till relevanta aktörer och målgrupper	3	5	15	En kommunikationsplan (tas fram under hösten 2018) integreras som en del av programmet med stöd av HaVs kommunikationseenhet och eventuellt externt expertstöd. Kommunikatörer deltar i strategisk styrning (programmets styrgrupp) Extern referensgrupp stödjer kommunikationsarbetet	Kommunikationsansvarig inom styrgrupp tillsammans med alla
Vissa av programmet tematiska områden är nya som en del av HaVs internationella utvecklingssamarbete vilket försvårar och/eller fördröjer uppstart av aktiviteter	3	5	15	Arbetet inom nya områden utvecklas stegvis. Stor vikt läggs vid en solid etablering av långsiktiga samarbetsplattformar och att använda partners ingångar och kanaler för att snabbare kunna starta aktiviteter. Flera aktivitetsområden inleds med kartläggande studier. Kommunikationsplanen tar särskilt nya arbetsområden i beaktande	Styrgrupp Programkoordinator Områdesansvarig
Programmets insatser är för disparata och utspridda och försöker hantera alltför komplexa frågor	2	3	6	Ansatsen i programdokumenten fokuseras ytterligare Kontinuerlig uppföljning genom lärande utvärdering (följeforskning) bidrar till att tidigt identifiera svagheter och vid behov smalna av och fokusera insatser ytterligare. En stärkt organisering, styrning och koordinering av programmet bidrar till en effektivare identifiering av utmaningar	Styrgrupp Programkoordinator Områdesansvarig

Risk	Utvärdering av risk			Riskhantering	Primärt ansvariga
	Sannolikhet (1-5)	Konsekvens (1-5)	Riskvärde summa (1-25)		
Svårigheter i att etablera partnerskap för HaV och formalisera avtal i genomförandet försenar och/eller försvårar genomförande av programkomponenter	4	3	12	Användning av redan etablerade samarbetspartners där dessa är relevanta. Stor vikt läggs initialt vid en solid etablering av långsiktiga samarbeten. HaV skapar aktivitetsberedskap för olika typen av samarbetsformer (t.ex. icke-monetära) i de fall svårigheter finns att ingå avtal.	Styrgrupp Programkoordinator Områdesansvarig Utförare
Avsaknad av tillräcklig baslinjedata bidrar till försämrad uppföljning av resultatindikatorer	4	2	8	I de fall baslinjedata saknas försöker vi etablera en sådan innan programkomponenten/aktivitetens start. Där baslinjedata inte går att etablera arbetar vi mot att väga samman ett antal olika relevanta externa källor i relation till indikatorn.	Programkoordinator Områdesansvarig
Brister i intern prioritering, inklusive resurssättning, av arbetet på HaV	2	5	10	Risken minimeras genom att den årliga planeringsprocessen för programmet harmoniseras med och föder in HaVs ordinarie verksamhetsplanering (inkl. budgetprocess) Programmet organiseras och styrs med tydliga rutiner och ansvarsfördelning som kräver samarbete och beslutsfattande över enhetsgränsen och involverar relevanta chefer	Styrgrupp
Programmets kapacitets och påverkansinsatser förs inte vidare i tillräckligt hög utsträckning från individ till organisation bland målgrupper	4	3	12	Användning av metoder för kunskapsöverföring från individ till organisation genom bl.a kontextspecifik analys av organisationers prioriteringar och behov, uppföljning av kunskapsöverföring över tid. Fokusering på utvalda målgrupper över tid	Programkoordinator Områdesansvarig

Risk	Utvärdering av risk			Riskhantering	Primärt ansvariga
	Sannolikhet (1-5)	Konsekvens (1-5)	Riskvärde summa (1-25)		
Otydliga roller mellan HaVs ordinarie uppdrag som expertmyndighet till stöd för Regeringskansliet och användandet av programmet som plattform i politiska processer försvagar förutsättningarna att fokusera i tillräcklig utsträckning på HaVs målsättningar inom programmet	3	3	9	Dialog om vikten av tydliggörande av roller och mandat med relevanta departement inom RK. Programmet fokuserar i stor utsträckning på aktiviteter som planeras utanför RK-uppdrag. I de fall aktiviteter sker i anslutning till RK-uppdrag organiseras de som separata aktiviteter	Styrgrupp Programkoordinator Områdesansvarig
Tillträde till de utvalda regionala och globala processer som programmet avser verka inom försvåras genom beroendet av Regeringskansliet och otydliga roller mellan myndigheten och RK.	3	5	15	Dialog om vikten av tydliggörande av roller och mandat med relevanta departement inom RK. Programmet fokuserar på aktiviteter som planeras utanför RK-uppdrag. I de fall aktiviteter sker i anslutning till RK-uppdrag organiseras de separat. De ställningstagande som är politiskt känsliga kan också vara de som är av stor betydelse för utvecklingsländernas u. Sålunda är det i vissa fall motiverat att HaV arbetar inom de politiska/tekniska processerna trots risken.	Styrgrupp Programkoordinator Områdesansvarig

9.3 Programmets hållbarhet

Många frågor kring hållbarheten i programmet är relaterade till institutionella, samarbets- och andra risker som beskrivs i föregående avsnitt. HaV är en relativt ny myndighet och därmed en ny och ganska okänd aktör inom internationellt utvecklingssamarbete. Det innebär utmaningar bl.a. avseende tiden det kan ta att etablera de långsiktiga partnerskap och samverkansplattformar som är nödvändiga för att nå våra önskade effekter. Detta är en särskilt viktig aspekt av arbetet med de tematiska områden som inte tidigare är lika väl utvecklade inom ramen för detta program, såsom arbetet med marina skyddade områden och havsplanering, medan HaV däremot har väletablerade ingångar och samarbetspartners inom området hållbart fiske sedan en längre tid tillbaka.

En grundläggande hållbarhetsansats för det aktuella programmet är att arbeta mot långsiktiga partnerskap, där dessa inte redan finns idag, och att ytterligare systematisera och förbättra vårt kommunikations- och förankringsarbete av programmet. Avseende partnerskap så lägger vi stor vikt vid samarbeten med väletablerade, väl ansedda globala aktörer som har en stabil förankring i sina insatser på regional och nationell nivå och som kan stödja oss i att nå ut till de mest relevanta målgrupperna och stärka det lokala-till-globala perspektivet i vårt arbete. I varje insatsområde strävar vi efter att bidra till ett harmoniserat och koherent utvecklingssamarbete där HaVs specifika kompetenser kommer till största möjliga nytta. Komponenten om etableringen av en samarbetsplattform för svenskt internationellt utvecklingssamarbete inom SDG 14 utgör vidare en viktig strategisk insats för att bidra till långsiktigt hållbara resultat. Genom ökat kunskapsutbyte och ökad samverkan inom SDG 14-frågorna vill vi stärka möjligheterna för inverkan av svenska insatser genom bl.a. identifiering av de mest effektiva genomförandemetoderna, en minskning av överlapp mellan aktörers insatser och bättre möjligheter till gemensamt arbete och policypåverkan inom strategiska frågor. Vi tror att detta kommer att bidra till stärkt hållbarhet även bortom programmets arbete.

En annan viktig del i vårt arbete för hållbara resultat är att arbeta över längre tid gentemot ett mindre antal målgrupper i form av institutioner och organisationer under de olika programkomponenterna. Genom att satsa på djup snarare än bredd i våra ansatser stärker vi möjligheterna att ha en större inverkan på varje enskild organisation/målgrupp. I de fall vi arbetar med nya insatsområden är detta särskilt viktigt. Arbetet med att ytterligare förfina och specificera valet av målgrupperna kommer att fortsätta under inledningsfasen av programmet i samarbete med partners. Vi ser också att utvecklingen av ett ITP-program som sker under programmets första år ska kunna bidra med mycket viktiga synergieffekter på programmets målsättningar ur ett hållbarhetsperspektiv genom att ytterligare fördjupa och förstärka i hur vi når och arbetar med specifika målgrupper.

I våra kapacitetsutvecklingsinsatser lägger vi stor vikt vid att arbeta med metoder för att säkerställa att kunskap ska tillföras organisationer, snarare än individer. Varje kapacitetsutvecklingsinsats kommer att förberedas genom en djupgående analys av deltagande organisationers specifika utmaningar, arbetssätt och prioriteringar. Genom att så långt som möjligt utgå från organisationernas/målgruppernas situation vill vi bidra till att kunskapen blir så kontextrelevant som möjligt och därigenom också relevant för att applicera långsiktigt. Kunskapsinsatserna kommer vidare att designas på ett vis som bidrar till att lärande och integrering av lärande ska ske över tid. Detta kan bl.a. betyda en hög grad av

interaktiv lärandepedagogik före, under och efter aktiviteter för att följa hur förvärvad kunskap går från individ till organisation/er.

I delar av programmet är kapacitetsutveckling kopplat till svenska miljöövervakningsinstrument och lösningar, som t.ex. Symphony inom havsplanering. Det erbjuder möjligheter för överföring av kunskap genom t.ex. tekniskt stöd till implementeringen av system som ska kunna användas långsiktigt.

Hållbarhetsaspekten av programmet är central och kommer att följas upp och analyseras kontinuerligt av HaV, i samråd med referensgrupp och utvärderare.

10 Budget

I kapitlet presenteras en rambudget avseende hela programmets genomförandeperiod utifrån den målnivå för vilken HaV har rådighet och kontroll samt beskrivningar av skillnader mellan budgetposter över tid och/eller mellan områden och kostnadsslag i programmets genomförande. Programmets rambudget omfattar totalt **43 000 000** kronor fördelat på fyra år.

Programmets bygger på HaVs unika kompetens och position som myndighet i det internationella arbetet, vilket också ger styrka och genomförandekraft till programmet. Det är dock viktigt att skilja mellan HaVs ordinarie uppdrag och de insatser som planeras inom programmet. Programmet omfattar inte aktiviteter som annars ingår i HaVs ordinarie verksamhet eller uppdrag och budgeten omfattar således inga kostnader som annars skulle uppstå i samband med ordinarie verksamhet.

10.1 Budgetmodell

Budgeten (tabell 10.1 och 10.2) är fördelad per år respektive outputnivå och modellen är främst utformad för att underlätta uppföljningen av programmets målsättningar, på såväl kort som lång sikt, samt för förenklad koppling till planerade aktiviteter. Budgeten innefattar även kostnader för programmets koordinering, kommunikation, administration, ekonomi och uppföljningsarbete inklusive lärande utvärdering.

Programmets outputs utgör resultatet av en samling aktiviteter som i de flesta fall kan härledas till flera olika verksamhetsområden inom vilka HaV har stark och unik kompetens och på vilka programmets förändringsteori vilar. Detta skapar synergier som ökar kostnadseffektiviteten i genomförandet (se målmatrisen i kap.5).

Årsfördelningen visar att programmets budget ökar succesivt fram till år 2021 varpå flera aktiviteter slutförs, vilket medför en något lägre budget inför programavslut 2022. Denna programutveckling åskådliggörs i kap. 6 (figur 16 samt figur 17). Under år 2021 bedöms programmet vara som mest aktivt i genomförande av aktiviteter, i samarbete med partners på flera geografiska skalor samt inom olika verksamhetsområden inom ramen för HaVs expertis. Uppstartstakten skiljer sig något mellan kompetensområden. Där det redan finns utarbetade samarbeten och arbetsformer, som en konsekvens av den tidigare programperioden, kan aktiviteter sättas igång i högre omfattning redan år 2019. Inom andra kompetens- och verksamhetsområden är uppstartsarbetet mer omfattande och 2019 ägnas främst åt fördjupade kartläggningar, analyser och dialog för utveckling av partnerskap och samarbeten.

Det interna arbetet bedöms vara något mer omfattande under det första och det sista året. År 2019 innebär såväl uppstartsarbete av det externa uppföljningsteamet som eget utvecklingsarbete kring rutiner och metoder för olika komponenter i programmet, i syfte att stärka målrelevansen och minimera risker för genomförandet. På liknande sätt kommer år 2022 inkludera fler lärandeaktiviteter samt att programmet utvärderas i sin helhet inför slutrapportering.

I budgetmodellen (tabell 10.1 och 10.2) specificeras följande:

- Lönekostnader för personal inom HaV. Denna post baseras på en total timkostnad om 490 kr vilket inkluderar lön, lönebikostnader samt en för programmet framräknad lägre ersättning för myndighetens omkostnader (OH) om 15 %. Arvodet har beräknats utifrån den genomsnittliga grundlönen för medarbetare med tillämplig erfarenhet och befattning.
- Resekostnader. Posten avser ersättningsgilla kostnader för genomförande personal, så som tåg- och flygbiljetter, logi och traktamenten. För både HaVs personal och svenska partners som deltar i genomförandet av programmet kommer Sidas resepolicy att tillämpas.
- Uppdragskostnader. Kostnader specificeras för upphandlade tjänster och överenskommelser vilka behövs för att stödja HaVs arbete genom tekniska analyser och specifika studier, samt externa omkostnader vilket omfattar bl.a. lokaler, material och resor för externa deltagare i samband med aktiviteter i samarbetsländer. En del av dessa externa omkostnader kan komma att vidareförmedlas till partnerorganisationer för att underlätta administration och minska logistiska utmaningar (se även kap.6.2).

Med anledning av att HaV inom ramen för programmet kan komma att vidareförmedla mindre delar av tillgängliga budgetmedel till partnerorganisationer, exempelvis för arrangemang av workshops och möten inom programmet, för att underlätta och effektivisera genomförandet, har en juridisk analys genomförts på myndigheten. En promemoria har tagits fram i vilken myndighetens möjligheter att ingå sådana internationella avtal med partners, som även kan innefatta finansiellt stöd (se även kap.6.2), har generellt bedömts vara av sådan karaktär att ett bemyndigande från regeringen inte kommer att krävas. För att säkerställa att ett avtal är av sådan karaktär att detta verkligen är tillämpligt så kommer HaV i varje enskilt fall göra en särskild bedömning enligt utarbetad rutin om det specifika avtalet. Då definitiva summor som kan komma att vidareförmedlas inte är fastställd i nuläget, pga. att samtliga aktiviteter inte är specificerade med avseende på partneravtal för genomförande, presenteras schabloner i budgetmodellen för att illustrera storleksordningen på dessa summor.

I de årliga arbetsplanerna specificeras budgeten med kostnadsfördelning för varje ingående programkomponent och närmare beskrivning av vad som årligen genomförs inom varje aktivitet.

Tabell 10.1. Programmets budget fördelad per år, från programmets uppstart år 2019 till avslut år 2022. Lönekostnader avser arvode för HaVs expertis vid genomförande samt en mindre del av myndighetens stödfunktioner (OH). Resekostnader avser HaVs personal. Uppdragskostnader fördelas mellan konsult/partners, externa kostnader (lokalhyra, material, resor för deltagare i samarbetsländer), samt uppskattad vidareförmedling.

År	Personal		Ersättningsgilla	Uppdragskostnader			SUMMA
	Lönekostnad	Antal dagar		Konsult/Partner	Omkostnader	Vidareförmedling	
2019	4 540 000	1 158	649 000	1 160 000	357 000	600 000	7 306 000
2020	6 376 000	1 627	849 000	2 029 000	1 285 000	1 305 000	11 844 000
2021	7 208 000	1 839	977 000	2 212 000	1 893 000	1 666 000	13 956 000
2022	5 827 000	1 486	817 000	1 597 000	824 000	829 000	9 894 000
2019-2022	23 951 000	6 110	3 292 000	6 998 000	4 359 000	4 400 000	43 000 000

Tabell 10.2. Programmens budget fördelad på output och år. Budgetposter enligt ovan (tabell 10.1).

Output / Programkomponent	År	Personal		Ersättningsgilla	Uppdragskostnader			SUMMA
		Lönekostnad	Antal dagar		Konsult/Partner	Omkostnader	Vidareförmedling	
- Främst bidragande aktiviteter (hela programperioden)								
O1. Genomfört utbildningar och expertstöd inom strategisk och rumslig planering	2019-2022	1 983 000	506	372 000	326 000	1 169 000	796 000	4 646 000
- Kunskapsmoduler MSP	2019	414 000	106	64 000	120 000	250 000	-	848 000
- Workshopserie MSP	2020	560 000	143	74 000	108 000	266 000	271 000	1 279 000
- Expertstöd MSP	2021	652 000	166	157 000	69 000	506 000	409 000	1 793 000
- Klimatanpassning	2022	357 000	91	77 000	29 000	135 000	116 000	714 000
O2. Genomfört kunskapshöjande insatser inom marint områdesskydd	2019-2022	997 000	254	222 000	18 000	7 000	-	1 244 000
- Analys och arbetsplan MPA	2019	455 000	116	131 000	-	4 000	-	590 000
- Expertstöd förvaltningsplaner MPA	2020	160 000	41	30 000	6 000	1 000	-	197 000
	2021	223 000	57	30 000	6 000	1 000	-	260 000
	2022	159 000	41	30 000	6 000	1 000	-	196 000
O3. Tillgängliggjort metoder för transparent miljöbedömning samt förvaltning av områdesskydd	2019-2022	2 364 000	603	437 000	869 000	1 265 000	1 154 000	6 089 000
- Implementering av Symphony	2019	151 000	39	-	152 000	-	73 000	376 000
- Utbildning inom OSC (Open Standard for Conservation)	2020	690 000	176	128 000	218 000	421 000	345 000	1 802 000
- Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	2021	743 000	190	160 000	243 000	511 000	404 000	2 061 000
	2022	780 000	199	150 000	288 000	348 000	333 000	1 899 000
O4. Genomfört kapacitetshöjande insatser för förbättrad samverkan inom och mellan sektorer	2019-2022	1 883 000	480	292 000	247 000	115 000	210 000	2 747 000
- Workshopserier nyttjanderätter	2019	400 000	102	77 000	20 000	1 000	46 000	544 000
- WS/Seminarier TIFS	2020	590 000	151	102 000	83 000	17 000	57 000	849 000
- Source to Sea pilotstudier	2021	525 000	134	68 000	89 000	99 000	102 000	883 000
- Tekniskt expertstöd samordnad förvaltning	2022	364 000	93	49 000	38 000	-	19 000	470 000
O5. Bedrivit strategiskt påverkansarbete för transparens och rättvis fördelning av marina resurser	2019-2022	1 255 000	320	124 000	738 000	-	-	2 117 000
- Styrelsearbete FITI	2019	268 000	68	70 000	141 000	-	-	479 000
- Bevakning av och strategisk påverkan i havs- och fiskerirelaterade	2020	320 000	82	33 000	180 000	-	-	533 000
- Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	2021	353 000	90	35 000	194 000	-	-	582 000
- ProBlue	2022	314 000	80	33 000	188 000	-	-	535 000
O6. Utvecklat eller bidragit till metoder eller riktlinjer för ökad ekonomisk tillväxt i hela värdekedjan för marina resurser	2019-2022	2 739 000	699	340 000	798 000	74 000	470 000	4 421 000
- Expertstöd nyttjanderätter	2019	583 000	149	88 000	132 000	-	115 000	918 000
- ProBlue	2020	708 000	181	84 000	98 000	-	53 000	943 000
- Expertstöd TIFS, WS/Seminarier TIFS	2021	912 000	233	96 000	380 000	66 000	240 000	1 694 000
- Främjande lokal blå tillväxt	2022	621 000	158	109 000	169 000	11 000	97 000	1 007 000
O7. Bidragit till underlag och dialoger för ökat deltagande och inflytande hos kvinnor inom strategisk planering och förvaltning	2019-2022	1 803 000	460	201 000	459 000	298 000	410 000	3 171 000
- Expertstöd nyttjanderätter	2019	319 000	81	40 000	106 000	11 000	90 000	566 000
- Bevakning av och strategisk påverkan i havs- och fiskerirelaterade	2020	450 000	115	47 000	145 000	97 000	132 000	871 000
- Genderstudie MSP	2021	591 000	151	73 000	113 000	123 000	122 000	1 022 000
- Genderstudie MPA	2022	443 000	113	60 000	52 000	77 000	67 000	699 000
O8. Genomfört insatser som bidrar till ökad hänsyn till kvinnors ekonomiska rättigheter inom marin förvaltning	2019-2022	2 090 000	533	243 000	537 000	298 000	454 000	3 622 000
- Expertstöd TIFS, WS/Seminarier TIFS	2019	442 000	113	31 000	59 000	11 000	166 000	709 000
- Genderstudie MSP	2020	500 000	128	55 000	144 000	98 000	137 000	934 000
- Genderstudie MPA	2021	631 000	161	79 000	112 000	124 000	126 000	1 072 000
- ProBlue	2022	524 000	134	71 000	80 000	78 000	76 000	829 000
O9. Bidragit till metoder och stärkta dialoger för ökat inflytande hos resurssvaga aktörer och rättighetsbärare	2019-2022	2 955 000	754	256 000	1 083 000	401 000	805 000	5 500 000
- Fiskerianalyser för ekosystembaserad förvaltning och planering	2019	400 000	102	30 000	76 000	-	110 000	616 000
- Målgruppsstudie MSP	2020	890 000	227	69 000	430 000	107 000	310 000	1 806 000
- Uppförandekoder lokalt/regionalt MPA	2021	1 059 000	270	86 000	283 000	223 000	263 000	1 914 000
- Webinarium BBNJ	2022	609 000	155	64 000	152 000	83 000	121 000	1 029 000
O10. Medverkat till kapacitetshöjande insatser för förbättrade möjligheter till integrerad havs- och vattenförvaltning	2019-2022	1 010 000	258	201 000	306 000	305 000	-	1 822 000
- Samverkan inom Action Platform for S2S Management	2019	155 000	40	28 000	-	30 000	-	213 000
- Tematiska riktlinjer Source to Sea	2020	270 000	69	56 000	93 000	56 000	-	475 000
- Source to Sea pilotstudier	2021	355 000	91	76 000	195 000	184 000	-	810 000
- Tekniskt expertstöd samordnad förvaltning	2022	230 000	59	43 000	6 000	35 000	-	314 000
O11. Etablerat aktiv svensk aktörplattform för utvecklingsorienterade insatser inom SDG 14	2019-2022	1 427 000	364	198 000	69 000	264 000	-	1 958 000
- Samverkan med svenska aktörer	2019	290 000	74	23 000	-	20 000	-	333 000
- Tekniskt expertstöd samordnad förvaltning	2020	454 000	116	97 000	63 000	192 000	-	806 000
	2021	354 000	90	39 000	6 000	26 000	-	425 000
	2022	329 000	84	39 000	6 000	26 000	-	400 000
Koordinering, uppföljning och metodutveckling	2019-2022	2 455 000	626	90 000	-	-	-	2 545 000
- Koordinering	2019	431 000	110	20 000	-	-	-	451 000
- Uppföljning	2020	577 000	147	20 000	-	-	-	597 000
- Metodutveckling	2021	585 000	149	20 000	-	-	-	605 000
	2022	862 000	220	30 000	-	-	-	892 000
Kommunikation	2019-2022	308 000	79	56 000	25 000	120 000	-	509 000
- Seminarier	2019	70 000	18	12 000	10 000	30 000	-	122 000
- Tryckt material	2020	70 000	18	12 000	5 000	30 000	-	117 000
- Webb	2021	70 000	18	12 000	5 000	30 000	-	117 000
	2022	98 000	25	20 000	5 000	30 000	-	153 000
Lärande utvärdering och kompetensförsörjning	2019-2022	552 000	141	161 000	1 895 000	-	-	2 608 000
- Extern konsult	2019	162 000	41	35 000	344 000	-	-	541 000
- SPF	2020	137 000	35	42 000	456 000	-	-	635 000
- Myndighetsnätverket, N4L	2021	155 000	40	46 000	517 000	-	-	718 000
	2022	137 000	35	42 000	578 000	-	-	757 000
Programtotal	2019-2022	23 951 000	6 110	3 292 000	6 998 000	4 359 000	4 400 000	43 000 000

11 Akronymlista

SVENSKA AKRONYMER	
HaV	Havs- och vattenmyndigheten
Ki	Kunskapsavdelningen, Internationella enheten (HaV)
KOM	EU-kommissionen
PGU	Politiken för Global Utveckling
RK	Regeringskansliet
SGU	Sveriges Geologiska Undersökning
SJV	Statens Jordbruksverk
SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
ENGELSKA AKRONYMER	
ABNJ	Areas Beyond National Jurisdiction
AP S2S	Action Platform Source to Sea
BBNJ	Biodiversity Beyond National Jurisdiction
CBD	Convention on Biological Diversity
CECAF	Fishery Committee for the Eastern Central Atlantic
CFFA	Coalition for Fair Fisheries Arrangements
COFI	Committee on Fisheries (FAO)
DG DEVCO	Directorate-General for International Cooperation and Development (EU)
DG MARE	The Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries (EU)
ESB	Ecosystem based
EBSA	Ecologically or Biologically Significant Marine Areas
EEZ	Exclusive Economic Zone
FAO	Food and Agricultural organization of the United Nations
FITI	Fisheries Transparency Initiative
FPA	Fisheries Partnership Agreements
GEF	Global Environment Facility
GEF SGP	Global Environment Facility Small Grants Programme
GIZ	Die Deutsche <i>Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit</i>

HELCOM	Baltic Marine Environment Protection Commission - Helsinki Commission
ICRI	International Coral Reef Initiative
ICZM	Integrated Coastal Zone Management
IOC-UNESCO	The Intergovernmental Oceanographic Commission of UNESCO
IOTC	Indian Ocean Tuna Commission
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
ITP	International Training Programme
IUCN	International Union for Conservation of Nature
IUU	Illegal, unreported and unregulated fishing
IWRA	International Water Resources Association
LDAC	The Long Distance Fleet Advisory Council
LDC	Least Developed Country
LME	Large Marine Ecosystems
MFF	Mangroves for the Future
MPA	Marine Protected Area
MSP	Marine Spatial Planning
NEAFC	North East Atlantic Fisheries Commission
OCEAN METISS	South-Western Indian Ocean Maritime Spatial Planning
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development
OECM	Other Effective Area Based Measures
OSC	Open Standards for Conservation
OSPAR	The Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic
PEMSEA	Partnerships in Environmental Management for the Seas in East Asia
PGD	Policy for Global Development
PROG	Partnership for Regional Governance
PSMA	The Agreement on Port State Measures
RFB	Regional Fisheries Body
RFMO	Regional Fisheries Management Organization
RFO	Regional Fisheries Organization
RFS	Regional Seas Programmes (UNEP)

S2S	Source to Sea
SBSTTA	Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice (incom CBD)
SDG	Sustainable Development Goal
SEI	Stockholm Environment Institute
SEAFDEC	The Southeast Asian Fisheries Development Center
SIDS	Small Island Developing States
SIWI	The Stockholm International Water Institute
SOI	Sustainable Ocean Initiative
SPC	The Pacific Community
SPREP	Secretariat for Pacific Regional Environment Programme
SwAM	Swedish Marine and Water Management Agency
SWIO	Southwest Indian Ocean
SWIOFC	Southwest Indian Ocean Fisheries Commission
SWP	Southwest Pacific
TIFS	International Trade in Fishery Services
TOC	Theory of Change
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNDESA	United Nations Department of Economic and Social Affairs
UNDP	United Nations Development Program
UN DOALOS	United Nations Department of Oceans and Law of the Sea
UNEP	United Nations Environmental Program
UNEP-WCMC	UNEP-World Conservation Monitoring Centre
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFSA	United Nations Fish Stocks Agreement
VGSSF	Voluntary Guidelines for Securing Sustainable Small-Scale Fisheries in the context of Food Security and Poverty Eradication
VG Tenure	Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security
WB	World Bank
WCPFC	Western and Central Pacific Fisheries Commission
WCS	World Conservation Society

WIO	Western Indian Ocean
WIOMSA	The Western Indian Ocean Marine Science Association
WMU	World Maritime University
WOGP	Water and Ocean Governance (UNDP)
WWF	World Wildlife Foundation